

50

**สัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม**

นางอัยย์ฉญา อยวัตนิษฐกร

**วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
วิชาเอกการพัฒนาครอบครัวและสังคม สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**

พ.ศ. 2550

**Family Relationships and Family Life Satisfaction of Chandrakasem Rajabhat
University' Students**

Mrs. Aichaya Ayawatnistakron

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Home Economics in Family and Social Development

School of Human Ecology
Sukhothai Thammathirat Open University

2007

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ชื่อและนามสกุล นางอัยย์ฉญา อยวัฒน์นิษฐกร

วิชาเอก การพัฒนาครอบครัวและสังคม

สาขาวิชา มนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ชูษณะ รุ่งปัจฉิม

2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์)

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ชูษณะ รุ่งปัจฉิม)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล)

กรรมการ

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอก การพัฒนาครอบครัวและสังคม สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

วันที่ 2 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ สัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ผู้วิจัย นางอัยย์ฉวีญา อวยวัฒน์ธวัชกร ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาครอบครัวและสังคม) อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ชอุ่มมะ รุ่งปัจฉิม (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสัมพันธภาพภายในครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (2) ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 388 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) สัมพันธภาพในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก (2) กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวอยู่ในระดับมาก และ (3) สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยสัมพันธภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัว และด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวในระดับสูง ส่วนสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวในระดับปานกลาง

คำสำคัญ สัมพันธภาพในครอบครัว ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Thesis title: Family Relationships and Family Life Satisfaction of Chandrakasem Rajabhat University' Students

Researcher: Mrs. Aichaya Ayawatnistakron; **Degree:** Master of Home Economics (Family and Social Development); **Thesis advisors:** (1) Mr. Chussana Rungpatchim, Associate Professor; (2) Dr.Supim Sripunvorasakul, Associate Professor; **Academic year:** 2007

ABSTRACT

The objectives of this research were: (1) to study family relationships of Chandrakasem Rajabhat University' students; (2) to study family life satisfaction of Chandrakasem Rajabhat University' students; and (3) to study relationships between family relationships and family life satisfaction of Chandrakasem Rajabhat University' students.

The samples were 388 Chandrakasem Rajabhat University's undergraduate students. The research instrument was questionnaire. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment correlation.

The results revealed that: (1) the family relationships of samples were at the high level; (2) the family life satisfaction of samples were at high level, and (3) family relationships were related to family life satisfaction of samples at the level of significance .01. The family relationships in love and the mutual respect, participating in family's important decision, and peaceful dwelling and rational resolving the conflict were highly related to family life satisfaction. Family relationships in sharing of activities of family's members were moderately related to family life satisfaction.

Keywords : Family relationships, Family life satisfaction, Chandrakasem Rajabhat University

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูง จากรองศาสตราจารย์ ชูณะ รุ่งปัจฉิม และรองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล ที่กรุณาตรวจพิจารณางานวิจัย ให้ความรู้ แนวคิด ข้อคิดและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ให้คำแนะนำช่วยเหลือ และกระตุ้นเตือน พร้อมทั้งให้กำลังใจด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์ ที่ได้กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นผู้ทำการวิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุมาลี ไชยสุภรากล อาจารย์จිරนนท์ ขำนองที่ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ให้ความอนุเคราะห์เครื่องมือในการวิจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว นอกจากนี้ผู้ทำการวิจัยขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่และคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

นอกจากนี้บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่คอยเป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนผู้ทำการวิจัย คือ บุตรสาว บุตรชาย โดยเฉพาะอาจารย์ประเสริฐ ฉิมท้วม คู่สมรสที่คอยส่งเสริมสนับสนุน และขอขอบคุณอาจารย์ธนพชร นุตสาระ เพื่อนผู้คอยให้ข้อคิดคำแนะนำและกำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุนกำลังใจอย่างดียิ่งจาก บุคลากรและเจ้าหน้าที่ ของสาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้ทำการวิจัยขอขอบคุณงามความดีทั้งหมดอันบังเกิดจากการทำวิจัยนี้ แด่ คุณพ่อ คุณแม่ ครู-อาจารย์ ที่คอยประสิทธิ์ประสาทความรู้ ซึ่งผู้ทำวิจัยให้ความเคารพรักเป็นที่สุด

ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้สนใจศึกษางานด้านพัฒนาการครอบครัวและสังคม เพื่อร่วมกันสร้างบุคลากรที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศ ที่จะได้มีครอบครัวที่เป็นสังคมแรกที่สมบูรณ์ และเป็นกำลังในการสนับสนุนประเทศชาติต่อไป

อัยย์ฉญา อยวัฒน์ธนกร

กรกฎาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
คุณภาพของเครื่องมือ.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	57
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสัมพันธภาพในครอบครัวของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.....	60
ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.....	65

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความ พึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	70
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	75
สรุปผลการวิจัย	75
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	94
บรรณานุกรม	96
ภาคผนวก	104
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ	104
ข แบบสอบถาม	108
ค จำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมปีการศึกษา 2550	117
ประวัติผู้วิจัย	122

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 การใช้ปัจจัยด้านต่างๆในการวิจัยเรื่องความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว.....	30
ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีที่กำลังศึกษา ในมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ปีการศึกษา 2550	41
ตารางที่ 3.2 กลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมในแต่ละชั้นปีจำแนก ตามสาขาวิชา.....	42
ตารางที่ 3.3 แสดงการแยกแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว.....	44
ตารางที่ 3.4 แสดงการแยกแบบสอบถามความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว	47
ตารางที่ 3.5 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว	51
ตารางที่ 3.6 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว.....	51
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เพศ.....	57
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล อายุ	57
ตารางที่ 4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะการอยู่อาศัย.....	58
ตารางที่ 4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน	58
ตารางที่ 4.5 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ภูมิลำเนาเดิม	59
ตารางที่ 4.6 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล สถานภาพสมรสของบิดามารดา.....	59
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยระดับสัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวม.....	60
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยระดับสัมพันธภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ..	61
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยระดับสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการทำกิจกรรมร่วมกัน ของสมาชิกในครอบครัว.....	62
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยระดับสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่อง สำคัญต่างๆ ของครอบครัว.....	63
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยระดับสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว.....	64
ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวม.....	65
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านการตอบสนอง ความต้องการขั้นพื้นฐาน.....	66

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ของครอบครัว	67
ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านการให้ความช่วยเหลือและ พึ่งพาซึ่งกันและกัน	68
ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในครอบครัวด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว	69
ตารางที่ 4.17 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวมกับ ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวม	70
ตารางที่ 4.18 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกัน และกันกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้าน	71
ตารางที่ 4.19 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการทำกิจกรรม ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้าน	72
ตารางที่ 4.20 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว	73
ตารางที่ 4.21 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้าน	74

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการและความพึงพอใจ	23
ภาพที่ 2.2 แสดงความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในชีวิต โดยรวมกับความพึงพอใจในชีวิต ด้านย่อยต่างๆของชีวิตตามแนวทฤษฎีการรวม (Bottom-up theory)	26

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครอบครัวเป็นหน่วยเล็กของสังคมที่มีความสำคัญในระดับประเทศ และครอบครัวยังมีความสำคัญมากที่สุดต่อบุคคลทุกคนเพราะทุกคนเกิดจากครอบครัว ครอบครัวจะเป็นผู้สร้างความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม รวมทั้งยังส่งเสริมสติปัญญาให้กับสมาชิกที่เกิดมาในครอบครัว จึงมีคำพูดว่าคนจะดีหรือไม่อยู่ที่ครอบครัว นอกจากนี้ความสัมพันธ์ที่มีต่อกันของสมาชิกในครอบครัวหรือที่เรียกว่า “สัมพันธภาพในครอบครัว” ก็มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตครอบครัว เพราะครอบครัวเป็นสถาบันที่หล่อหลอมบุคลิกภาพและอบรมขัดเกลาทางสังคมให้กับบุคคลไปพร้อมกัน

ครอบครัวไทยในอดีตเป็นครอบครัวขยาย ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกครอบครัวหลายรุ่นอายุอยู่ร่วมกัน ตั้งแต่ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ พี่น้อง ลุงป้า น้าอา การอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวขยายก่อให้เกิดความรู้สึกสามัคคี ทุกคนพร้อมที่จะรับฟังและร่วมแก้ไขปัญหาค้างๆ การอยู่ร่วมกันในระบบครอบครัวขยายมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สามารถตอบสนองความพึงพอใจในครอบครัวได้ รวมทั้งให้ความรักความอบอุ่นกับผู้ที่อายุน้อยกว่าหรือผู้ที่ด้อยประสบการณ์กว่า การได้อยู่ร่วมกันจึงมีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นสัมพันธภาพในครอบครัวขยายจึงมีความเหนียวแน่น แต่ในปัจจุบันระบบครอบครัวไทยเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความห่างเหินจากครอบครัว การดูแลซึ่งกันและกันรวมทั้งการปรึกษาปัญหาต่างๆ อาจจะไม่สะดวกเท่าการอยู่รวมเป็นครอบครัวขยาย อาจทำให้เกิดปัญหาต่อสัมพันธภาพภายในครอบครัว

นอกจากนั้นความหลากหลายของวัฒนธรรมภายนอกของยุคปัจจุบันเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อวิถีการดำเนินชีวิต และมีผลกระทบถึงสัมพันธภาพในครอบครัวและความพึงพอใจในครอบครัว จุดเริ่มต้นของสัมพันธภาพภายในครอบครัวที่ดีที่มีผลโดยตรงต่อสมาชิก เช่น การอบรมเลี้ยงดู การขัดเกลาทางสังคม ความเปลี่ยนแปลงจากวัฒนธรรมภายนอกอาจเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวตรงที่ทำให้สัมพันธภาพภายในครอบครัว เกิดการสั่นคลอนได้ ถ้าสัมพันธภาพในครอบครัวมีความเหนียวแน่นก็สามารถเป็นกำแพงต้านทานต่อสภาวะภายนอกได้เป็นอย่างดี

จากการที่สมาชิกในครอบครัวมีความแตกต่างกันทางด้าน บุคลิก ลักษณะนิสัย สิ่งที่จะยึดเหนี่ยวให้สมาชิกมีความรักใคร่ปรองดองกันภายในครอบครัวคือ ความรัก ความเคารพ ความนับถือซึ่งกันและกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการอยู่ร่วมกันในครอบครัว และทำให้สมาชิกภายในครอบครัวมีความมั่นคงทางด้านอารมณ์ นอกจากนี้แล้วการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น มีความใกล้ชิดผูกพัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน หรือการให้เกียรติกับสมาชิกภายในครอบครัวให้มีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจในเรื่องสำคัญต่างๆของครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัวยังเป็นปัจจัยเสริมสร้างให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และสามารถช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในครอบครัวได้

การสร้างความสัมพันธ์หรือการสร้างสัมพันธภาพเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งของมนุษย์ที่จะต้องอยู่ร่วมกันในสังคม การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นจะช่วยตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ปี 2540-2544 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กำหนดให้มีการติดตามประเมินผลความอยู่ดีมีสุขของคนไทย 7 ด้าน เพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงความอยู่ดีมีสุขด้านชีวิตครอบครัว นอกจากนี้สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา (สศช.) มอบให้สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล จัดทำโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัด "ครอบครัวอยู่ดีมีสุข" ในปี 2545 ผลจากการศึกษาโครงการดังกล่าว สามารถจัดทำเป็นกรอบแนวคิด "ครอบครัวอยู่ดีมีสุข" ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ รูปแบบของครอบครัว องค์ประกอบของครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัว การพึ่งพาตนเองของครอบครัว และการถือคุณธรรมของครอบครัวอย่างมีคุณธรรม โดยองค์ประกอบด้านสัมพันธภาพในครอบครัว จัดว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

มนุษย์ทุกคนทุกวัยย่อมต้องการอยู่อย่างมีความสุขและการที่บุคคลจะดำเนินชีวิตให้เป็นสุขได้นั้นต้องมีปัจจัยหลายอย่างเกื้อหนุน เช่น การได้รับการตอบสนองความต้องการในการดำเนินชีวิตประจำวันอันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ตลอดจนการดูแลด้านสุขภาพ รวมทั้งการดูแลด้านจิตใจ การได้รับการช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้าง หรือการได้รับปัจจัยเกื้อหนุนจากครอบครัว สิ่งเหล่านี้ทำบุคคลมีความพึงพอใจในชีวิต เป็นบุคคลที่สามารถประเมินชีวิตของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นบุคคลที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม

ความพึงพอใจในชีวิตเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงการดำเนินชีวิตแต่ละบุคคลอย่างมีคุณภาพ วิถีชีวิตของบุคคลในครอบครัวจะดำเนิน ไปเช่นไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลเป็นที่ตั้ง ถ้าครอบครัวแต่ละครอบครัวมีการตอบสนองด้านปัจจัยสี่ให้เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตอย่างพึงพอใจของสมาชิกในครอบครัว โดยที่ไม่ขาดแคลน บุคคลผู้นั้นจะเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ในการก้าว ไปในสังคมอย่างมั่นคง การตอบสนองด้านปัจจัยสี่เป็นการตอบสนองขั้น

พื้นฐานของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงคุณภาพชีวิตของบุคคลนั้นๆ ได้ เช่น บุคคลที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีจะเป็นผู้มีความกระตือรือร้น มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตดี มีพลังในการสร้างสรรค์ผลงานหรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม สามารถใช้ความรู้ความสามารถพัฒนาสังคมให้มีความเจริญ ความพึงพอใจในชีวิตจึงมิได้มีผลดีต่อบุคคลแต่ละคนเท่านั้น แต่ยังส่งผลไปยังสังคมอีกด้วย ความพึงพอใจในชีวิตเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับบุคคลทุกเพศทุกวัยเป็นเสมือนภาวะที่บุคคลยอมรับสิ่งที่ตนเองเป็นหรือมีอยู่ทั้งแง่ดีและแง่ไม่ดี นอกจากนั้นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ถ้าครอบครัวใดมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีก็สามารถที่จะใช้เวลาให้ความอบอุ่นกับครอบครัวได้ดี ถ้าครอบครัวใดที่สมาชิกในครอบครัวต้องหารายได้อยู่ตลอดเวลา อาจทำให้การให้เวลากับสมาชิกภายในครอบครัวไม่เพียงพอ ทำให้สัมพันธภาพภายในครอบครัวเกิดความห่างเหินซึ่งกันและกัน หรืออาจมีปัจจัยอย่างอื่นที่มีผลกระทบเกี่ยวกับด้านเวลาทางอ้อม เช่น เวลาที่ไม่ตรงกันของสมาชิกภายในครอบครัว ไม่สามารถปรับเวลาเข้าหากันได้ นอกจากนั้นอาจจะมีผลเครียดจากที่ทำงานทำให้ไม่สามารถปรับอารมณ์เพื่อเข้าไปดูแลสมาชิกที่อยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ที่อยู่ในวัยนั้นๆ เมื่อสมาชิกขาดที่พึ่งที่ให้คำปรึกษาที่ดี และขาดที่พึ่งทางใจ ความพึงพอใจที่มีต่อครอบครัวย่อมขาดหายไปเช่นกัน ถ้าสัมพันธภาพภายในครอบครัวมีความเข้มแข็งสามารถดูแลให้ความช่วยเหลือสมาชิกภายในครอบครัว เป็นสิ่งที่ทำให้ครอบครัวอยู่ดีมีสุขได้ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน การให้ความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นความรักใคร่สมานฉันท์ภายในครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถทำให้เกิดสภาวะความพึงพอใจในชีวิตของสมาชิกที่อยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อสามารถเติมเต็มขึ้นได้ ซึ่งเป็นผลดีต่อวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัว ทำให้สามารถทนต่อสิ่งช่วยวนต่อภายนอกที่จะเข้ามามีผลกระทบทางด้านจิตใจได้

ประเทศไทยในปัจจุบัน เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยมองว่าประเทศชาติจะมีความมั่นคงถ้าคนในสังคมมีคุณภาพ มีศักยภาพที่ดี ดังนั้นการพัฒนาจึงมุ่งเน้นที่บุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มวัยรุ่นซึ่งถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ บุคคลกลุ่มนี้ควรเป็นบุคคลที่มีคุณภาพมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ซึ่งบุคคลที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศได้คือต้องมีพื้นฐานทางสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีตลอดจนต้องมีความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมมีนักศึกษาจำนวนมากในปี พ.ศ.2550 มีนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนถึง 12,671 สิ่งที่น่าสนใจและมีความเหมาะสมในการศึกษาวิจัย คือความหลากหลายจากแหล่งที่มาของกลุ่มวัยรุ่นในด้านต่างๆ ถือได้ว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่มีกลุ่มบุคคลวัยรุ่นในทุกระดับชั้นของสังคม กลุ่มวัยรุ่นที่มีความแตกต่างกันในระดับชั้นของสังคม จะมีผลทำ

ให้ความพึงพอใจในครอบครัวมีความหลากหลายในด้านความต้องการของกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งความพึงพอใจในสิ่งที่เกิดขึ้นหรือสิ่งที่มีความแตกต่างกันในชั้นของสังคมจะมีผลกระทบถึงสัมพันธภาพในครอบครัวเช่นเดียวกัน ดังนั้นการศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัว กับความพึงพอใจในครอบครัวของกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาถูกนำมาเป็นตัวชี้วัดดัชนีครอบครัวอยู่ดีมีสุข และซึ่งน่าจะมีความสัมพันธ์และมีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกทำวิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม หัวข้อเรื่อง สัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ซึ่งเป็นปัจจัยที่น่าสนใจ มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลและประเทศชาติ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

จันทรเกษม

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

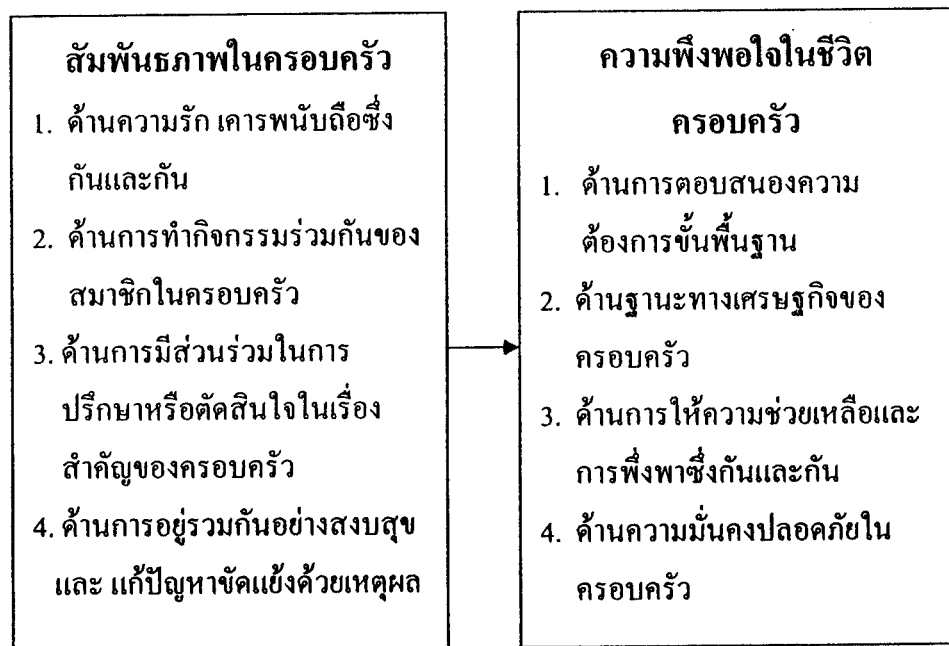
3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัวซึ่งผู้วิจัยใช้ดัชนีชี้วัด “ครอบครัวอยู่ดีมีสุข” ในด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ของสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยดัชนีชี้วัดด้านสัมพันธภาพในครอบครัวดังกล่าวมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านความรัก เคารพนับถือซึ่งกันและกัน
- 2) ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว
- 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจในเรื่องสำคัญของครอบครัว
- 4) ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน
- 2) ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
- 3) ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน
- 4) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาคือนักศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีทุกคณะของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ปีการศึกษา 2550 ทั้งชายและหญิง จำนวน 12,671 คน

4.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระคือสัมพันธภาพในครอบครัว และตัวแปรตามคือความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 – มกราคม พ.ศ. 2551 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 2 เดือน ดังนั้นผลจากการศึกษาจะแสดงให้เห็นถึงสัมพันธภาพในครอบครัว กับ ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมในช่วงเวลาดังกล่าว

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง หน้าที่และความผูกพันกันของสมาชิกในครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่

5.1.1 ด้านความรัก เคารพนับถือซึ่งกันและกัน ซึ่งในที่นี้หมายถึง สมาชิกในครอบครัวมีความรัก ความเอื้ออาทร การเอาใจใส่ดูแล และความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

5.1.2 ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งในที่นี้หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวทำกิจกรรมร่วมกันทั้งภายในครัวเรือนและภายนอกครัวเรือน

5.1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจในเรื่องสำคัญของครอบครัว ซึ่งในที่นี้หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญในครอบครัวร่วมกัน เช่น ด้านการศึกษา ด้านการเงิน ด้านสุขภาพ ด้านอาชีพ

5.1.4 ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล ซึ่งในที่นี้หมายถึงการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวและการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในครอบครัวด้วยเหตุผลไม่ใช้ความรุนแรง

5.2 ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว หมายถึง ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่

5.2.1 ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ซึ่งในที่นี้หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวได้รับการดูแลเอาใจใส่ในเรื่อง ความต้องการทางร่างกาย ด้าน ปัจจัย 4 การดูแลเรื่องการอุปโภคบริโภค การรักษาพยาบาล ที่อยู่อาศัยและการให้ศึกษาแก่สมาชิกในครอบครัว

5.2.2 ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งในที่นี้หมายถึง ฐานะทางเศรษฐกิจและการเงินของครอบครัวในปัจจุบัน การเกื้อหนุนทางการเงินของสมาชิกในครอบครัว การเก็บออมและการวางแผนการใช้เงิน

5.2.3 ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ซึ่งในที่นี้หมายถึง การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัวและการแบ่งเบาภาระในครัวเรือนร่วมกัน

5.2.4 ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว ซึ่งในที่นี้หมายถึง ความสามารถในการดำรงอยู่ของครอบครัว การรักษาสถานภาพความเป็นครอบครัว และการได้รับการปกป้องคุ้มครองจากสมาชิกในครอบครัว

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับ ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

6.2 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาครอบครัวที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น โดยเฉพาะกรณีนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

6.3 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัวและความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. แนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว
 - 1.1 ความหมายของครอบครัว
 - 1.2 หน้าที่และพันธกิจของครอบครัว
 - 1.3 สัมพันธภาพในครอบครัว
 - 1.4 องค์ประกอบของสัมพันธภาพในครอบครัว
 - 1.5 บทบาทของครอบครัวต่อวัยรุ่น
2. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว
 - 2.1 ความหมายของความพึงพอใจในชีวิต
 - 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต
 - 2.3 ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

1.1 ความหมายของครอบครัว

ครอบครัว (Family) เป็นสถาบันที่เล็กและมีความสำคัญที่สุดในการทำหน้าที่หล่อหลอมความเป็นมนุษย์ด้วยการอบรมเลี้ยงดูขัดเกลาสนับสนุนส่งเสริมให้การศึกษา เพื่อให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ ซึ่งสถานภาพภายในแต่ละครอบครัวสมาชิกมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างใกล้ชิดและยั่งยืน ครอบครัวมีหน้าที่ถ่ายทอดแบบแผนทางวัฒนธรรมให้กับสมาชิกรุ่นต่อรุ่น นอกจากนี้ยังมีฐานะเป็นสื่อกลางที่ทำหน้าที่เชื่อมบุคคลเข้ากับสังคม ครอบครัวเป็นสถาบันที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และครอบครัวยังมีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันไป ตามความเชื่อ ประสพการณ์ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน นักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องครอบครัวให้ความหมาย ดังนี้

เดวิด เอ. ชูลซ์ (David A. Schulz 1982: 16 อ้างถึงใน ชูษณะ รุ่งปัจฉิม 2544: 2-5) ให้ความหมายคำว่าครอบครัวเป็นสถาบันหนึ่งทางสังคมที่มีหน้าที่สำคัญในการเลี้ยงดูให้ความรักความเอาใจใส่ และให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่สมาชิก รวมทั้งมีหน้าที่ผลิตสมาชิกใหม่ทดแทนให้สังคม

จอห์น ซี. มาโคนิส (John C. Macionis 1995: 460 อ้างถึงใน ชูษณะ รุ่งปัจฉิม 2544: 2-5) ให้ความหมายครอบครัวว่าเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันหนึ่งที่ดำรงอยู่ในทุกๆ สังคม และเป็นสถาบันที่ประกอบด้วยปัจเจกบุคคลจำนวนหนึ่งมารวมกันเป็นกลุ่ม ที่ร่วมมือกันในการทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กๆ ซึ่งสถาบันทางสังคมที่วางนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นเครือญาติ ที่มีความผูกพันกันทางสายโลหิต โดยการแต่งงาน หรือโดยการรับเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) ให้ความหมายครอบครัว คือ กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันทางอารมณ์และจิตใจในการดำเนินชีวิตร่วมกัน รวมทั้งการพึ่งพิงกันทางสังคมและเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ทางกฎหมายและทางสายโลหิต บางครอบครัวอาจมีลักษณะเป็นข้อยกเว้นบางประการจากที่กล่าวมา (ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์ 2538 :57)

สุพัทธา สุภาพ (2541:65) ให้ความหมาย ครอบครัวว่า เป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุดและเป็นหน่วยของสังคมที่มีความสัมพันธ์และความร่วมมืออย่างใกล้ชิด เป็นสถาบันที่มีความคงทนที่สุดและยังไม่เคยปรากฏว่าสังคมมนุษย์ใดไม่มีสถาบันครอบครัวปรากฏอยู่ เพราะมนุษย์ทุกคนต้องอยู่ในสถาบันนี้ เนื่องจากเป็นสังคมกลุ่มแรกที่มนุษย์ต้องเผชิญตั้งแต่แรกเกิด ตลอดจนเติบโตในครอบครัว โดยครอบครัวจะให้ตำแหน่ง ชื่อ - สกุล ซึ่งเป็นเรื่องบอกสถานภาพและบทบาทในสังคมที่แต่ละคนมีส่วนร่วม ตลอดจนกำหนดสิทธิ์และหน้าที่ ที่สมาชิกมีต่อกันและต่อสังคม ซึ่งจะเห็นได้ว่าสถาบันครอบครัวเป็นจุดที่ช่วยยึดโยงชีวิตคนให้มีเสถียรภาพ ให้มีคุณภาพมากที่สุดภายใต้ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ และความเอื้ออาทร ด้วยการรวมกันเป็นครอบครัว

จรรยา สุวรรณทัต (2544 : 5-5) ให้ความหมายครอบครัวว่า เป็นหน่วยสังคมที่เล็ก โดยปกติประกอบด้วยสามี ภรรยา และเด็กๆ แต่บางครั้งอาจไม่รวมบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่กล่าวมาแล้วหรือรวม ปู่ย่าตายาย ญาติอื่นๆ และแม้แต่เพื่อนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2542 (2546: 220) ให้ความหมาย ครอบครัว หมายถึง สถาบันพื้นฐานของสังคมที่ประกอบด้วย สามี ภรรยา และอาจรวมถึงลูกด้วย

บรรลุ ศิริพานิช (2547 :175) ให้ความหมายครอบครัว หมายถึงสถานที่ที่บุคคลซึ่งส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้องมาอยู่ร่วมกัน และมีความเอื้ออาทรต่อกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

จากความหมายของ “ครอบครัว” ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ครอบครัว หมายถึง การอยู่ร่วมกับของบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมีความสัมพันธ์ทางกฎหมายหรือทางสายโลหิตและอยู่อาศัย

ภายในครัวเรือนเดียวกันมีบทบาทหน้าที่ร่วมกันเพื่อสนับสนุนความต้องการขั้นพื้นฐานทั้งทางวัตถุ และทางจิตใจให้กับสมาชิกในครอบครัวให้ดำรงอยู่ได้ในสังคม

1.2 หน้าที่และพันธกิจของครอบครัว

เนื่องจากครอบครัวมีความสำคัญต่อบุคคลเหนือสิ่งอื่นใด ครอบครัวมีหน้าที่ในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้แก่สังคม นอกจากนั้นครอบครัวยังมีหน้าที่ให้การอบรมและขัดเกลา บุคคลที่เป็นสมาชิก ซึ่งถือได้ว่าครอบครัวเป็นโรงเรียนแห่งแรกโดยมีบิดามารดาเป็นครูคนแรก ที่ทำหน้าที่ในการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพให้แก่สังคมในเบื้องต้น

1.2.1 หน้าที่ของครอบครัว มีนักวิชาการได้กล่าวถึงหน้าที่ของครอบครัว ไว้ดังนี้

ฟริดแมน (Friedman 1981: 34), จีรเนาว์ ทศศรี และคณะ (2547: 28-30) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของครอบครัวว่า ครอบครัวเป็นแหล่งกำเนิดชีวิตบุคคล ความรู้สึกเป็น เจ้าของชีวิตที่มีคุณค่า และเป็นแหล่งของการให้ความรักความอบอุ่นรวมทั้งการให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนด้านต่างๆ ที่ครอบครัวพึงปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้ สมาชิกในครอบครัว สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ

อัจฉรา นวจินดา และกาญจนา ลุศนันท์ (2543: 231) กล่าวว่า ครอบครัว มีหน้าที่หลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในครอบครัว โดยการอบรมสั่งสอนให้สมาชิก ในครอบครัวมีวิถีชีวิตที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาวะแวดล้อมด้านเศรษฐกิจและกลไกของ สังคม โดยผ่านกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจของสมาชิกใน ครอบครัว สิ่งดังกล่าวนี้จะสร้างความมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดีให้สมาชิกในครอบครัว เป็นสิ่งที่ พึงประสงค์และนำมาซึ่งความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตของบุคคล สอดคล้องกับ ปพานิ รุติวัฒนา (2542 :75) ซึ่งกล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่มีหน้าที่ถ่ายทอดให้การเรียนรู้ วัฒนธรรมและค่านิยมแก่สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งกล่อมเกลาพฤติกรรมให้เป็นไปตามบทบาท และความคาดหวังของสังคม

จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรณ (2543 :9) กล่าวว่า หน้าที่ที่สำคัญที่สุดของ ครอบครัวคือ การให้การศึกษอบรมแก่สมาชิก รองลงมาคือการให้ความรักความอบอุ่น การให้ ความช่วยเหลือด้านทรัพย์สินและเงินทอง และการให้ความมั่นคงปลอดภัยแก่สมาชิก

สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์ (2544 : 4-26) กล่าวว่า ครอบครัวมีหน้าที่ในการ คอบสนองความต้องการด้านจิตใจของสมาชิก โดยการให้ความรักความอบอุ่น การเอาใจใส่แก่ สมาชิกเพื่อให้สมาชิกมีสุขภาพจิตดี มีบุคลิกภาพที่มั่นคง ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ สมาชิกเติบโตและพัฒนาต่อไปอย่างมั่นคงทางอารมณ์ เมื่อสมาชิกมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่ง ของครอบครัว รู้สึกว่าได้รับความรักความอบอุ่นและไม่ถูกทอดทิ้ง รวมทั้งรู้สึกว่าจะมีคน ช่วยเหลือตน เมื่อตนอยู่ในภาวะลำบาก ครอบครัวมีการตอบสนองทางอารมณ์ที่เหมาะสม และ

พัฒนาการทางวุฒิภาวะอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับพวงผกา ชื่นแสงเนตร (2538 : 33) ที่กล่าวถึงหน้าที่ครอบครัวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันสำคัญที่ทำหน้าที่ดูแลสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกที่อยู่ในภาวะที่ต้องพึ่งพา ซึ่ง Pratt 1976 (อ้างใน รุจา ภูโพนุลย์ 2541: 35) กล่าวถึง ทฤษฎีโครงสร้างและการหน้าที่ว่า ในระบบครอบครัว สมาชิกครอบครัวควรมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และพึงพอใจซึ่งกันและกัน ครอบครัวจะทำหน้าที่เป็นผู้สนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัว

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า หน้าที่ของครอบครัวมีผลต่อสมาชิกทุกคนในครอบครัว เพราะครอบครัวให้ความรักความอบอุ่นรวมทั้งการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านต่างๆแก่สมาชิกทุกคนในครอบครัว และสมาชิกทุกคนในครอบครัวควรมีความเข้าใจเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ให้ความอบอุ่นแก่กัน สมาชิกครอบครัวต้องรู้ถึงหน้าที่ที่จะต้องกระทำซึ่งกันและกัน ไม่ใช่เพียงแต่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น และหัวหน้าครอบครัวต้องมีหน้าที่เลี้ยงดูสมาชิก ให้การศึกษา ให้ความรู้ทางด้านต่างๆ เพื่อให้สมาชิกมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว

1.2.2 พันธกิจของครอบครัว มีนักวิชาการได้กล่าวถึงพันธกิจของครอบครัวไว้ดังนี้

จรรยา สุวรรณทัต กล่าวว่า พันธกิจหรือพัฒนาการของครอบครัวเป็นงานหลักที่จำเป็น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการพัฒนาครอบครัว ภารกิจของครอบครัวเป็นความรับผิดชอบที่ต้องกระทำให้สัมฤทธิ์ผล ภารกิจของครอบครัวจะขนานควบคู่ไปไปกับภารกิจส่วนบุคคล ถ้าครอบครัวทำภารกิจได้สำเร็จก็จะนำไปสู่ความพึงพอใจของสมาชิก แต่ถ้าล้มเหลวจะนำไปสู่การเป็นทุกข์ภายในครอบครัวและ การไม่ยอมรับของสังคม(จรรยา สุวรรณทัต 2544 :5-43)

พรรณพิมล หล่อตระกูล (2544:43-48) กล่าวว่า พันธกิจหรือภารกิจพื้นฐานที่ครอบครัวควรจะต้องทำให้ได้นั้นมีเพียง 3 ประการ คือ

1) จัดหาความจำเป็นพื้นฐานแก่ชีวิต เช่น อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันที่เหมาะสมกับครอบครัว

2) ดูแลและพัฒนาสมาชิกในครอบครัวด้วยความรักความจริงใจ

3) แก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวช่วงวิกฤต

พิชญกานต์ สกุลพานิช (2545 : 27) กล่าวว่า พันธกิจของครอบครัวหมายถึงภารกิจหรือความรับผิดชอบของครอบครัวที่ต้องปฏิบัติ เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกตามระยะพัฒนาการ ซึ่งการประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับความร่วมมือปฏิบัติของสมาชิกในครอบครัว ถ้าครอบครัวสามารถปฏิบัติภารกิจเหล่านี้สำเร็จจะทำให้ครอบครัวมีความสุข

พูนสุข ช่วยทอง (2548 : 3) กล่าวว่า การดำเนินชีวิตในครอบครัวเป็นขบวนการต่อเนื่องและมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจ ภารกิจที่สมาชิกในครอบครัวจะต้องทำให้สำเร็จภารกิจหรือพันธกิจที่สำคัญแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) *พันธกิจความสัมพันธ์ภายใน* ประกอบด้วย ความรักใคร่เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน การพูดคุยสื่อสารกัน การแก้ไขข้อขัดแย้งและประนีประนอม รวมทั้งการสร้างสมดุลของอำนาจ

2) *พันธกิจความสัมพันธ์ภายนอก* ประกอบด้วย ความสัมพันธ์กับครอบครัวและเพื่อนฝูง ความสัมพันธ์กับลูก การร่วมมือกันปกครองลูกและการจัดระบบครอบครัว

สรุปได้ว่าพันธกิจหรือภารกิจของครอบครัว เป็นความรับผิดชอบของบุคคลหรือสมาชิกภายในครอบครัวในด้านต่างๆ รวมกัน และสมาชิกต้องรับผิดชอบในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานชีวิตทั้งส่วนบุคคลและสังคม ภารกิจจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่นั้น ไม่ขึ้นอยู่กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ภารกิจนี้จะมีปัจจัยพื้นฐานเป็นการตอบสนองซึ่งกันและกัน

1.3 สัมพันธภาพในครอบครัว

มีนักวิชาการให้ความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัวไว้ดังนี้

โอลสัน และคณะ (Olson 1979:6) ให้ความหมายสัมพันธภาพในครอบครัวว่าเป็น ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว หรือในอีกความหมายหนึ่ง คือ ความผูกพันใกล้ชิดของสมาชิกในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกันทั้งทางกายภาพและทางจิตใจในสภาวะที่มีกำลังใจหรือห้อยลอย ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์สูงมากมักจะอ้างถึงเรื่องความเกี่ยวข้องกันของสมาชิกที่ใกล้ชิดกัน มีความผูกพันกันมากในเรื่องประสบการณ์ของแต่ละคนทั้งเรื่องของการปกครองตนเอง ทำให้สมปรารถนาหรือเป้าหมายตามต้องการ ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์น้อย คือ มีประสบการณ์ร่วมกันน้อย ไม่ใกล้ชิดกัน เป็นครอบครัวที่โดดเด่นมีการหย่าร้าง แม้สมาชิกในครอบครัวจะมีการปกครองตนเองสูง มีอิสรภาพและเป็นตัวของตัวเองสูง แต่มักจะมีอารมณ์อ่อนไหวรุนแรงรวมถึงไม่มีความรู้สึกอยากติดต่อกับผู้อื่นในครอบครัว

โสภภาพรรณ เวียงเพิ่ม (2541 : 37) ให้ความหมายไว้ว่า สัมพันธภาพในครอบครัว คือ ลักษณะพฤติกรรมในครอบครัวประกอบด้วยสมาชิกในครอบครัวมีความรักความห่วงใย มีการดูแลเอาใจใส่กับการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในครอบครัว

ทศดาว ลิ้มพะสุต (2543 : 13) กล่าวว่า สัมพันธภาพ หมายถึง แบบแผนของการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีกระบวนการค่อยๆ เกิดระหว่างบุคคลทีละเล็กทีละน้อยอย่างต่อเนื่อง มีการสนทนาติดต่อใกล้ชิด มีความรักความผูกพันคุ้นเคยความรู้สึกนี้จำเป็นสำหรับการมีชีวิตอยู่ สัมพันธภาพนี้อาจเป็นไปได้ในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ ส่วนสัมพันธภาพที่ดีนั้น เป็นความสัมพันธ์ที่ปรองดองรัก

ใคร่กลมเกลียวกันในครอบครัวซึ่งจะทำให้เกิดความผูกพัน การยอมรับฟังความคิดเห็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

อัจฉรา นวจินดา และกาญจนา ลุศนันท์ (2543 : 242-243) ให้ความหมายสัมพันธภาพในครอบครัว ว่าหมายถึง ความผูกพัน ความรัก ความเข้าใจ ความใกล้ชิด คั่นเคย ความสนิทสนม การให้อภัยซึ่งกันและกัน ตลอดจนการปฏิบัติต่อกันอย่างอบอุ่นระหว่างสมาชิกในครอบครัว บิดามารดาและบุตร สามีและภรรยา รวมถึงญาติพี่น้อง และคนอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในครอบครัว ถ้าครอบครัวมีความสัมพันธ์อันดีและมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก็จะเป็นเหมือนเกราะที่คุ้มครองสมาชิกในครอบครัวให้เกิดความมั่นคงและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว จะเป็นพื้นฐานที่ดีของสังคมและช่วยเสริมสร้างความผาสุก ความร่าเริง ความมั่นคงและความเป็นปึกแผ่นแก่ประเทศชาติ

ชัชณะ รุ่งปัจฉิม (2544 : 2-13) กล่าวถึง สัมพันธภาพในครอบครัวว่า สัมพันธภาพในครอบครัว ถือเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในโครงสร้างครอบครัวอีกส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องกับการดำรงอยู่ของสมาชิกภายในครอบครัว ความสัมพันธ์ที่ว่านี้หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวแต่ละครอบครัวจะประกอบไปด้วยสมาชิกที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ซึ่งทุกคนล้วนมีบทบาทหน้าที่ ที่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่นในครอบครัว เช่น สามีย่อมมีบทบาทหน้าที่ดีต่อภรรยา ภรรยาก็ย่อมมีบทบาทหน้าที่ดีต่อสามี บิดามารดามีบทบาทหน้าที่ดีต่อบุตร ในทำนองเดียวกันบุตรก็ย่อมมีบทบาทหน้าที่ดีต่อประพญาติดีต่อบิดามารดาเช่นกัน

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว (2546 :5-3) ได้ให้ความหมายสัมพันธภาพในครอบครัว ว่าหมายถึง การเกี่ยวข้องปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวที่เพิ่มความผูกพัน เคารพรักและเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งประเมินได้จากพฤติกรรม การสื่อความหมาย การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ การตัดสินใจและทำ กิจกรรมในบรรยากาศที่สงบสุข

สัมพันธภาพ หมายความว่า ความผูกพัน ความเกี่ยวข้อง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (2546 : 168)

จากความหมายของ“สัมพันธภาพในครอบครัว” ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าสัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่สมาชิกในครอบครัวซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกัน แสดงออกในด้านความรัก ความเอื้ออาทร การเอาใจใส่ดูแล และความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ทำกิจกรรมร่วมกันทั้งภายในครัวเรือนและภายนอกครัวเรือน การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือตัดสินใจในเรื่องสำคัญของครอบครัว อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล

1.4 องค์ประกอบของสัมพันธภาพในครอบครัว

มอร์โรว์ และ วิลสัน (Morrow and Wilson, 1961: 501-510) อธิบายถึง ลักษณะของความสัมพันธ์ในครอบครัว (Family Relation) ว่าประกอบด้วย

- การสนับสนุนด้านอารมณ์และสิ่งแวดล้อมในครอบครัว
- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- มีการพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันในครอบครัว
- มีการรักใคร่ผูกพันซึ่งกันและกัน
- มีความเห็นอกเห็นใจกัน และมีความกลมเกลียวสามัคคีปรองดองระหว่าง

สมาชิกในครอบครัว

โอลสัน และคณะ (Olson, 1979:6) กล่าวถึงองค์ประกอบของความสัมพันธภาพในครอบครัวไว้ดังนี้

1) ความผูกพันทางอารมณ์ (Emotion bonding) หมายถึง ความเอาใจใส่ดูแลและเอื้ออาทรต่อกัน มีความรักความห่วงใย ตลอดจนให้กำลังใจกันและกัน ขึ้นชมยินดีเมื่อสมาชิกในครอบครัวประสบความสำเร็จ

2) ความมีอิสรภาพ (Independence) หมายถึง การที่สมาชิกมีอำนาจในการปกครองตนเองและการไม่บังคับให้สมาชิกในครอบครัวทำตามอำเภอใจของตนเอง เคารพสิทธิในเรื่องส่วนตัวของสมาชิกในครอบครัว

3) ขอบเขตความสัมพันธ์ (Bound Relations) หมายถึง ความยืดหยุ่น การอนุญาต การเปิดรับสิ่งใหม่ๆ ของสมาชิกในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกันในทางด้านกายภาพและจิตวิทยาในเรื่องการคบคน สถานที่ความคิดหรือค่านิยมต่างๆ เช่น การอนุญาตให้ลูกคบเพื่อนหลากหลายประเภท อนุญาตให้เลือกนับถือศาสนาได้ตามความคิดของตนเอง อนุญาตให้เปิดรับความคิดใหม่ๆ ผ่านสื่ออนุญาตให้นำค่านิยม ความคิดหรือบุคคลในครอบครัวได้ ยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของกันและกัน

4) การใช้เวลาอยู่ร่วมกัน (Time) หมายถึง การมีเวลาอยู่ร่วมกันหรือการที่ทุกคนในครอบครัวทำกิจกรรมหลายอย่างร่วมกันในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งหรือมีโอกาสพูดคุยกัน

5) พื้นที่ความใกล้ชิดสนิทสนมกัน (Space's Closeness) หมายถึง การสัมผัสสอกระด เช่น การโอบรัดเกี่ยวแขน หรือหอมแก้มกันในครอบครัว ซึ่งเป็นการแสดงความรักความอบอุ่นตามธรรมชาติและเคารพในสิทธิซึ่งกันและกันในการมีสถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัว

6) ความเป็นเพื่อน (Friend) หมายถึง ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความเชื่อใจกัน ให้ความเป็นกันเอง เปิดเผย ความคุ้นเคยและการให้คำแนะนำที่ดี

7) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (*Decision making*) หมายถึง การร่วมพิจารณาปัญหาครอบครัวร่วมกัน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาสำคัญๆ ในครอบครัว

8) ความสนใจ (*Interests*) หมายถึง ความสนใจในการทำกิจกรรมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกันหรือมีความสนใจในเรื่องต่างๆ ร่วมกันตลอดจนทำให้ความสนใจในกิจกรรมของอีกฝ่ายหนึ่ง

9) การพักผ่อนหย่อนใจ (*Relaxation*) หมายถึง การที่พ่อแม่ลูกได้มีกิจกรรมร่วมกันในการพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีเวลาว่าง เช่น การท่องเที่ยวต่างจังหวัด การเล่นกีฬา การออกไปบันเทิงนอกบ้าน การชมวีดีโอหรือภาพยนตร์ การทำงานอดิเรกร่วมกัน

สตินเนทท์ (Stinnett, 1983 :10-12) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่ดีควรมีพื้นฐานมาจาก องค์ประกอบดังนี้

- การชื่นชมคุณค่าของคนในครอบครัว
- การใช้เวลาอยู่ร่วมกัน
- การมีความผูกพันและสวัสดิภาพของคนในครอบครัวร่วมกัน
- มีการติดต่อสื่อสารกันเป็นอย่างดี
- มีความศรัทธาต่อศาสนา
- มีความสามารถในการแก้ไขวิกฤตการณ์ในครอบครัว

โมสและ โมส (Moos & Moos, 1986) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัวโดยพิจารณาสัมพันธภาพในครอบครัวออกเป็น 3 มิติ คือ

1) มิติความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ประกอบด้วย การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งแสดงถึงระดับความผูกพันในครอบครัว การที่สมาชิกได้รับความช่วยเหลือจากสมาชิกอื่นในครอบครัว การแสดงความรู้สึกเป็นลักษณะที่ครอบครัวควรมีการสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวแสดงออกถึงอารมณ์ที่แท้จริงได้อย่างเปิดเผย และการแสดงความขัดแย้งเป็นการแสดงออกถึงอารมณ์โกรธ ก้าวร้าว และคับข้องใจระหว่างสมาชิกในครอบครัว

2) มิติการพัฒนาส่วนบุคคล ประกอบด้วย ลักษณะการพึ่งพาตนเอง แสดงถึงความสามารถของสมาชิกแต่ละคนในครอบครัว ในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง การประสบความสำเร็จในชีวิต เรื่องการเรียนและการทำงานซึ่งสมาชิกควรมีจุดมุ่งหมายและพยายามแข่งขันเพื่อให้ประสบความสำเร็จ การร่วมกิจกรรมในสังคม แสดงถึงระดับความสนใจเกี่ยวกับการเมือง สังคม ความรู้ และกิจกรรมทางวัฒนธรรม การนันทนาการ โดยการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับสังคมรวมถึงกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ และการร่วมกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งเป็นระดับการให้ความสำคัญกับเชื้อชาติ ศาสนา รวมถึงค่านิยมต่างๆ

3) มิติการดำรงรักษาไว้ซึ่งระบบครอบครัว ประกอบด้วย การจัดการในครอบครัว แสดงถึงการวางแผนในการทำกิจกรรมในครอบครัวร่วมกัน อันเป็นส่วนสำคัญในทุกสถาบัน และการควบคุม เป็นลักษณะที่สมาชิกต้องอยู่ภายใต้กฎ ระเบียบ ของครอบครัวที่ใช้ในการดำเนินชีวิต

อัมเบอร์สัน ดี (Umberson, 1992 : 664) กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อสังคม สัมพันธภาพในครอบครัวที่อบอุ่น ใกล้ชิด จะสร้างความอุ่นใจ และความมั่นคงให้กับสมาชิกในครอบครัวได้ และประกอบไปด้วยองค์ประกอบดังนี้

1) สัมพันธภาพในครอบครัวจะต้องยั่งยืนและขยายใหญ่

2) บุตรควรมีความสัมพันธ์ต่อบิดามารดา

3) สังคมจะต้องยกย่องครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี

4) ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี สมาชิกในครอบครัวจะเกิดความรู้สึกมีคุณค่า ความพึงพอใจในชีวิตและเจตคติที่ดีต่อสังคม

5) ความผูกพันระหว่างบิดามารดาและบุตรต้องมีความเกี่ยวข้องกันตลอดเวลา

จรรยา สุวรรณทัต (2523 : 54-56) อธิบายว่า สัมพันธภาพที่ราบรื่นในครอบครัวจะเป็นเครื่องมือในการป้องกันปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ การรู้จักบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนสามารถปฏิบัติการให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของตนเอง พ่อแม่มีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนบุตร โดยใช้เหตุและผล และบุตรเองก็มีหน้าที่เคารพเชื่อฟังให้การเลี้ยงดูพ่อแม่เมื่อท่านเข้าสู่วัยชรา ดังนั้นการรู้จักลักษณะธรรมชาติและความต้องการมูลฐานของบุคคลแต่ละคนในครอบครัว การที่พ่อแม่พยายามเข้าใจในลักษณะธรรมชาติของการเจริญเติบโตของบุตร และมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือเมื่อบุตรเกิดปัญหา และบุตรหลานก็มีหน้าที่ให้การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุภายในบ้าน ให้ดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข และครอบครัวใดที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจไม่ขัดสนย่อมนำมาซึ่งความสงบสุขและความพึงพอใจของครอบครัว และเกิดความกลมเกลียวสมัครสมานกัน ในครอบครัว ย่อมมีส่วนช่วยสร้างเสริมสัมพันธภาพอันดี นอกจากนี้ยังได้สรุปถึงองค์ประกอบที่มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวไว้ ดังนี้

1) สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัว กล่าวคือ ครอบครัวใดที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ไม่ขัดสนย่อมนำมาซึ่งความสงบสุขของครอบครัว เกิดความกลมเกลียวสมัครสมานกัน ในครอบครัว

2) การรู้จักบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนสามารถปฏิบัติการให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของตนเอง พ่อแม่มีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนบุตร โดยใช้เหตุและผล และบุตรเองก็มีหน้าที่เคารพเชื่อฟังให้การเลี้ยงดูพ่อแม่เมื่อท่านเข้าสู่วัยชรา

3) การรู้จักลักษณะธรรมชาติและความต้องการมูลฐาน ของบุคคลแต่ละคนในครอบครัว พ่อแม่ที่พยายามเข้าใจในลักษณะธรรมชาติของการเจริญเติบโตบุตร และมีความพร้อมที่

จะเข้าไปช่วยเหลือยามบุตรเมื่อเกิดปัญหาและอุปสรรค และบุตรหลานก็มีหน้าที่ให้การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุภายในบ้านให้ดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ดังนั้นสมาชิกภายในครอบครัวย่อมมีส่วนช่วยสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดี

4) ความคงเส้นคงวาในการวางระเบียบวินัย ปัจจุบันนี้พบว่ามีอิทธิพลต่อบรรยากาศในครอบครัว โดยเฉพาะวัยสูงอายุซึ่งเป็นวัยที่รู้สึกสูญเสียความสามารถที่เคยมีอยู่ ทำให้เกิดความไม่มั่นคงในอารมณ์ เนื่องจากมีความเสื่อมของร่างกาย จิตใจ อารมณ์ การวางระเบียบวินัยในครอบครัวที่ไม่แน่นอน จะเกิดภาวะความวิตกกังวลและความรู้สึกในการสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวได้

วิทยา นาควัชระ (2537 : 258) กล่าวว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวต้องประกอบด้วย การมีความสัมพันธ์กันอย่างมั่นคง มีศรัทธาต่อกัน รักกัน มีวินัย รับผิดชอบ และรู้จักบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน มีความปรารถนาดีต่อกัน และสามารถแสดงความระลึกผสมผสานออกมาได้อย่างเหมาะสม

พรพจน์ กิ่งแก้ว (2538 : 18) กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัว เป็นสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครัวเรือนเดียวกัน มีองค์ประกอบดังนี้

- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวร่วมกัน
- มีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
- มีการยอมรับซึ่งกันและกัน
- ไม่มีความขัดแย้งบาดหมางกัน
- มีการช่วยเหลือเอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน

สายสุรี จุติกุล (2540 :13-25) กล่าวว่า ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดีควรจะต้องมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรักความผูกพันกันของสมาชิกในครอบครัว สมาชิกทุกคนในครอบครัวต้องเอาใจใส่ดูแลและเอื้ออาทรต่อกัน สมาชิกในครอบครัวต้องเคารพซึ่งกันและกัน สมาชิกในครอบครัวต้องมีความรับผิดชอบ มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจกันและกัน สมาชิกในครอบครัวทุกคนต้องให้อภัยกัน ต้องรู้จักสื่อสารกันภายในครอบครัว ต้องใช้เวลาร่วมกันอย่างมีคุณค่าและมีคุณภาพ สมาชิกทุกคนในครอบครัวควรมีการปรับตัวตามภาวะการเปลี่ยนแปลงของบุคคลในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวต้องรู้จักบทบาทและหน้าที่ รวมถึงการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในครอบครัวต้องมีความใกล้ชิดทางสัมผัสแสดงความรักความอบอุ่นตามธรรมชาติ

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว (2545 : 4-10,4-11) ได้ทำการศึกษา “ครอบครัวอยู่ดีมีสุข” โดยจัดทำโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัด ครอบครัวอยู่ดีมีสุข โดยกำหนดให้สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นองค์ประกอบหนึ่ง และกำหนดตัวชี้วัด ดังนี้

-ครอบครัวที่สมาชิกมีการแสดงออกถึง ความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน และเอื้ออาทรต่อกัน

-ครอบครัวที่สมาชิกมีโอกาสอยู่พร้อมหน้ากันและทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ร่วมกันเป็นประจำ

-ครอบครัวที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจในเรื่องสำคัญต่างๆของครอบครัวร่วมกัน

-ครอบครัวที่อยู่รวมกันอย่างสงบสุข สมาชิกในครอบครัวแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล ไม่ใช้ความรุนแรง ด้านร่างกาย วาจา และจิตใจต่อกัน

สรุปได้ว่า สัมพันธภาพในครอบครัวประกอบด้วย ความรักความห่วงใยซึ่งกันและกัน การเคารพและให้ความสำคัญต่อกัน การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในครอบครัว การนันทนาการและการมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของสมาชิกในครอบครัว ยังต้องส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วย

สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ทำวิจัยนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สัมพันธภาพในครอบครัวจะเป็นไปในทิศทางใดนั้นมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นในครอบครัวเป็นตัวกำหนด ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้ทำการวิจัยได้นำ หลักการศึกษาครอบครัวอยู่ดีมีสุข ของสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการวิจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ดังนี้

- 1) ด้านความรัก เคารพนับถือซึ่งกันและกัน
- 2) ด้านการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ร่วมกัน
- 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจในเรื่องสำคัญของครอบครัว
- 4) ด้านการอยู่รวมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล

1.5 บทบาทของครอบครัวต่อวัยรุ่น

จรรยา สุวรรณทัต (2527 : 174-176) กล่าวว่า บรรยากาศในครอบครัว และวิธีการอบรมเลี้ยงดูวัยรุ่น ครอบครัวมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาวัยรุ่นให้เกิดสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ต่อตัวเอง ต่อครอบครัวและต่อสังคม

สำหรับบรรยากาศในครอบครัว เด็กที่เติบโตในครอบครัวที่พ่อแม่ลูกรักใคร่ใยดีต่อกัน มีการปฏิบัติกันอย่างเหมาะสม คือ พ่อแม่ทำหน้าที่สมบทบาทของพ่อแม่ สามารถเป็นตัวอย่างที่ดี ลูกก็จะได้เรียนรู้บทบาทของตนเองอย่างเหมาะสมจากการแนะนำของพ่อแม่ ทำให้เด็กเติบโตเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพเหมาะสม ในทางตรงข้าม ถ้าเด็กเติบโตในครอบครัวที่พ่อแม่ลูกขาดความปรองดอง รักใคร่ เด็กก็จะมีปัญหาทางบุคลิกภาพ เช่น เก็บความรู้สึก อารมณ์ในทางลบไว้

ทำให้เป็นเด็กขาดมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพที่หวาดระแวง ไม่เป็นที่ชื่นชมต่อผู้พบเห็น เมื่อเติบโตเข้าสู่วัยรุ่นจึงมีลักษณะธรรมชาติตามวัยของคน เช่น ต้องการอิสระ ต้องการคิดเองทำเอง ต้องการยอมรับจากเพื่อนฝูง หากพ่อแม่ไม่เข้าใจอาจตีความประพฤติของวัยรุ่นไปในทางลบ เช่น คิดว่าเด็กไม่ให้ความเคารพนับถือ ให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่จึงเกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างพ่อแม่กับบุตรได้ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำลายความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวทำให้สิ่งเร้าหรือแรงกระตุ้นที่ทำให้วัยรุ่นสนใจการแนะนำจากพ่อแม่ลดลง

นอกจากนี้ทัศนคติของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ยังเป็นสาเหตุสำคัญทำให้เกิดความขัดแย้งกับวัยรุ่นได้หลายประการ เช่น พ่อแม่มักคาดหวังในสิ่งที่ขัดแย้งกับความต้องการของวัยรุ่น พยายามเข้มงวดกวดขันหรือจำกัดเสรีภาพของเด็ก หรือให้อิสระอย่างไม่ถูกต้องเหมาะสม พ่อแม่อาจตีความพฤติกรรมของเด็กในทางที่ไม่ถูกต้องเสมอไป โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเพื่อนต่างเพศ สิ่งเหล่านี้อาจนำความขัดแย้งวิตกกังวลและสุขภาพจิตที่เสื่อมโทรมมาสู่ครอบครัวได้

การอบรมเลี้ยงดู เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลอย่างมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยเน้นการรับผิดชอบร่วมกันของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดู และการเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่และมีความรับผิดชอบนั้น นับว่าเป็นวิธีการที่จะเอื้อต่อการพัฒนาเด็กได้ดีที่สุด ส่วนวิธีการอบรมเลี้ยงดูในแบบบังคับก้าวท้าวลูกเกินไป หรือแบบตามใจลูกจนเกินไปหรือผสมทั้งสองแบบ มักเป็นผลให้เด็กเติบโตเป็นบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองและไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะขาดโอกาสฝึกฝนใช้วิจารณญาณและการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ด้วยตัวเอง เด็กที่ถูกบังคับมากจะเชื่อฟังง่ายและยอมแพ้ต่อสิ่งต่างๆ ได้ง่าย มีปมด้อยง่าย ขาดพลังใจที่จะต่อสู้หรือเรียนรู้ในสิ่งที่ยากส่วนเด็กที่ถูกตามใจจนเหลือเกินก็จะเป็นบุคคลที่เอาแต่ใจตนเอง ไม่ค่อยฟังเหตุผล ไม่สนใจความรู้สึกนึกคิดของคนอื่น ไม่มีการรู้จักแบบสร้างสรรค์

อมราวดี ณ อุบล (2544 : 77) กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัวจะเป็นตัวเชื่อมโยงในการรับรู้ที่ดีให้กับวัยรุ่น ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ประการ คือ

1. วัยรุ่นที่มีการรับรู้จะมีส่วนช่วยให้เกิดการสนับสนุนทัศนคติที่ดี จากการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาและอิสราเอล แสดงให้เห็นถึงวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีการรับรู้ต่อการสนับสนุนที่ให้ความเอาใจใส่การสนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ จะส่งผลให้วัยรุ่นเห็นคุณค่าในตนเอง และมีความพึงพอใจในชีวิตที่ดี

2. รูปแบบของบิดามารดาที่มีการเอาใจใส่ในการเลี้ยงดู มีรายงานผลว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่ใช้การวางอำนาจไม่让孩子ตัดสินใจ เด็กจะมีแนวคิดทางด้านบวกและการรับรู้สำนึกตนเองหรือมีความพึงพอใจในชีวิตน้อยกว่าครอบครัวที่ให้การดูแลแบบมีกฎระเบียบ และให้เด็กร่วมในการตัดสินใจ

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย และ อุสา สุทธิสาคร (2542:112-116) กล่าวว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวมีผลต่อความสามารถด้านเชาว์อารมณ์ของนักศึกษา ฉะนั้นเชาว์อารมณ์กับสัมพันธภาพในครอบครัวน่าจะมีความเกี่ยวข้องกันเพราะเชาว์อารมณ์มีบทบาทในการกำหนดบุคลิกภาพที่พึงปรารถนา สร้างวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เจริญสมวัย สร้างความสามารถในการปรับตัว แก้ปัญหาความเครียด และแรงกดดันของชีวิตได้ดี และเป็นการศึกษาทำความเข้าใจตน การมองตนเข้าไปในตนก่อนที่จะทำความเข้าใจผู้อื่น เมื่อตนเข้าใจตน เข้าใจคนอื่น การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจึงมุ่งใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่และสามารถเกิดความพึงพอใจรวมทั้งชีวิตครอบครัวก็จะเป็นสุข

สายสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองและบุตรควรมีทัศนคติที่ดีในด้านความรัก ความอบอุ่นต่อกันสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้ พร้อมความตั้งใจที่นำไปสู่ความสำเร็จและความพึงพอใจภายในครอบครัว และสมาชิกต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พร้อมทั้งจะให้อภัยต่อกัน (อินทรา ปัทมินทร และ อมรากุล อินโชนานนท์ 2537: 9-18)

สรุปว่าครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาในช่วงวัยรุ่นของสมาชิกในครอบครัว เพราะครอบครัวมีหน้าที่การให้ความรู้และการเรียนรู้อย่างมีเหตุผล ครอบครัวมีบทบาทต่อการพัฒนาทั้งด้านบุคลิกภาพ พฤติกรรม การตัดสินใจ ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาอย่างมีคุณภาพ นอกจากนั้นครอบครัวมีบทบาทที่ทำให้วัยรุ่นในครอบครัวสามารถดำเนินชีวิตของตนเองอย่างมีความสุขในครอบครัวและอาจส่งผลถึงความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้วย

2. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต

2.1 ความหมายของความพึงพอใจในชีวิต

ความพึงพอใจในชีวิตเป็นความรู้สึกที่อยู่ในตัวบุคคลที่มีต่อสภาพความเป็นอยู่ หรือความคาดหวังกับการรับรู้ของแต่ละบุคคลตามความเป็นจริง ว่าเป็นไปตามความต้องการที่ความคาดหวังไว้ ถ้าเป็นไปตามความคาดหวังก็จะมีความรู้สึกที่เป็นสุข มีความพึงพอใจ ความพึงพอใจในชีวิตของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันตามลักษณะการประสบการณ์ที่เคยได้รับ ถึงแม้ว่าจะอยู่ในสภาวะการณ์เดียวกัน ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมาย ความพึงพอใจในชีวิต ดังนี้

แคมป์เบล (Campbell, 1976 :117) ให้ความหมายว่าความพึงพอใจในชีวิต เป็นนามธรรมมีความหมายเกี่ยวกับความรู้สึกสุขสบายที่แต่ละคนเปรียบเทียบความคิดเห็นของสถานการณ์ปัจจุบันที่เป็นอยู่กับสถานการณ์ที่เขาคาดหวัง ผลที่ได้จะเป็นความพึงพอใจในชีวิตหรือไม่พึงพอใจในชีวิต

ชิน และ โจ (Shin and Joh, 1977 : 27) กล่าวว่า ความพึงพอใจในชีวิตหมายถึง ความรู้สึกทางบวกของบุคคลที่เป็นผลมาจากการประเมิน หรือตัดสินคุณภาพชีวิตของตนเองบน พื้นฐานของกลุ่มมาตรฐาน หรือเกณฑ์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล จากความหมายนี้ความพึงพอใจในชีวิตจึงเป็นการเปรียบเทียบระหว่างสภาพชีวิตตามการรับรู้ของบุคคลกับสภาพชีวิตที่แต่ละคนตั้งมาตรฐานไว้ หากชีวิตตามการรับรู้เป็นไปตามมาตรฐานที่วางไว้มากเท่าใด บุคคลก็就会有 ความพึงพอใจมากเท่านั้น ดังนั้นความพึงพอใจในชีวิตจึงเป็นการตัดสินชีวิตบุคคล โดยรู้ตัว ด้วยองค์ประกอบทางปัญญาและด้วยเกณฑ์การตัดสินใจที่ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล

กราฟเซอร์ และมอร์ (Glatzer and Mohr, 1987 : 15-24) ให้ความหมายของความพึงพอใจในชีวิตว่า เป็นการประเมินอย่างกว้างๆ เกี่ยวกับสภาพของชีวิตในปัจจุบันของบุคคลและเป็นการประเมินทางปัญญาที่เป็นผลมาจากการเปรียบเทียบทางสังคมกับกลุ่มอ้างอิงที่บุคคลให้ความสำคัญ รวมทั้งเปรียบเทียบความปรารถนา ความคาดหวังและความสมหวังของบุคคล

โฮลเมส (Holemes, 1989 : 833) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจในชีวิตคล้ายกับคำว่า ความสุขปราศจากความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับ อรุณี บุญอรพิกัญญ (2542 : 8) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจในชีวิตหมายถึงความรู้สึกมีความสุขและมีขวัญกำลังใจในการดำเนินชีวิต ความรู้สึก อิ่มอกอิ่มใจและพอใจในตนเอง ความรู้สึกในการยอมรับความสำเร็จและความล้มเหลวในชีวิตได้

บัณฑิต เคียงชนสมบัติ (2547 :18) กล่าวถึง ความพึงพอใจในชีวิตหมายถึง ความรู้สึกที่ดีต่อสภาพที่เป็นอยู่รวมทั้งสิ่งที่ได้รับจากการกระทำต่างๆ ซึ่งเกิดจากการปรับตัวของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2549 : 3) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจในชีวิตหมายถึง ความรู้สึกว่ามีสุข ความรู้สึกอิ่มอกอิ่มใจ ความรู้สึกว่าตนมีค่า ความรู้สึกพอใจในตนเอง ความรู้สึกยอมรับความสำเร็จและล้มเหลวในชีวิต การเห็นแง่ดีของตน การมองโลกในแง่ดีและการมองเห็นแง่ดีของคนอื่น ความรู้สึกยอมรับสภาพร่างกายตามวัยของตน

ความพึงพอใจในชีวิตเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา เพราะเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข รวมถึงการปรับตัวจากการเรียนรู้ชีวิตที่ผ่านมา ความพึงพอใจในชีวิตจึงเป็นความยินดีของบุคคลที่ได้จากการรับรู้ถึงคุณค่าชีวิตของตนเอง ที่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้อย่างสำเร็จ และยังสามารถที่จะพัฒนาตนเองในด้านต่อไป เนื่องจากความพึงพอใจที่เกิดขึ้นเมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ปัจจุบันที่เป็นอยู่กับสถานการณ์ที่คาดหวังจะให้เป็น และเกิดจากที่บุคคลได้รับการตอบสนองหรือไม่ได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนหวังไว้ก็ตาม ดังนั้นความพึงพอใจจึงเป็นความรู้สึกที่เป็นสุข ความสนุกสนาน ไม่มีความเครียด

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต

นักวิชาการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

2.2.1 แนวคิดความพึงพอใจในชีวิตที่เกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์

มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 24-25) , นงเยาว์ ชัยทอง (2542: 19) กล่าวถึงความพึงพอใจในชีวิตตามแนวคิดของทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ (The Hierarchy of Needs) ความต้องการ เป็นแรงจูงใจให้บุคคลแสวงหาการตอบสนองจนเป็นที่พอใจจากความต้องการขั้นพื้นฐาน (basic needs) ระดับต่ำพัฒนาเป็นลำดับขั้นสู่ความต้องการขั้นสูงขึ้นไปเรื่อยๆ เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองมาก บุคคลนั้นย่อมเกิดความพอใจมาก แต่ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองน้อย หรือไม่ได้รับการตอบสนองเลย บุคคลนั้นจะเกิดความพอใจน้อย หรือไม่พอใจ และมาสโลว์เชื่อว่า เป็นเรื่องยากที่มนุษย์จะมีความพอใจในชีวิตสูงสุด ยกเว้นในช่วงเวลาสั้นๆ เพราะมนุษย์มีความปรารถนาอย่างอื่นๆ เข้ามาแทนที่เสมอ

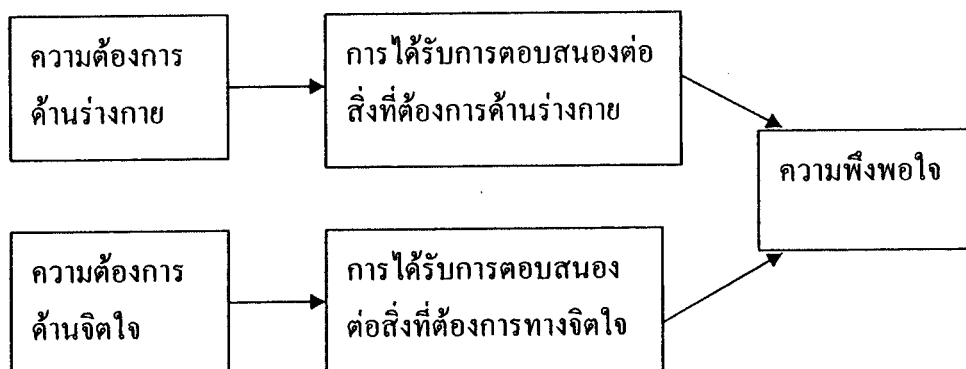
หลุยส์ จัมปาเทศ (2538 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึงความต้องการ (Need) ได้บรรลุเป้าหมายพฤติกรรมที่แสดงออกมาจะมีความสุข สัมผัสได้จากสายตา คำพูด และการแสดงออก

สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ และนิภา มนูญปิฎ (2525: 105) ให้แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการที่สอดคล้องกับทฤษฎีของมาสโลว์ว่า องค์ประกอบความต้องการของมนุษย์ประกอบด้วย

- 1) ทางกาย ได้แก่ ความต้องการเกี่ยวกับปัจจัย 4
- 2) ทางอารมณ์ ได้แก่ ความอยากสนุกสนาน ความรัก ความอบอุ่น และความต้องการความมั่นคงปลอดภัย
- 3) ทางสังคม เช่น ความต้องการมีหน้ามีตา
- 4) ทางด้านความคิด ต้องการหาวิธีป้องกัน แก้ไขปัญหาตนเอง
- 5) ทางด้านจิตใจ เช่น ต้องการมีคุณค่า เมื่อความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะมีความพึงพอใจในชีวิตและมีความสุข

สุรกุล เจนอบรม (2541 : 49-50) กล่าวถึงความพึงพอใจในชีวิตโดยอ้างทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ว่า ความพึงพอใจของมนุษย์จะเกิดขึ้น เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนอง และความต้องการนั้นจะพัฒนาขึ้นตามลำดับขั้นตามความต้องการขั้นพื้นฐาน และจะต้องได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ จึงจะเกิดความต้องการในระดับสูงขึ้น และเกิดความพึงพอใจ

ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการและความพึงพอใจ

ภาพที่ 2.1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการและความพึงพอใจ
ที่มา: อัจฉรา นวจินดาและกาญจนา ลุศนันท์ (2543) สุขภาพเพื่อชีวิต กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปได้ว่า เมื่อนมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการทางร่างกายและจิตใจแล้ว ทำให้มนุษย์เกิดความพึงพอใจและมีความสุข ความพึงพอใจของบุคคลจะเกิดขึ้นได้มากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับ การได้รับการตอบสนองความต้องการของบุคคลทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงความสมหวังของบุคคลด้วย ถ้าความต้องการต่างๆ ได้รับการตอบสนองก็จะทำให้เกิดความสุขและเกิดความพึงพอใจสูงขึ้นตามลำดับ

2.2.2 แนวคิดความพึงพอใจในชีวิตที่เกี่ยวกับทฤษฎีจิตสังคม

Neugarten, Havighurst และ Tobin. (1986 : 173-177) ให้แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุว่าเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสุขสมบูรณ์ทางจิตใจ (Psychological well-being) ที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิตจะต้องเป็นบุคคลที่มีลักษณะที่ครอบคลุมองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ

- 1) การมีความสุขในการดำเนินชีวิต หมายถึง เป็นผู้ที่มีความสุขในการทำกิจวัตรประจำวัน มีการติดต่อสังสรรค์กับผู้อื่น มีความพอใจในสภาพที่เป็นอยู่
- 2) มีความตั้งใจและอดทนต่อชีวิต หมายถึง การยอมรับว่าชีวิตมีความหมาย และสามารถต่อสู้ปัญหาในชีวิตได้ โดยไม่คิดที่จะเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ต่างๆ ในอดีตที่เกิดขึ้นและมองว่าปัญหาเหล่านั้นเป็นประสบการณ์ชีวิตที่ให้ประโยชน์

3) ความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง หมายถึง การที่บุคคลสามารถประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

4) อึดมโนทัศน์ในทางบวก หมายถึง การรับรู้ว่าคุณภาพดี มีความภูมิใจในความสำเร็จของชีวิต และรู้สึกว่าคุณยังมีความสำคัญสำหรับผู้อื่นและสังคม

5) ระดับอารมณ์ที่ดี หมายถึง การมีทัศนคติที่ดีและมีความสุขในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

แคมป์เบล (Campbell, 1976 : 117-124) ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตโดยใช้แนวคิดของ นิวการ์เดน (Neugarten) โดยแบ่งองค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิตออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) ด้านร่างกายและองค์ประกอบในการดำเนินชีวิต ได้แก่ การมีสุขภาพดี
- 2) สัมพันธภาพกับบุคคลอื่น เช่น คู่สมรส บุตรหลาน เพื่อนสนิท
- 3) กิจกรรมในสังคม เช่น การให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นๆ
- 4) การพัฒนาตนเองและการสมหวังในการทำงานเช่น การริเริ่มสร้างสรรค์
- 5) การพักผ่อนหย่อนใจ เช่นการได้รับสิ่งบันเทิง

พวงผกา ชื่นแสงเนตร (2538 : 19-20) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่เป็นสุขประกอบไปด้วย ความสนุกสนานไม่ต้องเผชิญกับความเครียด ความไม่พึงประสงค์ และความชอกช้ำ ซึ่งความรู้สึกนี้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้เปรียบเทียบสถานการณ์ที่เขาคาดหวังให้เป็นหรืออาจกล่าวได้ว่าความพึงพอใจในชีวิตเป็นความยินดีของบุคคลที่ได้รับการรับรู้ถึงคุณค่าของชีวิตของตนเองที่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและยังมีความสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปได้ว่า ความพึงพอใจในชีวิตคือ การมีความสุข ได้ติดต่อสังสรรค์กับผู้อื่น มีความพอใจในสภาพที่เป็นอยู่รับรู้ความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งยอมรับว่าชีวิตมีความหมาย และสามารถต่อสู้ปัญหาในชีวิตได้ การยอมรับอดีตที่เกิดขึ้น และเห็นว่า เป็นประสบการณ์ชีวิตที่ให้ประโยชน์ ท้ายสุดการที่สามารถประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ และรับรู้ถึงสภาพตนเองในปัจจุบันว่าดีกว่าอดีต และพร้อมจะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในชีวิต

2.2.3 แนวคิดความพึงพอใจในชีวิตที่เกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์

อีริก อีริกสัน (Erik Erikson) อ้างถึงในพรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2540 : 174) ได้อธิบายในทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพว่า ถ้าบุคคลได้รับการเลี้ยงดูที่ถูกต้องมาตั้งแต่วัยทารกบุคลิกภาพของเขาจะถูกสร้างเสริมให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพดีตามวุฒิภาวะ และเมื่อมีอายุมากขึ้นจะเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่มั่นคง (Ego Integrity) และใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า

Arena & Arrigo, (2005 : 485-488) กล่าวถึงทฤษฎีบุคลิกภาพของอีริกสันว่า พัฒนาการ 8 ขั้น ของชีวิต (Erikson's Development Stages) โดยเริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึงระยะสุดท้ายของชีวิต พัฒนาการขั้นสุดท้ายคือ ความรู้สึกมั่นคงสมบูรณ์ในชีวิตและหลีกเลี่ยงความรู้สึกท้อในชีวิต พัฒนาการในขั้นสุดท้ายมีผลมาจากพัฒนาการในขั้นแรกๆ ของชีวิต ถ้าบุคคลสามารถผ่านขั้นต่างๆ มาได้อย่างดี จะทำให้สามารถแสวงหาความอบอุ่นมั่นคงในจิตใจ พอใจกับการมีชีวิตของตน มองชีวิตที่ผ่านมามีความสุข และภาคภูมิใจ ไม่รู้สึกเสียดายเวลาที่ผ่านไป แต่ในทางตรงกันข้ามถ้า บุคคลปรับตัวในขั้นต่างๆ ที่ผ่านไปไม่ได้ บุคคลนั้นจะเกิดความท้อแท้ เหนื่อยหน่ายต่อชีวิตของตน มีความรู้สึกผิด กลัวความตายและเสียใจกับชีวิตที่ผ่านไป ได้สอดคล้องกับความเห็นของ พวงผกา ชื่นแสงเนตร (2538 : 18-19) ที่อธิบายถึงพัฒนาการของมนุษย์ ตามแนวคิดของ อีริกสัน ซึ่งแบ่งได้ เป็น 8 ระยะตั้งแต่แรกเกิดจนถึงระยะสุดท้ายของชีวิต ซึ่งการพัฒนาในระยะต่างๆ มีผลต่อความ ทะเยอทะยาน มีความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ ต้องการสร้างความสำเร็จในชีวิต ถ้าพัฒนาการระยะ ต่างๆ ประสบความสำเร็จดี จะรู้สึกพอใจในความมั่นคง ภาคภูมิใจในตนเอง แต่ถ้าไม่ประสบความสำเร็จใน ชีวิต จะเื่องหงอย เบื่อ และ ขาดความกระตือรือร้น

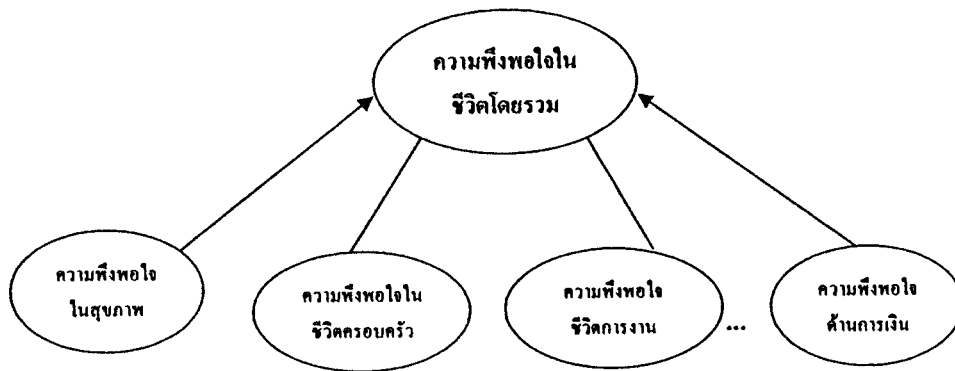
ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549: 99) กล่าวว่า ความพึงพอใจในชีวิตจะขึ้นอยู่กับความสุข ของแต่ละคน ที่พัฒนาจากการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหา จากการขัดแย้งทางใจและภาวะวิกฤตที่ เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของช่วงชีวิตได้ ตั้งแต่เด็กจนถึงชราภาพ ทั้งนี้ความสัมพันธ์กับบุคคลที่ ใกล้ชิดและสำคัญต่อคนนั้น จะเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นศูนย์กลางความผูกพันที่มีส่วนช่วยให้เกิด ขบวนการเรียนรู้และตัดสินใจผ่านพ้นวิกฤตโดยแบ่งความขัดแย้งทางใจได้

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปอาจได้ว่าความพึงพอใจในชีวิตคือ การที่บุคคลรู้สึกมี ความสุขเพราะสามารถเรียนรู้และปรับตัวในช่วงชีวิตที่ผ่านมาได้อย่างดี มีความรู้สึกพอใจในชีวิต ในช่วงนั้นๆ ทั้งนี้ความพึงพอใจอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามช่วงวัย ซึ่งเกิดจากการพัฒนาในแต่ละช่วง ของชีวิต ดังนั้นการเรียนรู้ในแต่ละช่วงวัย ทำให้สามารถปรับตัวและแก้ไขปัญหาในช่วงต่างๆ ได้ จึงจะเกิดความสุขและความพึงพอใจในชีวิต

นอกจากแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตด้านต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีผู้เสนอ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตที่ต่างกันออกไป ดังนี้

เดเนอร์ (Diener, 1984: 542-547) มองแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตในมิติที่ ต่างกันว่า ความพึงพอใจในชีวิตของมนุษย์สามารถแยกย่อยไปได้หลายด้านและต่างกัน เช่น ความ พึงพอใจในงาน ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ความพึงพอใจในสุขภาพ ความพึงพอใจด้าน ความสัมพันธ์ และความพึงพอใจในด้านอื่นๆ อีกตามสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัวบุคคลและ ความพึงพอใจสามารถแยกได้ตามสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของบุคคลในด้านที่ต่างกันไป และความพึง พพอใจในชีวิตด้านย่อยต่างๆ นี้สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมได้ Diener เรียกแนวคิด

นี้ว่า “ทฤษฎีการรวม” เป็นทฤษฎีในขอบเขตการศึกษาความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย โดยเป็นทฤษฎีที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมกับความพึงพอใจในชีวิตด้านย่อยๆ หมายถึง ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมสามารถแยกออกเป็นความพึงพอใจในชีวิตด้านย่อยต่างๆ ได้หลายความพึงพอใจ แนวคิดของทฤษฎีนี้มองความพึงพอใจโดยรวมเป็น “ผล” ที่เกิดจากการรวมกันของความพึงพอใจในชีวิตด้านย่อยๆ ถ้าบุคคลพึงพอใจในด้านย่อยๆ เหล่านี้ก็จะเป็น “เหตุ” ทำให้บุคคลพึงพอใจในชีวิตโดยรวมของตนต่อไป

ภาพที่ 2.2 แสดงความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในชีวิต โดยรวมกับความพึงพอใจในชีวิตด้านย่อยต่างๆ ของชีวิตตามแนวทฤษฎีการรวม (Bottom-up theory)

ที่มา: Ed Diener (1984) *Subjective well-being University of Illinois*

Glatzer และคณะ (1987 : 39-51) ระบุว่าเราทุกคนมีครอบครัวที่เราเติบโตและเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ บุคคลต้องแต่งงานและสร้างครอบครัวของตนเอง ครอบครัวจึงเป็นแง่มุมของชีวิตที่สำคัญ และมีผลกระทบต่อชีวิตของบุคคลทุกคนในสังคมครอบครัวเป็นสังคมแรกที่มนุษย์รู้จักและผูกพัน เป็นแหล่งให้ความรู้ ความอบอุ่นมั่นคงและปลอดภัยแก่ชีวิต ครอบครัวที่พร้อมหน้าเวดล้อมไปด้วย พ่อแม่ พี่น้องลูกหลานหรือสามีและภรรยาที่มีความเข้าใจอันดีต่อกันจึงมีความสำคัญต่อความรู้สึกถึงคุณค่าของตน และความเพียบพร้อมของชีวิต ครอบครัวยังสร้างกำลังใจให้แก่บุคคลและช่วยเยียวยาความตึงเครียดจากการใช้ชีวิตในด้านอื่นๆ ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นแหล่งที่ตอบสนองความต้องการทางอารมณ์พื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ความรัก ความอาหารและความมั่นคงปลอดภัย และด้วยบทบาทหน้าที่นี้ครอบครัวจึงมีอิทธิพลสำคัญต่อความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย

(Subjective well-being) อันรวมถึงความพึงพอใจในชีวิตบุคคลด้วย โดยการศึกษากลุ่มตัวอย่างชาวเยอรมัน (Glatzer et al., 1987 : 108-121) พบว่า เมื่อกลุ่มตัวอย่างระบุความสำคัญของแง่มุมต่างๆ ในชีวิต 9 ด้าน ประกอบด้วย การทำงาน ครอบครัว รายได้ ความรัก บทบาทต่อการตัดสินใจทางการเมือง การประสบความสำเร็จ การใช้เวลาว่าง ความศรัทธาทางศาสนา และสุขภาพร่างกาย กลุ่มตัวอย่างระบุว่า ครอบครัว เป็นแง่มุมที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 2 รองจากสุขภาพร่างกาย

Leelakulthanit & Day (1993 :49-70) ได้ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตด้านต่างๆ และความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมของชาวไทยและชาวอเมริกัน โดยกำหนดความพึงพอใจด้านต่างๆ ทั้งหมด 13 ด้าน ได้แก่ ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ความพึงพอใจทางสังคม ความพึงพอใจด้านสุขภาพส่วนบุคคล ความสัมพันธ์ทางสังคม การใช้เวลาว่างและนันทนาการ การบริโภคสินค้าและบริการ ชีวิตด้านการนับถือศาสนา รัฐบาลและการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร ความพึงพอใจชีวิตในประเทศไทย โดยกำหนดว่าความพึงพอใจในชีวิตด้านย่อยสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมได้ ผลของการศึกษา ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างชาวไทย พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเป็นตัวทำนายที่มีน้ำหนักมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับความพึงพอใจอีก 12 ด้าน

G. Erlene (1995) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในชีวิต พบว่า เมื่อคนประเมินระดับความพึงพอใจ แต่ละคนก็มีขอบเขตของชีวิตที่ต่างกัน ซึ่งครอบครัวยังคงอยู่ในระดับสูงที่สุด และความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวดูโดดเด่นมากกว่าด้านอื่นๆ ในชีวิต

Sastre (1999: 203-231) ได้ศึกษาและสำรวจกลุ่มตัวอย่างชาวฝรั่งเศส ด้านปัจจัยที่กำหนดความเป็นอยู่ที่ดีในบุคคลและกำหนดขอบเขตและปัจจัยของคำว่า “ความเป็นอยู่ที่ดี” ซึ่งหลักเกณฑ์การประเมินความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านต่างๆ ผลการศึกษาที่ได้ แสดงความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลส่วนใหญ่ มาจากปัจจัยครอบครัว ร่างกาย การยอมรับผู้อื่นและการยอมรับตนเอง ปัจจัยที่เป็นผลกระทบใหญ่ของการตัดสินใจความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลคือ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว การยอมรับตนเอง ความสัมพันธ์ในด้านจิตมุ่งหมายในชีวิตและการเจริญเติบโต

วัชรารักษ์ เฟ่งจิตต์ (2543 : 67) ได้ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมและความพึงพอใจในชีวิตด้านย่อย 5 ด้าน ได้แก่ ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ความพึงพอใจในสุขภาพ ความพึงพอใจในมาตรฐานการครองชีพ ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ทางสังคม และความพึงพอใจในชีวิตการงาน พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวมีน้ำหนักมากที่สุดในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม

จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตของบุคคลมากที่สุด ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวมีความสำคัญต่อความสุขในชีวิตและสามารถเป็นตัวทำนายถึงความพึงพอใจในชีวิตของ

บุคคลในอันดับต้นๆ

2.3 ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวคือ ความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมในครอบครัวและการดำเนินชีวิตในครอบครัวในช่วงต่างๆ รวมถึงความผูกพันของกลุ่มบุคคลในครอบครัว โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ซึ่งแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันออกไปตามความปรารถนาและความต้องการ มีผู้ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวและได้กำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ดังนี้

พัวโน (Poitrenaud1980:723-727) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจและแบ่งความพึงพอใจออกเป็น 5 ด้าน โดยกำหนดความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว หมายถึงความสัมพันธ์ของคนกับคู่ชีวิตและญาติสนิท

Ferrans and Powers (1985) ศึกษาโดยสร้างเครื่องมือวัดความพึงพอใจในชีวิตว่าความพึงพอใจด้านครอบครัวนั้นเป็นตัวชี้วัดการกำหนดปัจจัยด้านสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวและความสุขในครอบครัว

Clifford L. Broman (1988:43) ได้ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของคนผิวดำในสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดให้บทบาทหน้าที่ในครอบครัว (ด้านการทำงานในครัวเรือน) ระหว่างสามีและภรรยาเป็นตัวทำนายความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

จากการศึกษาของ Leelakulthani และ Day, 1993 เกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมของชาวไทยและชาวอเมริกัน ด้านขอบเขตของความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวได้ระบุรายละเอียดชีวิตครอบครัวว่าต้องมีส่วนประกอบทั้งด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ คู่สมรส ลูกหลาน พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ ด้านครอบครัววัตถุเช่นเสื้อผ้าเครื่องประดับ, บ้านที่พักอาศัยและปัจจัยพื้นฐานด้านอื่นๆ

Oishi, Diener ,Suh and Lucas (1999 : 157-184) ได้ศึกษาตัวแปรในบุคคลที่ส่งผลถึงความพึงพอใจในชีวิต โดยศึกษาถึงอิทธิพลต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมประจำวันของบุคคล เช่น การประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ความเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเอง และการมีชีวิตครอบครัวที่สงบสุข

Dragana Stjepanovi-Zaharijevski, Sandra Kosti, Sneana Spasi (2004 : 34-65) ได้ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวในประเทศเซอร์เบีย โดยการสุ่มสำรวจจากครอบครัวที่มีลูกอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และให้คำนิยามความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว คือ ความสามารถของครอบครัวที่ทำให้สมาชิกได้ในสิ่งที่ต้องการขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดให้ความสัมพันธ์กับเครือญาติ

ภายในครอบครัว อาชีพการงานของกลุ่มสมรส สถานะทางการเงินในครอบครัว สภาพต่างๆ ไปในครอบครัว และ สถานะทางสังคม เป็นตัวชี้วัดความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

Walter Schumm (http://doriant.ext.vt.edu/cf/family_checkup/index.html:2007) สร้างแบบทดสอบความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยทางครอบครัว 3 ด้านคือ 1) ด้านความสัมพันธ์ทางครอบครัวโดยกำหนดที่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล 2) ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว และ 3) ด้านโภชนาการในครอบครัว เป็นตัวชี้วัดความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

จรรยา สุวรรณทัต (2544 :5-43) ได้กล่าวถึง ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ว่าความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวเกิดจาก ผลสัมฤทธิ์จากภารกิจของครอบครัวในแต่ละขั้นของการพัฒนาชีวิตครอบครัว โดยพันธกิจของครอบครัวด้านความต้องการทางชีวิตวิทยา ความคาดหวังทางวัฒนธรรม ความมุ่งหวัง และค่านิยมของครอบครัว สัมฤทธิ์ผลที่แสดงความสำเร็จในแต่ละขั้นตอนของชีวิตครอบครัวจะนำไปสู่ความพึงพอใจ การยอมรับและความสำเร็จของพันธกิจในขั้นต่อไป

วัชรภรณ์ เฟ่งจิตต์ (2543 : 45-59) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมทางวัฒนธรรมกับความพึงพอใจในชีวิต โดยให้ความหมายของความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว หมายถึงระดับความรู้สึกรับรู้ต่อสภาพความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ทั้งต่อบิดามารดา คู่สมรส ลูกหลานพี่น้อง และต่อสภาพต่างๆในครอบครัว 6 ด้าน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว (การให้ความรักและเข้าใจกัน) การให้ความช่วยเหลือหรือเป็นที่พึ่งของกันและกันของสมาชิกในครอบครัว ความครบถ้วนพร้อมหน้าของสมาชิกในครอบครัว การใช้เวลาร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว ฐานะทางการเงินของครอบครัว และควมมีอิสระของตนเองในการมีชีวิตในครอบครัว

ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวเป็นความปรารถนาของทุกบุคคล รวมถึงการมีความสุข มีความพอใจในสภาพความเป็นอยู่ในครอบครัว การได้รับการตอบสนองความต้องการทางร่างกาย และจิตใจจากครอบครัวและบุคคลในครอบครัว ความสมหวังจากการได้รับการตอบสนอง ตามความต้องการ ทุกๆ ด้านในครอบครัว ตามพันธกิจหรือภารกิจของครอบครัวที่พึงมีต่อสมาชิกในครอบครัว

ผู้วิจัยได้สรุปและคัดเลือกปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว และได้จัดทำตารางการใช้ปัจจัยด้านต่างๆและรายชื่อของผู้วิจัยรวมทั้ง ปีที่ทำกรวิจัยด้านล่างนี้ เพื่อความสะดวกในการนำปัจจัยด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวมาทำการวิเคราะห์และคัดเลือกตามลำดับความสำคัญและนำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ตารางที่ 2.1 การใช้ปัจจัยด้านต่างๆในการวิจัยเรื่องความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

ชื่อผู้วิจัยและปีที่ทำการวิจัย	Poitre- naud	Ferrans & Powers	Glatzer & คณะ	Clifford L. Broma	Day & คณะ	Oishi & คณะ	วีชรา ภรณ์ เพ็งจิต	Dragana & คณะ	Dr. Wal- ter
ตัวแปรด้านต่างๆที่ใช้ในการวิจัย	1980	1985	1987	1988	1993	1999	2000	2004	2007
1. ด้านความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลในครอบครัว	/				/		/	/	/
2. ด้านสุขภาพของสมาชิก ในครอบครัว		/	/						
3. ด้านการตอบสนองความ ต้องการด้าน ปัจจัย 4			/		/			/	
4. ด้านอาชีพการงานของ สมาชิกในครอบครัว						/		/	
5. ด้านฐานะทางการเงิน ของครอบครัว			/				/	/	/
6. ด้านการให้ความ ช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่ง กันและกัน							/		
7. ด้านความครบถ้วนพร้อม หน้าของสมาชิกใน ครอบครัว			/				/		
8. ด้านการใช้เวลาร่วมกัน ของสมาชิกในครอบครัว			/				/		
9. ด้าน ความเป็นอิสระใน การใช้ชีวิตในครอบครัว						/	/		
10. ด้าน โภชนาการใน ครอบครัว									/
11. ด้านการทำงานใน ครัวเรือน					/				
12. ด้านความสงบสุขใน ครอบครัว		/				/			

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ชื่อผู้วิจัยและปีที่ทำการวิจัย	Poitre- naud	Ferrans & Powers	Glatzer & คณะ	Cliffod L. Broma	Day & คณะ	Oishi & คณะ	วิงว ภรณ์ เพ็งจิต	Dragana & คณะ	Dr.Wal- ter
	1980	1985	1987	1988	1993	1999	2000	2004	2007
ตัวแปรด้านต่างๆที่ใช้ในการวิจัย									
13. ด้านความศรัทธาทาง ศาสนา			/						
14. ด้านความมั่นคง ปลอดภัยในครอบครัว			/						

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยด้านความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวที่มีผู้นำมาใช้ในการวิจัย ตามที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้ามาส่วนหนึ่งนี้เป็นปัจจัยที่สามารถแยกออกได้เป็น 14 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว
2. ด้านสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว
3. ด้านการตอบสนองความต้องการปัจจัย 4
4. ด้านอาชีพการงานของสมาชิกในครอบครัว
5. ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
6. ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน
7. ด้านความครบถ้วนพร้อมหน้าของสมาชิกในครอบครัว
8. ด้านการใช้เวลาร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว
9. ด้านความเป็นอิสระในการใช้ชีวิตในครอบครัว
10. ด้านโภชนาการในครอบครัว
11. ด้านการงานในครัวเรือน
12. ด้านความสงบสุขในครอบครัว
13. ด้านความศรัทธาทางศาสนา
14. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่องสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ดังนั้น ปัจจัยข้อ 1, 7, 8, 12 ซึ่งได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว

ด้านความครบถ้วนพร้อมหน้าของสมาชิกในครอบครัว

ด้านการใช้เวลาด้วยกันของสมาชิกในครอบครัว

ด้านความสงบสุขในครอบครัว

เป็นปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นตัวแปรหนึ่งในการวิจัยครั้งนี้ และทำให้เกิดการซ้ำซ้อนกัน ผู้วิจัยจึงตัดปัจจัยทั้ง 4 ด้านออก

ปัจจัยอีก 6 ด้านได้แก่ ปัจจัย ข้อ 2, 4, 9, 10, 11, 13 ซึ่งได้แก่

ด้านสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว

ด้านอาชีพการงานของสมาชิกในครอบครัว

ด้านความเป็นอิสระในการใช้ชีวิตในครอบครัว

ด้านโภชนาการในครอบครัว

ด้านการงานในครัวเรือน

ด้านความศรัทธาทางศาสนา

ผู้วิจัยพิจารณาว่าเป็นคุณสมบัติย่อยๆ ของปัจจัยหลักที่มีอยู่เดิมแล้ว ปัจจัยด้านสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว ปัจจัยด้านอาชีพการงานของสมาชิกในครอบครัว ปัจจัยด้านโภชนาการในครอบครัว และปัจจัยด้านการงานในครัวเรือนถือว่าเป็นคุณสมบัติย่อยๆ เช่น ปัจจัยด้านสุขภาพและด้านโภชนาการรวมอยู่ในปัจจัยด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของสมาชิกในครอบครัว ปัจจัยด้านการงานในครัวเรือนเป็นส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และปัจจัยด้านอาชีพการงานของสมาชิกในครอบครัว เป็นปัจจัยย่อยที่บ่งบอกถึงฐานะการเงินของครอบครัว จึงถือว่าปัจจัยทั้ง 4 ด้านนี้เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยเดิมที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบประเมินอย่างกว้างๆ อยู่แล้ว ผู้ทำการวิจัยจึงตัดปัจจัยทั้ง 4 ด้านนี้ออก ดังนั้นผู้ทำการวิจัยจึงใช้ปัจจัยที่เหลืออีก 4 ด้าน เป็นปัจจัยย่อยของตัวแปรด้านความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวซึ่งได้แก่

1. ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน
2. ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
3. ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน
4. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว

โดยผู้วิจัยได้ใช้เหตุผลสนับสนุนการเลือกปัจจัยด้านต่างๆ ดังนี้

ปัจจัยด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน เนื่องจากมีผู้นำมาใช้เป็นปัจจัยในการวิจัยและยังสอดคล้องกับแนวคิดของพรหมพิมล หล่อตระกูล (2544:43-48) กล่าวถึง ภารกิจพื้นฐานที่ครอบครัวควรจะต้องทำ คือการจัดหาความจำเป็นพื้นฐานแก่ชีวิตเช่น อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และจากความคิดเห็นของ จรรยา สุวรรณทัต (2544 : 5-43)

ที่กล่าวว่า ถ้าครอบครัวทำภารกิจได้สำเร็จก็จะนำไปสู่ความพึงพอใจ แต่ถ้าล้มเหลวจะนำไปสู่การเป็นทุกข์ในครอบครัว และการไม่ยอมรับของสังคม ดังนั้น ปัจจัยด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของสมาชิกในครอบครัว จึงเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในการวิจัยครั้งนี้

ปัจจัยด้านฐานะทางการเงินของครอบครัว เนื่องจากปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่สนองตอบต่อความพึงพอใจในทุกๆ ด้าน และมีผู้นำมาใช้เป็นปัจจัยในการวิจัยมากเป็นอันดับต้นๆ ของการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ดังนั้นจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้ทำการวิจัยนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ปัจจัยด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพซึ่งกันและกัน เพราะนอกจากมีผู้นำมาใช้เป็นปัจจัยหลักแล้วยังมีผู้นำปัจจัยด้านย่อยมาใช้ในการทำวิจัยเช่นกัน ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการช่วยเหลือและพึ่งพกันภายในครอบครัว และเห็นว่าปัจจัยด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพซึ่งกันและกัน น่าจะมีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

ปัจจัยด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Glatzer และคณะ(1987:15-24) ที่กล่าวว่าความมั่นคงและปลอดภัยในครอบครัวมีอิทธิพลต่อความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย และรวมถึงความพึงพอใจในชีวิตของบุคคล และแนวคิดของทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ (The Hierarchy of Needs) ที่กล่าวว่า ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ขั้นที่ 2 คือความ ต้องการความมั่นคงปลอดภัย ผู้ทำการวิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของความมั่นคงและปลอดภัยในครอบครัว และนำมาเป็นปัจจัยในการทำวิจัยครั้งนี้

สรุปได้ว่าความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว สำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน ดังนี้คือ

1. ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน
2. ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
3. ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพซึ่งกันและกัน
4. ด้านความมั่นคงและปลอดภัยในครอบครัว

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำการวิจัยได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง สัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ปรากฏว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัวมีเป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีใครพบที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของวัยรุ่นนั้น โดยตรง จะมีเพียงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัวและความพึงพอใจในชีวิตในด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1 งานวิจัยในประเทศ

พวงผกา ชื่นแสงเนตร (2538:110-116) ได้ศึกษาเรื่องสัมพันธภาพในครอบครัว พฤติกรรมการดูแลตนเองกับความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งศึกษากับกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวดีหรือในครอบครัวมีสัมพันธภาพดี บุตรหลาน ให้ความรักเอาใจใส่และเคารพ ทำให้ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในชีวิตสูง และยังพบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิต และสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต

นวรรตน์ ศรีรัฐเพชร (2539 : 105) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และลูก กับรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่น โดยศึกษากับกลุ่มวัยรุ่นจำนวน 611 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 11-19 ปี อาศัยอยู่กับพ่อแม่ และกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 และระดับอุดมศึกษาปีที่ 1 ในสถานศึกษาของรัฐบาล พบว่า วัยรุ่นรวมทั้งหมด วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนปลาย สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และลูก มีความสัมพันธ์ทางลบ กับรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคล โดยใช้การแสดงออกแบบหลีกเลี่ยง และแบบใช้อำนาจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วัยรุ่นรวม วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลางและวัยรุ่นตอนปลาย สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และลูกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคล โดยใช้การแสดงออกแบบใช้ความอ่อนโยนแบบประนีประนอมและแบบหันหน้าเข้าหากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนปลายใช้รูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลแตกต่างกัน

ชลลดา ภัคคีประพฤทธิ (2541:104-120) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางครอบครัว การได้รับการตอบสนองจากครอบครัวตามความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุในเขตเมือง โดยได้ศึกษาจากผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 168 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัวและความเพียงพอของรายได้ นอกจากนี้แล้วในการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพยังพบว่าปัจจัยที่อาจมีความสัมพันธ์กับการได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานคือ การทำกิจกรรมต่างๆ

สาวิตรี ทยานศิลป์ (2541 : 87-102) ทำการวิจัยเรื่องอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยทางด้านครอบครัวที่มีต่อระดับความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่นไทย โดยการศึกษาวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่มีความภาคภูมิใจในตนเองระดับปานกลาง และปัจจัยด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์เป็นนัยสำคัญทางสถิติกับความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่น ได้แก่ สัมพันธภาพของ

วัยรุ่นกับพ่อและแม่ ความใกล้ชิดผูกพันกับครอบครัว หรืออาจสรุปได้ว่าสัมพันธภาพในครอบครัว มีผลต่อความภาคภูมิใจในตนและทำให้เกิดความพึงพอใจ

สุรกุล เจนอบรม (2541 : 54-55) ได้กล่าวโดยสรุปว่า สำหรับการวัดความพึงพอใจ ในชีวิตโดยภาพรวมตลอด 20 กว่าปีที่ผ่านมานิยมใช้เครื่องมือ Life Satisfaction Index ของนิวการ์ เตน และจากผลการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตในหลายๆเรื่อง ที่นำ Life Satisfaction Index ของนิวการ์ เตน ไปใช้ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิต ได้แก่ รายได้ การอยู่อาศัยร่วมกัน ภาวะสุขภาพ และการทำกิจกรรม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิต ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

สุรียมาศ นาคะผดุงรัตน์ (2542: 73-78) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง สัมพันธภาพในครอบครัวกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อผู้สูงอายุ โดยการศึกษาจากชมรม ข้าราชการและครูอาวุโสของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการดำรงรักษาไว้ซึ่งระบบครอบครัวหรืออาจกล่าวได้ว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัวยังมีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนด้านเงินทอง สิ่งของ และบริการ หรืออาจกล่าวได้ว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับด้านฐานะทางการเงินของครอบครัวและด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน

อรุณี บุญอรุณีพิภโย (2542: 54-56) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุกรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุศูนย์บริการสาธารณสุข ภาค 2 กรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุจำนวน 133 คนพบว่า การที่ครอบครัวเข้าใจผู้สูงอายุดี การมีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี เอื้ออาทร เคารพยกย่องนับถือทำให้ผู้สูงอายุเห็นว่าตนเองยังสำคัญ ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต ด้านการทำกิจกรรมร่วมกัน พบว่า การได้ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ทำให้แสดงออกถึงความสามารถของตนเต็มที่ เกิดการยอมรับ มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต ด้านการให้คำแนะนำและปรึกษาหารือ พบว่าการเป็นที่ปรึกษาแนะนำและให้กำลังใจแก่บุตรหลานในการแก้ไขปัญหา การแบ่งเบาภาระของบุตรหลานทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณยังมีความสำคัญ ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสูง

วัชรารักษ์ เฟ่งจิตต์ (2543 : 112) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมทางวัตถุกับความพึงพอใจในชีวิต โดยการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้ปฏิบัติศาสนากิจตามแนวสันติอโศก ผู้เป็นสมาชิกสโมสรโรตารีและพนักงานทั่วไปในองค์การขนาดใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว มีผลมาจากระดับความรู้สึกยินดีต่อสภาพความสัมพันธ์ภายในครอบครัว หรือสรุปได้ว่าสัมพันธภาพในครอบครัวส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

อมราวดี ณ อุบล (2544:113-119) ได้ทำการวิจัย เรื่องสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นที่มีลักษณะครอบครัวการอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน โดยศึกษากลุ่มวัยรุ่นทั้งหญิงและชายที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 400 คน พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ มีสุขภาพจิตไม่แตกต่างกับนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงดูเพียงคนเดียว นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทันสนุนมากและแบบใช้เหตุผลมากมีสุขภาพจิตดีกว่านักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทันสนุนน้อยและแบบใช้เหตุผลน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีสุขภาพจิตที่ดีกว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ลักษณะครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพในครอบครัวไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน

รัชณา สิงห์ทอง (2545, 98-120) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม การเผชิญปัญหา ความพึงพอใจในชีวิต แรงสนับสนุนทางสังคม และภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าพฤติกรรมการเผชิญปัญหาที่มุ่งปรับอารมณ์กับภาวะซึมเศร้า ความพึงพอใจในชีวิตกับภาวะซึมเศร้า และแรงสนับสนุนทางสังคม กับภาวะซึมเศร้า มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05,.001และ.001 ตามลำดับ พฤติกรรมการเผชิญปัญหากับความพึงพอใจในชีวิต พฤติกรรมการเผชิญปัญหากับแรงสนับสนุนทางสังคม และความพึงพอใจในชีวิตกับแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05,.001และ.001 ตามลำดับรวมทั้งยังเสนอแนะว่า ควรมีการรณรงค์ผ่านสื่อต่างๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่น รวมทั้งมีนโยบายในการจัดกิจกรรมสันตนาการนอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอน

ลักษณะ หนูนาค (2546,113)ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่นในวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 341 คน ผลการวิจัยพบว่าวัยรุ่นที่มีความพึงพอใจในชีวิตระดับดีมีผลมาจากสัมพันธภาพที่ดี วัยรุ่นมีสัมพันธภาพที่ดีกับบิดามารดาที่มีความใกล้ชิดกับครอบครัวส่งผลให้มีความพึงพอใจในชีวิต

อัญเชิญ ชัยลือรัตน์ (2549 : 87-88) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม และความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ โดยศึกษาผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการสนับสนุนทางสังคมและความพึงพอใจในชีวิตมีความสัมพันธ์กันในทางบวก และผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่างกันจะมีความพึงพอใจในชีวิตต่างกันกล่าวคือ ถ้าได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากก็จะมี ความพึงพอใจในชีวิตมากตามไปด้วย

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

บาคแมน และคณะ (Bachman and others, 1967 : 115-121) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในสังคมของวัยรุ่น โดยศึกษากับวัยรุ่นในมิชิแกน สหรัฐอเมริกา พบว่า ผู้มีความพึงพอใจในชีวิตสูงจะมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับสมาชิกในครอบครัว ญาติ พี่น้อง รวมทั้งยังมีกิจกรรมการไปท่องเที่ยว ไปกินอาหารนอกบ้านไปเล่นกีฬาและกิจกรรมอื่นๆบ่อยครั้งมากคือประมาณร้อยละ 44 จากการศึกษา ของบาคแมน และคณะครั้งนี้อาจสรุปได้ว่า ความพึงพอใจในชีวิตมีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันไม่ว่าจะเป็น การรับประทานอาหารร่วมกัน การเล่นกีฬาร่วมกับรวมทั้ง การไปท่องเที่ยวและพักผ่อนร่วมกันด้วย และยังมีความสัมพันธ์กันระหว่างความพึงพอใจในชีวิตกับการปฏิสัมพันธ์กันของสมาชิกในครอบครัวหรือสัมพันธภาพด้านการให้การดูแลเอาใจใส่ ความห่วงใยเอื้ออาทรต่อกัน

สกอลนิคส์ เอซี และ สกอลนิคส์ เจเอช (Skolnick AC. And Skolnick JH, 1983 อ้างถึงใน จงกลนี ดุษฎีเจริญ 2540 : 35) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวระหว่างวัยรุ่นกับบิดามารดา สรุปว่า การมีสัมพันธภาพระหว่างกันอย่างพอเหมาะนั้น บุตรจะเกิดการรับรู้จากบิดามารดาโดยไม่เกิดความขัดแย้งกับสัมพันธภาพในครอบครัว เมื่อบุตรมีความกังวลเกิดขึ้น ผู้ปกครองหรือบิดามารดาควรให้คำแนะนำไม่ติเตียน การสร้างความสัมพันธ์อันดีที่เกิดขึ้นในครอบครัว ย่อมทำให้ได้รับความสุขระหว่างสมาชิกด้วยกัน ไม่ควรให้เกิดความแตกแยก หรือความหมกหมองกับสมาชิกคนใดคนหนึ่ง

กรีนเบิร์ก ซีเกล และลีทซ์ (Greenberg Siegal and Leitch, 1983 : 373-384) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนกับบิดามารดา ที่มีต่อสุขภาพจิตวัยรุ่นในด้านการมองเห็นคุณค่าในตนเองและความพึงพอใจในชีวิต โดยศึกษาในวัยรุ่นซึ่งกำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาในช่วงอายุ 12-19 ปี คัดเลือกได้เพศชาย 123 คน เพศหญิง 79 คน วัยรุ่นเหล่านี้อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจและสังคมระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพของวัยรุ่นกับบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับการมองเห็นคุณค่าในตนเองและความพึงพอใจในชีวิตได้มากกว่า ความใกล้ชิดกับเพื่อน แสดงว่าสัมพันธภาพที่ดีของบุตรกับบิดามารดามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิต

Glatzer et al., 1987 ได้ศึกษากลุ่มชาวเยอรมันเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับครอบครัว ในแง่มุมต่างๆ ครอบครัวเป็นแหล่งสนับสนุน โดยครอบครัวเป็นแหล่งตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ สามารถทำให้บุคคลพึงพอใจในความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลได้ ทั้งอาหาร ยารักษาโรค เสื้อผ้าและบ้านที่อยู่อาศัย ตลอดจน ความต้องการทางอารมณ์ด้านพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่การได้รับการยอมรับ การได้รับความรัก ความอาทรและความมั่นคงปลอดภัย และ

เป็นที่ต้องการจากผู้อื่น การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวทำให้บุคคลมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต และมีความพึงพอใจในชีวิต

Clifford L. Broman (1988:743) ได้ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของคนผิวดำในสหรัฐอเมริกาโดยกำหนดให้บทบาทหน้าที่ในครอบครัว (ด้านการทำงานในครัวเรือน) ระหว่างสามีและภรรยาเป็นตัวทำนายความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า ผู้หญิงเกือบสองเท่าของผู้ชายรู้สึกว่าการทำงานหนักจากการทำงานบ้าน มีผลทำให้มีระดับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวต่ำ แสดงให้เห็นว่าการแบ่งบทบาทหน้าที่ในครอบครัว การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีผลต่อระดับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

โจน (Jones, 1990) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง ความเครียด รายได้ เชื้อชาติ โครงสร้างของครอบครัวและสัมพันธภาพของพ่อแม่ในกลุ่มหัวก้าวหน้า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือกลุ่มพ่อแม่หัวก้าวหน้าในรัฐเวอร์จิเนีย ในสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ความเครียดภายในครอบครัวและรายได้มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพของครอบครัว ครอบครัวที่มีระดับความเครียดสูงจะมีสัมพันธภาพในระดับต่ำ ขณะที่ครอบครัวมีรายได้สูงจะมีสัมพันธภาพในครอบครัวสูง แสดงว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมาจากอิทธิพลของฐานะทางการเงินของครอบครัวด้วย

G.Erlene Carson (1995) ได้ศึกษาเรื่องความตึงเครียดของครอบครัว การรับมือกับวัยรุ่น ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของวัยรุ่น ในสหรัฐอเมริกา พบว่า สถานการณ์ทางบ้าน การใช้เวลาร่วม มาตรฐานการใช้ชีวิต และรายได้ มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวมากกว่าอาชีพ การงานและคนที่แต่งงาน หรือเป็นหม้ายจะมีความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวมากกว่าผู้ที่หย่าร้างหรือแยกกันอยู่

Sastre (1999: 203-231) ได้ศึกษาและสำรวจกลุ่มตัวอย่างชาวฝรั่งเศส ด้านปัจจัยที่กำหนดความเป็นอยู่ที่ดีในบุคคลและกำหนดขอบเขตและปัจจัยของคำว่า “ความเป็นอยู่ที่ดี” ซึ่งหลักเกณฑ์การประเมินความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านต่างๆ โดยประเมินจากวัยรุ่น วัยกลางคน และวัยชรา พบว่า ปัจจัยที่ผลกระทบต่อความเป็นอยู่ที่ดีและความพึงพอใจในชีวิตของบุคคลได้แก่ สุขภาพร่างกาย ความรักใคร่สามัคคีในครอบครัว การยอมรับตนเอง ความสัมพันธ์ในด้านดี จุดมุ่งหมายในชีวิตและการเจริญเติบโต

Dragana Stjepanovi-Zaharijevski, Sandra Kostic, Sneana Spasi (2004 : 34-65) ได้ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว จากการเปลี่ยนแปลงสถานะทางสังคม ในประเทศเซอร์เบีย โดยการสำรวจจากครอบครัวที่มีลูกอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และให้นิยามคำว่า “ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว” หมายถึงความสามารถของครอบครัวที่ทำให้สมาชิกได้ในสิ่งที่ต้องการ และได้แบ่ง ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวออกเป็น ลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลกับ ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ลักษณะทางเศรษฐศาสตร์ของครอบครัวกับ ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว จากการวิจัยพบว่าความพึง

พอใจในชีวิตครอบครัวเกิดจากปัจจัยหลายด้าน เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างกัน สถานะทางการเงิน และสถานการณ์ทางบ้านที่ดีขึ้นจะช่วยส่งเสริมความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

Kramarska Olena (2005 : 8-31) รายงานผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในชีวิตของคนในประเทศยูเครน ได้ทำศึกษาจากกลุ่มคนทำงาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตกับรายได้และสถานะของการจ้างงาน โดยที่คาดหวังว่า รายได้จะไม่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิต และการว่างงานจะไม่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิต ผลจากการวิจัยพบว่า รายได้หรือฐานะทางการเงินไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิต แต่พบว่าการว่างงานเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิต งานวิจัยของครามาร์สกาได้สอดคล้องกับ Diener et al (1995) and Inglehart(1990), Veenhoven (1996) ที่กล่าวว่า ในประเทศร่ำรวยเช่นประเทศทางตะวันตกคนรวยจะมีความสุขหรือความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าคนจน แต่ในประเทศยากจนหรือประเทศโลกที่ 3 ได้ผลการศึกษาที่ต่างออกไป คือคนรวยก็อาจจะไม่มีความสุขหรือไม่มีความพึงพอใจในชีวิต มีปัจจัยอื่นๆที่ทำให้คนมีความสุขหรือความพึงพอใจในชีวิต เพราะพบว่าผู้คนในประเทศโลกที่ 3 ที่มีการศึกษาสูง ความเป็นอยู่ที่ดีจะลดลงเนื่องจากตกงาน จากงานวิจัยของครามาร์สกา สามารถกล่าวสรุปได้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ศึกษา ประชากร คือนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี ที่ศึกษาใน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2550) โดยกลุ่มประชากรเป็นนักศึกษาตั้งแต่ ระดับชั้น ปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 จำนวน 12,671 (ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมฝ่ายทะเบียนและประเมินผล พ.ศ. 2550) แบ่งออกเป็น

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 3,864 คน

นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 3,174 คน

นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 3,385 คน

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 2,248 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี ที่ศึกษาใน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ปีการศึกษา 2550 จำนวน 388 คน ขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1.2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จากจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งสิ้น 12,671 คน ผู้วิจัยคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 สามารถคำนวณสูตรโดยกำหนดให้ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีค่าความเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ($e=.05$) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณได้จากสูตรความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ดังนี้

จำนวนประชากรหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้จากการคำนวณสูตรความผิดหรือคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยแทนค่า n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ($e = .05$ หรือร้อยละ 5)

$$\text{จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{12,671}{1 + 12,671(0.05)^2}$$

$$\text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} = 387.76$$

ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 388 คน

1.2.2 **ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น** โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามชั้นปีการศึกษา คือนักศึกษาชั้นปีที่ 1, นักศึกษาชั้นปีที่ 2, นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 แล้วนำมาคำนวณสัดส่วนโดยเทียบบัญญัติไตรยางค์ ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ปีการศึกษา 2550 จำแนกตามชั้นปี

ลำดับที่	ชั้นปีที่ศึกษา	จำนวนประชากร(คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(คน)
1	นักศึกษาชั้นปีที่ 1	3,864 คน	118 คน
2	นักศึกษาชั้นปีที่ 2	3,174 คน	97 คน
3	นักศึกษาชั้นปีที่ 3	3,385 คน	104 คน
4	นักศึกษาชั้นปีที่ 4	2,248 คน	69 คน
	รวม	12,671 คน	388 คน

จากตารางที่ 3.1 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชั้นปีได้ดังนี้

- นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 118 คน
- นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 97 คน
- นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 104 คน
- นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 69 คน

นำกลุ่มตัวอย่างที่ได้ตามชั้นปี จำนวน 388 คนมาแยกตามสาขาวิชาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลาก โดยกำหนดให้ ชั้นปีละ 3 สาขาวิชา และแต่ละชั้นปีต้องไม่ซ้ำสาขาวิชา โดยการคำนวณ สัดส่วนโดยเทียบบัญญัติไตรยางค์ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นปี ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงกลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในแต่ละชั้นปีจำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	ระดับชั้นการศึกษา				รวม
	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	
สาขาวิชาดนตรีไทย	40				40
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ	39				39
สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์	39				39
สาขาวิชาสถิติประยุกต์		33			33
สาขาวิชาการบัญชี		32			32
สาขาวิชาการจัดการทั่วไป		32			32
สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์			35		35
สาขาวิชาเคมี			35		35
สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ			34		34
สาขาวิชาดนตรีสากล				23	23
สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว				23	23
สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน				23	23
รวม	118	97	104	69	388

จากตารางที่ 3.2 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชั้นปีและสาขาวิชาดังนี้
 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 118 คนจำแนกตามสาขาวิชาดังนี้

สาขาวิชาดนตรีไทยจำนวน 40 คน

สาขาวิชาภาษาอังกฤษจำนวน 39 คน

สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์จำนวน 39 คน

นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 97 คนจำแนกตามสาขาวิชาดังนี้

สาขาวิชาสถิติประยุกต์จำนวน 33 คน

สาขาวิชาการบัญชีจำนวน 32 คน

สาขาวิชาการจัดการทั่วไปจำนวน 32 คน

นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 104 คนจำแนกตามสาขาวิชาดังนี้

สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์จำนวน 35 คน

สาขาวิชาเคมีจำนวน 35 คน

สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจจำนวน	34 คน
นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 69 คนจำแนกตามสาขาวิชาดังนี้	
สาขาวิชาคนตรีสากลจำนวน	23 คน
สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจำนวน	23 คน
สาขาวิชาการพัฒนาชุมชนจำนวน	23 คน
รวมนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน	388 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ทำการวิจัยสร้างขึ้น โดยมี ขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1.1 ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการสร้างข้อคำถาม

2.1.2 กำหนดขอบเขตโครงสร้างเนื้อหา ของแบบสอบถามโดยพิจารณาประยุกต์ตามกรอบแนวคิด

2.1.3 สร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ลักษณะการอยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ภูมิภาคเนาเดิม สถานภาพสมรสของบิดามารดา จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว ผู้ทำการวิจัยได้นำดัชนีชี้วัด “ครอบครัวอยู่ดีมีสุข” ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ของสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว โดยการทำหนังสือขออนุญาตนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความรัก เคารพนับถือซึ่งกันและกัน

2. ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆของครอบครัว
4. ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล

โดยผู้ทำการวิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการอนุญาตแล้วมาใช้ทั้งหมด จำนวน 21 ข้อโดยเปลี่ยนแปลงจากข้อคำถาม ใช่ หรือ ไม่ใช่ มาเป็นมาตราส่วนประมาณค่าของ (Likert Scales) 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สามารถแยกออกเป็นด้านต่างๆ ได้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 แสดงการแยกแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว จำนวนทั้งหมด 21 ข้อ ออกเป็นด้านต่างๆ

ด้าน	องค์ประกอบด้านย่อย	การรวมคะแนน
สัมพันธภาพในครอบครัว	1. ด้านความรัก เคารพนับถือซึ่งกันและกัน	รวมข้อ 1 ถึงข้อ 5
	2. ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว	รวมข้อ 6 ถึงข้อ 12
	3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆของครอบครัว	รวมข้อ 13 ถึงข้อ 17
	4. ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล	รวมข้อ 18 ถึงข้อ 21

ได้แบบสอบถามจำแนกตามด้านและองค์ประกอบด้านย่อย ทั้งหมดจำนวน 21 ข้อ จำแนกตามด้านและด้านย่อยดังต่อไปนี้

ด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกันประกอบข้อคำถามย่อย 5 ข้อ ได้แก่

1. สมาชิกในครอบครัวมีความรักและเอื้ออาทรต่อกัน
2. สมาชิกในครอบครัวต่างเคารพนับถือซึ่งกันและกัน
3. สมาชิกในครอบครัวให้การดูแลและเอาใจใส่กันและกันทั้งในยามทุกข์และสุข
4. สมาชิกในครอบครัวห่วงใยและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเกิดปัญหา

อย่างใดอย่างหนึ่ง

5. สมาชิกในครอบครัวทำให้ท่านมีความรู้สึกอบอุ่น

ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวประกอบข้อคำถามย่อย 7 ข้อ ได้แก่

6. สมาชิกในครอบครัวรับประทานอาหารร่วมกัน
7. สมาชิกในครอบครัวช่วยกันทำงานบ้าน

8. สมาชิกในครอบครัวมักทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนภายในบ้านร่วมกัน เช่น ชมโทรทัศน์ร่วมกัน เป็นต้น

9. สมาชิกในครอบครัวมักเล่นกีฬาด้วยกัน

10. สมาชิกในครอบครัวมักทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านร่วมกัน เช่น ไปท่องเที่ยวหรือไปดูภาพยนตร์ เป็นต้น

11. สมาชิกในครอบครัวไปเยี่ยมเยียนญาติมิตรร่วมกัน

12. สมาชิกในครอบครัวไปร่วมเทศกาลสำคัญ เช่น ทำพิธีกรรมหรือทำบุญทางศาสนาด้วยกัน

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัว ประกอบด้วยคำถามย่อย 5 ข้อ ได้แก่

13. สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ

14. สมาชิกในครอบครัวพูดคุยบอกกล่าวปรึกษาหารือกันในเรื่องต่างๆ

15. สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษา

16. สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเงินของครอบครัว

17. สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ

ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลประกอบด้วยคำถามย่อย 4 ข้อ ได้แก่

18. กรณีมีความคิดเห็นไม่ตรงกันสมาชิกในครอบครัวมักตกลงกันได้โดยง่าย

19. เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งในครอบครัวสมาชิกส่วนใหญ่ หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า

20. เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งใน ครอบครัวสมาชิกส่วนใหญ่พูดคุยกันด้วยเหตุผล

21. เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งใน ครอบครัวสมาชิกส่วนใหญ่ จะไม่ใช่กำลังในการแก้ปัญหา

แบบสอบถามใช้มาตราส่วนประมาณค่าของ (Likert Scales) และกำหนดค่าแต่ละระดับคือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เกณฑ์การให้คะแนน คือแบบสอบถามจำนวน 21 ข้อได้แก่ ข้อคำถามที่ 1 – 21 โดยแต่ละข้อให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจในครอบครัว ผู้ทำการวิจัยได้รวบรวมและคัดแปลงแบบสอบถามของหลายท่านมาใช้โดยให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการวิจัยด้านความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว โดยนำมาตรวจวัดความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ของวัชรภรณ์ เฟ่งจิตต์ (2543) ที่ได้แปลและดัดแปลงมาจาก มาตรวัดความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของ Leelakulthanit และ Day (1993) แบบวัดความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของ Walter Schumm (2007) และแนวคิดของพรหมพิมล หล่อตระกูล (2544:43-48) กล่าวถึง ความจำเป็นพื้นฐานแก่ชีวิต และจากความคิดเห็นของ จรรยา สุวรรณทัต (2544 : 5-43) ผู้ทำการวิจัยได้นำแบบสอบถามและแนวคิดที่กล่าวไว้ข้างต้นมาเป็นแนวทางโดยผู้วิจัยคัดเลือกหัวข้อคำถามที่เกี่ยวข้องนำมาจัดเรียงตามลักษณะความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว โดยผู้ทำวิจัยกำหนดไว้และนำมาประยุกต์ใช้ โดยแบ่งความพึงพอใจออกเป็น 4 ด้านได้แก่

1. **ปัจจัยด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน** จรรยา สุวรรณทัต (2544 : 5-43) กล่าวว่า ถ้าครอบครัวทำภารกิจได้สำเร็จก็จะนำไปสู่ความพึงพอใจ แต่ถ้าล้มเหลวจะนำไปสู่การเป็นทุกข์ในครอบครัว และการไม่ยอมรับของสังคมแล้วยังสอดคล้องกับแนวคิดของพรหมพิมล หล่อตระกูล (2544:43-48) กล่าวถึง ภารกิจพื้นฐานที่ครอบครัวควรจะต้องทำ คือการจัดการความจำเป็นพื้นฐานแก่ชีวิตเช่น อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นเองโดยการศึกษาจากแนวคิดข้างต้นและนำมาเรียบเรียงให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการวิจัยด้านความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

2. **ปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว** เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวมาก รวมทั้งมีผู้นำมาใช้เป็นปัจจัยในการวิจัยมากเป็นอันดับต้นๆ ในการทำวิจัย (จากตารางที่ 2.1 หน้า 30-31) โดยผู้วิจัยนำแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของ Walter Schumm (2007) มาแปลและดัดแปลงให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการวิจัยด้านความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

3. **ปัจจัยด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาระหว่างกันและกัน** ผู้ทำการวิจัยเห็นถึงความสำคัญของการช่วยเหลือและพึ่งพากันภายในครอบครัว เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและเป็นปัจจัยหลักด้านหนึ่งของการวิจัยน่าจะมีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว เพราะนอกจากมีผู้นำมาใช้เป็นปัจจัยหลักแล้วยังมีผู้นำปัจจัยด้านย่อยมาใช้ในการทำวิจัย (จากตารางที่ 2.1 หน้า 30-31) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นเองโดยการศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีและนำมาเรียบเรียงให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการวิจัยด้านความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

4. **ปัจจัยด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว** แนวคิดของ Glatzer และคณะ (1987:39 -53) ที่กล่าวว่า ความมั่นคงและปลอดภัยในครอบครัว มีอิทธิพลสำคัญต่อความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยและรวมถึงความพึงพอใจในชีวิตของบุคคล และแนวคิดของทฤษฎีความต้องการของ

มนุษย์ (The Hierarchy of need) ที่กล่าวว่า ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ขั้นที่ 2 คือ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ซึ่งมีผู้นำมาใช้เป็นปัจจัยในการวิจัยในการทำวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้วย ดังนั้นผู้ทำการวิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของความมั่นคงและปลอดภัยในครอบครัว ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นเองโดยการศึกษาจากแนวคิดข้างต้นและนำมาเรียบเรียงให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการวิจัยด้านความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

ผู้ทำการวิจัยได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ โดยแยกออกเป็นด้านต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.4 แสดงการแยกแบบสอบถามความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว จำนวนทั้งหมด 20 ข้อ ออกเป็นด้านต่างๆ

ด้าน	องค์ประกอบด้านย่อย	การรวมคะแนน
ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว	1. ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน	รวมข้อ 1 ถึงข้อ 5
	2. ด้านฐานะทางการเงินของครอบครัว	รวมข้อ 6 ถึงข้อ 9
	3. ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน	รวมข้อ 10 ถึงข้อ 14
	4. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว	รวมข้อ 15 ถึงข้อ 20

ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานประกอบข้อคำถามย่อย 5 ข้อ ได้แก่

1. ท่านพอใจกับบ้านที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของครอบครัว
2. ท่านพอใจกับสภาพความเป็นอยู่ด้านอุปโภคบริโภคโดยทั่วไปของครอบครัว
3. สมาชิกในครอบครัวดูแลเอาใจใส่เรื่องความเป็นอยู่และอาหารการกินของท่าน
4. ท่านได้รับการดูแลจากสมาชิกในครอบครัวเมื่อท่านเกิดเจ็บป่วย
5. สมาชิกในครอบครัวให้การสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องการศึกษาเล่าเรียน

ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ประกอบข้อคำถามย่อย 4 ข้อ ได้แก่

6. ครอบครัวของท่านมีเงินเพียงพอสำหรับใช้จ่ายตลอดเดือน
7. ครอบครัวของท่านมีการเก็บออมเงินไว้ใช้ในระยะเวลา
8. ท่านได้รับการเกื้อหนุนทางการเงินจากครอบครัวเสมอและไม่เคยขาดแคลน
9. ครอบครัวท่านต้องใช้บริการสวัสดิการทางสังคมหรือการสงเคราะห์จากรัฐ

เสมอเช่น การใช้บริการ โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค หรือ การกู้ยืมเพื่อการศึกษา เป็นต้น

ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกันประกอบข้อคำถามย่อย 5 ข้อ
ได้แก่

10. สมาชิกในครอบครัวของท่านช่วยเหลือแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน
 11. ท่านได้รับการช่วยเหลือจากสมาชิกในครอบครัวเมื่อท่านมีปัญหา
 12. เมื่อท่านไม่ว่างหรือติดภารกิจสมาชิกในครอบครัวสามารถทำหน้าที่แทนท่าน
 13. ท่านคิดว่าท่านเป็นภาระของครอบครัว
 14. ในครอบครัวของท่านมีการช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
- ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว ประกอบข้อคำถามย่อย 6 ข้อ ได้แก่

15. บิดามารดาของท่านมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน
16. สมาชิกในครอบครัวของท่านต่างทำหน้าที่ของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี
17. ท่านพอใจกับการดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวของท่าน
18. เมื่อกลับบ้านหลังเลิกเรียนแล้วท่านมักพบว่าไม่มีใครอยู่บ้านเลยจนค่ำ
19. ท่านไม่เคยถูกทอดทิ้งให้ต้องอยู่บ้านเพียงลำพังคนเดียว
20. ชุมชนที่ท่านอยู่อาศัยไม่มีปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างกันรวมทั้ง ไม่มีปัญหา

อาชญากรรม

แบบสอบถามใช้มาตราส่วนประมาณค่าของ (Likert Scales) และกำหนดค่าแต่ละระดับคือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เกณฑ์การให้คะแนน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้
กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย คำถามด้านบวกจำนวน 17 ข้อคือ ข้อคำถามที่ 1,2,3,4,5,6,7,8,10,11,12,14,15,16, 17,19และข้อ 20 โดยแต่ละข้อให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย คำถามด้านลบจำนวน 3 ข้อ คือ ข้อคำถามที่ 9,13 และข้อ18 โดยแต่ละข้อให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	1 คะแนน
มาก	2 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	4 คะแนน
น้อยที่สุด	5 คะแนน

2.2 การดำเนินการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้ทำการวิจัยนำแบบสอบถามมาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ กรอบแนวคิด โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากทฤษฎี คำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Content Validity) ผู้ทำวิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

- 1) รองศาสตราจารย์สุมาลี ไชยสุภรากุล ประธานหลักสูตร สาขาการวิจัยและพัฒนาเมือง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
- 2) อาจารย์จิรนนท์ ขำนอง สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

ตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษา ความชัดเจนของภาษา และความเที่ยงตรงของเนื้อหา เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ที่ต้องการศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาลงความเห็นเพื่อให้คะแนน หลังจากที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือแล้วได้นำแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งได้แก่แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว และแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งได้แก่แบบสอบถามความพึงพอใจในครอบครัว มาหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC : Index of Item-Objective Consistency) ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

R แทนค่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

N แทนค่าจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อคำถามที่มีค่าที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ข้อคำถามนั้นจะต้องถูกตัดออก ข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับหรือมากกว่า 0.5 ขึ้นไปแสดงค่า ข้อความนั้นตรงตามตารางกำหนดประเด็นหลัก ประเด็นย่อย หรือมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (พวงรัตน์ ทวีรัต 2543 :115 -123)

จากการนำแบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัวจำนวน 22 ข้อนำไปหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาปรากฏว่าแบบสอบถามข้อที่ 19 มีค่า IOC เท่ากับ 0 และข้อคำถามข้ออื่นมีค่า IOC เท่ากับ 0.5 หรือมากกว่า ผู้ทำการวิจัยจึงตัดแบบสอบถามข้อที่ 19 ออก จึงคงเหลือแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัวที่นำใช้จำนวน 21 ข้อ

จากการนำแบบสอบถามตอนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจในครอบครัว มาหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาปรากฏว่าแบบสอบถามทุกข้อที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.5 หรือมากกว่า

แสดงว่าค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผู้ทำการวิจัยจึงนำแบบสอบถามมาใช้ทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ และผู้ทำการวิจัยได้นำข้อเสนอแนะทั้งหมดของผู้ทรงคุณวุฒิมาแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง เพื่อพัฒนาเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นก่อนจะนำไปทำการทดสอบในขั้นต่อไป

2.2.2 การตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ ผู้ทำวิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง และทำการปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีใจกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 40 คน (เนื่องจากเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตน โกสินเหมือนกัน) และจำแนกเป็นระดับชั้นปีละ 10 คน โดยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 10 คน ,ชั้นปีที่ 2 จำนวน 10 คน , ชั้นปีที่ 3 จำนวน 10 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 10 คน รวม รวมทั้งหมด จำนวน 40 คน จากนั้นนำไปหาความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาช (Cronbach' alpha-coefficient) (สุภมาส อังสุโชติ, 2546 :45)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right)$$

เมื่อกำหนดให้ α	คือ	ค่าความเชื่อมั่น
K	คือ	จำนวนข้อสอบ
S_i^2	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
S_x^2	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

พบว่า แบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 41 ข้อ โดยรวมได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา = 0.93 และผู้ทำการวิจัยได้จำแนกค่าความเชื่อถือได้ออกเป็น 2 ส่วน โดยแบ่งตามแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว และตอนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว มีความเชื่อถือได้ดังตารางที่ 3.5 และ ตารางที่ 3.6 ดังนี้

ตารางที่ 3.5 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
1. ด้านความรัก เคารพนับถือซึ่งกันและกัน	0.92
2. ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว	0.86
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัว	0.87
4. ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล	0.64
รวมทั้งหมด 4 ด้าน 21 ข้อ	0.93

จากตารางที่ 3.5 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว ทั้งหมดมี 21 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา = 0.93 และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ในด้านย่อยทั้ง 4 ด้าน มี ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามด้านความรัก เคารพนับถือซึ่งกันและกัน จำนวน 5 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา = 0.92

ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวจำนวน 7 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา = 0.86

ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัวจำนวน 5 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา = 0.87

ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลจำนวน 4 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา = 0.64

ตารางที่ 3.6 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
1. ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน	0.92
2. ด้านฐานะทางการเงินของครอบครัว	0.70
3. ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน	0.73
4. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว	0.63
รวมทั้งหมด 4 ด้าน 20 ข้อ	0.90

จากตารางที่ 3.6 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา = 0.90 และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ในด้านย่อยทั้ง 4 ด้าน มี ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานแก่ชีวิตจำนวน 5 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา = 0.92

ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามด้านฐานะทางการเงินของครอบครัวจำนวน 4 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา = 0.70

ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกันจำนวน 5 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา = 0.73

ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัวจำนวน 6 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา = 0.63

2.2.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหาและค่าความเชื่อถือได้แล้ว ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง นำผลที่ได้มาปรับปรุง และทำการแก้ไขเพื่อให้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ถูกต้องมีความเชื่อถือได้และสามารถนำไปใช้จริง ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ทำการวิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตเพื่อเก็บข้อมูลในมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

3.2 ผู้วิจัยได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย และรายละเอียดในการเก็บข้อมูลพร้อมนัดหมายวันเวลา

3.3 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม นักศึกษาชั้นปีที่ 1, นักศึกษาชั้นปีที่ 2, นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 จำนวน 388 คน ผู้ทำการวิจัยได้แจกแบบสอบถามจำนวน 388 ชุด ให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลเป็นเวลา 1 สัปดาห์ คือ วันที่ 7 มกราคม 2551 ได้แจกแบบสอบถามจำนวน 118 ชุด ให้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และทำการเก็บแบบสอบถามในวันเดียวกันได้แบบสอบถามคืนมา 118 ชุด วันที่ 8 มกราคม 2551 ได้แจกแบบสอบถามจำนวน 97 ชุด ให้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น

นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และทำการเก็บแบบสอบถามในวันเดียวกันได้แบบสอบถามคืนมา 97 ชุด วันที่ 9 มกราคม 2551 ได้แจกแบบสอบถามจำนวน 104 ชุด ให้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และทำการเก็บแบบสอบถามในวันเดียวกันได้แบบสอบถามคืนมา 104 ชุด วันที่ 10 มกราคม 2551 ได้แจกแบบสอบถามจำนวน 69 ชุด ให้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และทำการเก็บแบบสอบถามในวันเดียวกันได้แบบสอบถามคืนมา 69 ชุด รวมได้แบบสอบถามกับมา 388 ชุด

3.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมามาตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ก่อนที่จะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามทุกฉบับ

4.2 บันทึกข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยผู้ทำวิจัยจัดทำคู่มือลงรหัสตามแบบสอบถาม

4.3 ข้อมูลที่จัดกระทำแล้วผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือ คำร้อยละ ใช้ในการแจกแจงความถี่ข้อมูล ปัจจัยส่วนบุคคลเพื่อใช้ในการอธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ลักษณะการอยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ภูมิลำเนาเดิม สถานภาพสมรสของบิดามารดา

4.3.2 ค่ามัธยฐานเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แจกแจงความถี่ข้อมูล สัมพันธภาพในครอบครัวและความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

4.3.3 ค่าความสัมพันธ์โดยใช้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (วิเชียร เกตุสิงห์ 2541: 72) มีสูตรดังนี้

$$r = \frac{N \sum xy - (\sum x)(\sum y)}{\sqrt{\{N \sum x^2 - (\sum x)^2\} \{N \sum y^2 - (\sum y)^2\}}}$$

เมื่อ $\sum x$ คือ ผลรวมของข้อมูลจากตัวแปร X

$\sum y$ คือ ผลรวมของข้อมูลจากตัวแปร Y

$\sum xy$ คือผลรวมระหว่างข้อมูลจากตัวแปร X และ Y

$\sum x^2$ คือผลของกำลังสองของข้อมูลจากตัวแปร X

$\sum y^2$ คือผลของกำลังสองของข้อมูลจากตัวแปร Y

4.4 การแปลผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลผล โดยพิจารณาจากระดับของคะแนนของแบบสอบถามแต่ละส่วนดังนี้

4.4.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว ในด้านต่างๆ โดยนำคะแนนที่ได้ตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scales) แล้วนำมาปรับค่าโดยใช้เกณฑ์ของลิเคอร์ทซึ่งเป็นเกณฑ์การให้คะแนนความคิดเห็นเป็น 5 ระดับคะแนนตามวิธีของ ลิเคอร์ท (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538: 8-11) ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีสัมพันธภาพในครอบครัวน้อยที่สุด

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีสัมพันธภาพในครอบครัวน้อย

ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีสัมพันธภาพในครอบครัวปานกลาง

ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีสัมพันธภาพในครอบครัวมาก

ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีสัมพันธภาพในครอบครัวมากที่สุด

ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องตอบคำถามเพียงข้อละ 1 คำตอบเท่านั้น คะแนนของคำถามเพื่อประเมินค่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีค่าคะแนนรวมตั้งแต่ 21- 105 คะแนน

4.4.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ในด้านต่างๆ โดยนำคะแนนที่ได้ตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scales) แล้วนำมาปรับค่าโดยเกณฑ์ของลิเคอร์ทซึ่งเป็นเกณฑ์การให้คะแนนความคิดเห็นเป็น 5 ระดับคะแนน ตามวิธีของ ลิเคอร์ท

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00 -1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวน้อยที่สุด

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวน้อย

ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวปานกลาง

ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวมาก

ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวมากที่สุด

ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องตอบคำถามเพียงข้อละ 1 คำตอบเท่านั้น คะแนนของคำถามเพื่อประเมินค่าความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวมีค่าคะแนนรวมตั้งแต่ 20- 100 คะแนน

4.4.3 การแปลผลระดับค่าความสัมพันธ์ของสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว แบ่งระดับความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปรกำหนดตามเกณฑ์ของ เบส (Best อ้างถึงใน สุริย์มาศ นาคะผดุงรัตน์, 2542: 49) ดังนี้

- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $\pm .80 - 1.00$ มีค่าระดับความสัมพันธ์กันในระดับสูง-สูงมาก
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $\pm .60 - .79$ มีค่าระดับความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $\pm .40 - .59$ มีค่าระดับความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $\pm .20 - .39$ มีค่าระดับความสัมพันธ์กันในระดับน้อย
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $\pm .00 - .19$ มีค่าระดับความสัมพันธ์กันในระดับน้อยมาก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง สัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในที่นี้ คือข้อมูลด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ลักษณะการอยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ภูมิลำเนาเดิมและสถานภาพสมรสของบิดามารดา

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สัมพันธภาพในครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ประกอบด้วย สัมพันธภาพในครอบครัว 4 ด้าน ได้แก่

- ด้านความรัก เคารพนับถือซึ่งกันและกัน
- ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว
- ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆของครอบครัว
- ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ประกอบด้วย ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว 4 ด้าน ได้แก่

- ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน
- ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
- ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน
- ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
1. หญิง	185	47.7
2. ชาย	203	52.3
รวม	388	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชายร้อยละ 52.3 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 47.7

อายุ

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
18 -20 ปี	188	48.5
21 -26 ปี	200	51.5
รวม	388	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 18- 26 ปี และเมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างออกตามช่วงอายุพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-26 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.5 ที่เหลือมีอายุระหว่าง 18-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.5

สถานภาพของการพักอาศัย

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของการพักอาศัย

สถานภาพของการพักอาศัย	จำนวน	ร้อยละ
อยู่กับบิดามารดา	170	43.8
อยู่กับบิดาผู้เดียว	16	4.1
อยู่กับมารดาผู้เดียว	29	7.5
อยู่กับญาติ	64	16.5
อยู่คนเดียว	49	12.6
อยู่กับเพื่อน	54	13.9
อยู่กับพี่หรือน้อง	6	1.6
รวม	388	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากอาศัยอยู่กับบิดามารดา คิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงมาอาศัยอยู่ญาติ อยู่กับเพื่อน และอยู่คนเดียวคิดเป็นร้อยละ 16.5, 13.9, และ 12.6 ตามลำดับ นอกนั้นอาศัยอยู่กับมารดาผู้เดียว อยู่กับบิดาผู้เดียว และอยู่กับพี่หรือน้อง คิดเป็นร้อยละ 7.5, 4.1, และ 1.6 ตามลำดับ

ลักษณะที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน

ลักษณะที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
บ้านของบิดามารดา	147	37.9
บ้านเช่า	49	12.6
บ้านของญาติ	42	10.8
หอพัก / หรือ คอนโดมิเนียม	150	38.7
รวม	388	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากอาศัยอยู่หอพักหรือคอนโดมิเนียม คิดเป็นร้อยละ 38.7 รองลงมาคืออยู่บ้านของบิดามารดา อยู่บ้านเช่า และอยู่บ้านของญาติ คิดเป็นร้อยละ 37.9, 12.6, และ 10.8 ตามลำดับ

ภูมิลำเนาเดิม

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิลำเนาเดิม

ภูมิลำเนาเดิม	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพฯ	127	32.7
ปริมณฑล	46	11.9
ต่างจังหวัด	215	55.4
รวม	388	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีภูมิลำเนาต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 55.4 รองลงมาคือมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล คิดเป็นร้อยละ 32.7 และ 11.9 ตามลำดับ

สถานภาพสมรสของบิดามารดา

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสมรสของบิดามารดา

สถานภาพสมรสของบิดามารดา	จำนวน	ร้อยละ
สมรสอยู่ด้วยกัน	283	72.9
สมรสไม่ได้อยู่ด้วยกันเพราะความจำเป็น	29	7.5
หย่าร้าง	45	11.6
บิดาหรือมารดาเสียชีวิต	31	8.0
รวม	388	100

จากตารางที่ 4.6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีบิดามารดาสมรสอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 72.9 รองลงมาบิดามารดาหย่าร้าง บิดาหรือมารดาเสียชีวิต และบิดามารดาสมรสไม่ได้อยู่ด้วยกันเพราะความจำเป็น คิดเป็นร้อยละ 11.6 , 8 .0, และ 7.5 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สัมพันธภาพในครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทระเกษม

สัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวม

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยระดับสัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวม

สัมพันธภาพในครอบครัว	ระดับสัมพันธภาพ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านความรัก เคารพนับถือซึ่งกันและกัน	4.03	.81	มาก
2. ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว	3.29	.83	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัว	3.65	.77	มาก
4. ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้ง ด้วยเหตุผล	3.57	.67	มาก
โดยภาพรวม	3.64	.64	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีสัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = .64) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านย่อย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีสัมพันธภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆของครอบครัว และด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .81, $\bar{X} = 3.65$, S.D. = .77 และ $\bar{X} = 3.57$, S.D. = .67 ตามลำดับ) ส่วนสัมพันธภาพด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = .64)

สัมพันธภาพในครอบครัวในแต่ละด้าน

ด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยระดับสัมพันธภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

สัมพันธภาพในครอบครัว ด้านความรัก เคารพนับถือซึ่งกันและกัน	ระดับสัมพันธภาพ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. สมาชิกในครอบครัวมีความรักและเอื้ออาทรต่อกัน	4.07	.86	มาก
2. สมาชิกในครอบครัวต่างเคารพนับถือซึ่งกันและกัน	4.01	.88	มาก
3. สมาชิกในครอบครัวให้การดูแลเอาใจใส่กันและกัน ทั้งในยามทุกข์และสุข	4.03	.90	มาก
4. สมาชิกในครอบครัวห่วงใยและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันเมื่อเกิดปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง	4.02	.94	มาก
5. สมาชิกในครอบครัวทำให้ท่านมีความรู้สึกอบอุ่น	4.02	.98	มาก
โดยภาพรวม	4.03	.81	มาก

จากตารางที่ 4.8 เมื่อพิจารณาในด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน พบว่าสัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัวกลุ่มตัวอย่างในด้านมีความรักและเอื้ออาทรต่อกัน ให้การดูแลและเอาใจใส่กันและกันทั้งในยามทุกข์และสุข ห่วงใยและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเกิดปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มีความรู้สึกอบอุ่น และต่างเคารพนับถือซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .86, $\bar{X} = 4.03$, S.D. = .90, $\bar{X} = 4.02$, S.D. = .94, $\bar{X} = 4.02$, S.D. = .98 และ $\bar{X} = 4.01$, S.D. = .88 ตามลำดับ)

ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยระดับสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

สัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว	ระดับสัมพันธภาพ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. สมาชิกในครอบครัวรับประทานอาหารร่วมกัน	3.51	1.09	มาก
2. สมาชิกในครอบครัวช่วยกันทำงานบ้าน	3.49	1.00	ปานกลาง
3. สมาชิกในครอบครัวมักทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ ภายในบ้านร่วมกัน เช่น ชมโทรทัศน์ร่วมกัน เป็นต้น	3.51	1.08	มาก
4. สมาชิกในครอบครัวมักเล่นกีฬาด้วยกัน	2.71	1.19	ปานกลาง
5. สมาชิกในครอบครัวมักทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ นอกบ้านร่วมกัน เช่น ไปท่องเที่ยวหรือไปดูภาพยนตร์ เป็นต้น	2.95	1.23	ปานกลาง
6. สมาชิกในครอบครัวไปเยี่ยมชมญาติมิตรร่วมกัน	3.45	.99	ปานกลาง
7. สมาชิกในครอบครัวไปร่วมเทศกาลสำคัญ เช่น ทำพิธีกรรมหรือทำบุญทางศาสนา ร่วมกัน	3.43	1.03	ปานกลาง
โดยภาพรวม	3.29	.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 เมื่อพิจารณาในด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว พบว่า สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง ในด้านรับประทานอาหารร่วมกัน ทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจภายในบ้านร่วมกัน เช่น ชมโทรทัศน์ร่วมกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 1.09 และ $\bar{X} = 3.51$, S.D. = 1.08 ตามลำดับ) ส่วนสัมพันธภาพในด้านการช่วยกันทำงานบ้าน การไปเยี่ยมชมญาติมิตรร่วมกัน การไปร่วมเทศกาลสำคัญ เช่น ทำพิธีกรรมหรือทำบุญทางศาสนา ร่วมกัน การทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านร่วมกัน เช่น ไปท่องเที่ยวหรือไปดูภาพยนตร์ และการเล่นกีฬาด้วยกัน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 1.00, $\bar{X} = 3.45$, S.D. = .99 $\bar{X} = 3.43$, S.D. = 1.03, $\bar{X} = 2.95$, S.D. = 1.23 และ $\bar{X} = 2.71$, S.D. = 1.19 ตามลำดับ)

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัว

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยระดับสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆของครอบครัว	ระดับสัมพันธภาพ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ	3.50	.96	ปานกลาง
2. สมาชิกในครอบครัวพูดคุยบอกกล่าวปรึกษาหารือกันในเรื่องต่างๆ	3.69	.91	มาก
3. สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษา	3.63	.96	มาก
4. สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเงินของครอบครัว	3.73	.92	มาก
5. สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ	3.71	.96	มาก
โดยภาพรวม	3.66	.77	มาก

จากตารางที่ 4.10 เมื่อพิจารณาในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัว พบว่าสัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง ในด้านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเงินของครอบครัว มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การพูดคุยบอกกล่าวปรึกษาหารือกัน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = .92, $\bar{X} = 3.71$, S.D. = .96, $\bar{X} = 3.69$, S.D. = .91 และ $\bar{X} = 3.63$, S.D. = .96 ตามลำดับ) ส่วนสัมพันธภาพในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = .96)

ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยระดับสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และ
แก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล

สัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล	ระดับสัมพันธภาพ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. กรณีมีความคิดเห็นไม่ตรงกันสมาชิกในครอบครัวมัก ตกลงกันได้โดยง่าย	3.58	.86	มาก
2. เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งในครอบครัวสมาชิกส่วนใหญ่ หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า	3.70	.88	มาก
3. เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งในครอบครัวสมาชิกส่วนใหญ่ พูดคุยกันด้วยเหตุผล	3.32	1.06	ปานกลาง
4. เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งในครอบครัวสมาชิกส่วนใหญ่ จะไม่ใช้กำลังในการแก้ปัญหา	3.79	1.05	มาก
โดยภาพรวม	3.52	.67	มาก

จากตารางที่ 4.11 เมื่อพิจารณาด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล พบว่า สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง ในด้านเมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งในครอบครัวส่วนใหญ่จะไม่ใช้กำลังในการแก้ปัญหา เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งในครอบครัวส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ในกรณีมีความคิดเห็นไม่ตรงกันมักตกลงกันได้โดยง่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 1.05, $\bar{X} = 3.70$, S.D. = .88, และ $\bar{X} = 3.58$, S.D. = .86) ส่วนสัมพันธภาพในกรณีมีความคิดเห็นไม่ตรงกันสมาชิกในครอบครัวพูดคุยกันด้วยเหตุผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 1.06)

**ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม**

ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวม

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวม

ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน	3.91	.86	มาก
2. ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	3.39	.68	ปานกลาง
3. ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน	3.60	.80	มาก
4. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว	3.54	.65	ปานกลาง
โดยภาพรวม	3.61	.61	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = .61) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านย่อย พบว่าด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน และด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .86 และ $\bar{X} = 3.60$, S.D. = .80 ตามลำดับ) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว และด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = .65 และ $\bar{X} = 3.39$, S.D. = .68 ตามลำดับ)

ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวในแต่ละด้าน
ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน

ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ท่านพอใจกับบ้านที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของครอบครัว	3.95	1.01	มาก
2. ท่านพอใจกับสภาพความเป็นอยู่ด้านอุปโภคบริโภคโดยทั่วไปของครอบครัว	3.88	.96	มาก
3. สมาชิกในครอบครัวดูแลเอาใจใส่เรื่องความเป็นอยู่และอาหารการกินของท่าน	3.89	.98	มาก
4. ท่านได้รับการดูแลจากสมาชิกในครอบครัวเมื่อท่านเกิดเจ็บป่วย	3.88	1.00	มาก
5. สมาชิกในครอบครัวให้การสนับสนุนและส่งเสริมท่านในเรื่องการศึกษาเล่าเรียน	3.96	1.01	มาก
โดยภาพรวม	3.91	.86	มาก

จากตารางที่ 4.13 เมื่อพิจารณาในด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านให้การสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องการศึกษาเล่าเรียน ความพอใจกับบ้านที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของครอบครัว การดูแลเอาใจใส่เรื่องความเป็นอยู่และอาหารการกิน การได้รับการดูแลเมื่อเกิดเจ็บป่วย และสภาพความเป็นอยู่ด้านอุปโภคบริโภคโดยทั่วไปของครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 1.01, $\bar{X} = 3.95$, S.D. = 1.01, $\bar{X} = 3.89$, S.D. = .98, $\bar{X} = 3.88$, S.D. = 1.00 และ $\bar{X} = 3.88$, S.D. = .96 ตามลำดับ)

ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ครอบครัวของท่านมีเงินเพียงพอสำหรับใช้จ่ายตลอดเดือน	3.66	.94	มาก
2. ครอบครัวของท่านมีการเก็บออมเงินไว้ใช้ในระยะยาว	3.48	.97	ปานกลาง
3. ท่านได้รับการเกื้อหนุนทางการเงินจากครอบครัวเสมอและไม่เคยขาดแคลน	3.58	1.00	มาก
4. ครอบครัวท่านต้องใช้บริการสวัสดิการทางสังคมหรือการสงเคราะห์จากรัฐเสมอเช่น การใช้บริการโครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค หรือ การกู้ยืมเพื่อการศึกษา เป็นต้น	2.84	1.12	ปานกลาง
โดยภาพรวม	3.39	.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.14 เมื่อพิจารณาด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านมีเงินเพียงพอสำหรับใช้จ่ายตลอดเดือน และการได้รับการเกื้อหนุนทางการเงินจากครอบครัวเสมอและไม่เคยขาดแคลน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = .94 และ $\bar{X} = 3.58$, S.D. = 1.00, ตามลำดับ) ส่วนความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านการเก็บออมเงินไว้ใช้ในระยะยาว และครอบครัวกลุ่มตัวอย่างต้องใช้บริการสวัสดิการทางสังคมหรือสงเคราะห์จากรัฐเสมอ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = .97 และ $\bar{X} = 2.84$, S.D. = 1.12 ตามลำดับ)

ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน

ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. สมาชิกในครอบครัวของท่านช่วยเหลือแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน	3.80	.90	มาก
2. ท่านได้รับการช่วยเหลือจากสมาชิกในครอบครัวเมื่อท่านมีปัญหา	3.82	.92	มาก
3. เมื่อท่านไม่ว่างหรือติดภาระกิจสมาชิกในครอบครัวสามารถทำหน้าที่แทนท่านได้	3.49	.97	ปานกลาง
4. ท่านคิดว่าท่านเป็นภาระของครอบครัว	3.15	1.18	ปานกลาง
5. ในครอบครัวของท่านมีการช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน	3.75	.91	มาก
โดยภาพรวม	3.60	.68	มาก

จากตารางที่ 4.15 เมื่อพิจารณาด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านการได้รับการช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา การช่วยเหลือแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน และการช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = .92, $\bar{X} = 3.80$, S.D. = .90 และ $\bar{X} = 3.75$, S.D. = .91 ตามลำดับ) ส่วนความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านเมื่อไม่ว่างหรือติดภาระกิจสมาชิกในครอบครัวสามารถทำหน้าที่แทนได้ และการคิดว่าท่านเป็นภาระของครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = .97 และ $\bar{X} = 3.15$, S.D. = 1.18 ตามลำดับ)

ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว

ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. บิคารมารดาของท่านมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน	3.77	1.04	มาก
2. สมาชิกในครอบครัวของท่านต่างทำหน้าที่ของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี	3.82	.87	มาก
3. ท่านพอใจกับการดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวของท่าน	3.90	.94	มาก
4. เมื่อกลับบ้านหลังเลิกเรียนแล้วท่านมักพบว่าไม่มีใครอยู่บ้านเลขจนค่า	3.11	1.20	ปานกลาง
5. ท่านไม่เคยถูกทอดทิ้งให้ต้องอยู่บ้านเพียงลำพังคนเดียว	3.27	1.08	ปานกลาง
6. ชุมชนที่ท่านอยู่อาศัยไม่มีปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างกันรวมทั้งไม่มีปัญหาอาชญากรรม	3.35	1.08	ปานกลาง
โดยภาพรวม	3.54	.65	มาก

จากตารางที่ 4.16 เมื่อพิจารณาด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านการพอใจกับการดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวต่างทำหน้าที่ของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี และบิคารมารดาที่มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .94, $\bar{X} = 3.82$, S.D. = .87 และ $\bar{X} = 3.77$, S.D. = 1.04 ตามลำดับ) ส่วนความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านชุมชนที่อยู่อาศัยไม่มีปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างกันรวมทั้งไม่มีปัญหาอาชญากรรม ไม่เคยถูกทอดทิ้งให้ต้องอยู่บ้านเพียงลำพังคนเดียว และเมื่อกลับบ้านหลังเลิกเรียนแล้วมักไม่มีใครอยู่บ้านเลขจนค่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 1.08, $\bar{X} = 3.27$, S.D. = 1.08 และ $\bar{X} = 3.11$, S.D. = 1.20 ตามลำดับ)

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวมกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.17 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวมกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง

ความสัมพันธ์	การตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน	ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	ความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว	ภาพรวมความพึงพอใจ
ด้านความรัก	$r = .74^*$	$r = .45^*$	$r = .72^*$	$r = .67^*$	$r = .76^*$
เคารพนับถือ					
ด้านการทำกิจกรรมร่วมกัน	$r = .50^*$	$r = .41^*$	$r = .54^*$	$r = .57^*$	$r = .59^*$
ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ	$r = .69^*$	$r = .42^*$	$r = .73^*$	$r = .66^*$	$r = .73^*$
ด้านการอยู่รวมกันอย่างสงบสุข	$r = .57^*$	$r = .41^*$	$r = .57^*$	$r = .58^*$	$r = .62^*$
ภาพรวมความสัมพันธ์	$r = .75^*$	$r = .51^*$	$r = .77^*$	$r = .74^*$	$r = .81^*$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($P < .01$)

จากตารางที่ 4.17 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในภาพรวมพบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก กล่าวคือ มีสหสัมพันธ์ในทางบวกเท่ากับ.81 ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวในแต่ละด้านกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญ

ต่างๆ ของครอบครัว และด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับค่อนข้างสูง กล่าวคือ มีค่าสหสัมพันธ์ในทางบวกเท่ากับ .76, .73 และ .62 ตามลำดับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1 ส่วนสัมพันธ์ภาพในครอบครัวด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือมีค่าสหสัมพันธ์ในทางบวกเท่ากับ .59 ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวแต่ระดับกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้านของกลุ่มตัวอย่าง

4.2.1 สัมพันธ์ภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกันกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้าน

ตารางที่ 4.18 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้านของกลุ่มตัวอย่าง

สัมพันธ์ภาพในครอบครัว	ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว			
	ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน	ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน	ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว
ด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน	.74*	.45*	.72*	.67*
	แปลผล	ค่อนข้างสูง	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($P < .01$)

จากตารางที่ 4.18 พบว่าสัมพันธ์ภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกันมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับค่อนข้างสูง กล่าวคือมีค่าสหสัมพันธ์ในทางบวกเท่ากับ .74, .72 และ .67 ตามลำดับ ยกเว้นด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสหสัมพันธ์ในทางบวกเท่ากับ .45 ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

4.2.2 สัมพันธภาพในครอบครัวด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้าน

ตารางที่ 4.19 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้านของกลุ่มตัวอย่าง

สัมพันธภาพในครอบครัว	ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว			
	ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน	ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน	ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว
ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว	.50*	.41*	.54*	.57*
	แปลผล	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($P < .01$)

จากตารางที่ 4.19 พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือมีค่าสหสัมพันธ์ในทางบวกเท่ากับ .57, .54, .50 และ .41 ตามลำดับ ฃระดับนัยสำคัญทางสถิติที่.01

4.2.3 สัมพันธภาพในครอบครัวด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญ
ต่างๆของครอบครัว กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้าน

ตารางที่ 4.20 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
เรื่องสำคัญต่างๆของครอบครัว กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้านของกลุ่ม
ตัวอย่าง

สัมพันธภาพในครอบครัว	ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว			
	ด้านการตอบสนอง ความต้องการขั้น พื้นฐาน	ด้านฐานะทาง เศรษฐกิจของ ครอบครัว	ด้านการให้ความ ช่วยเหลือและการ พึ่งพาซึ่งกันและกัน	ด้านความมั่นคง ปลอดภัยใน ครอบครัว
ด้านการมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจเรื่องสำคัญ ต่างๆของครอบครัว	.69*	.42*	.73*	.66*
แปลผล	ค่อนข้างสูง	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	ค่อนข้างสูง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($P < .01$)

จากตารางที่ 4.20 พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวด้านการมีส่วนร่วมในการ
ตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ด้าน
การให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน
และด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับค่อนข้างสูง กล่าวคือมีค่า
สัมพันธ์กันในทางบวกเท่ากับ .73, .69 และ .66 ตามลำดับ ยกเว้นด้านฐานะทางเศรษฐกิจของ
ครอบครัว ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมพันธ์กันในทางบวกเท่ากับ .42 ณ
ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

4.2.4 สัมพันธภาพในครอบครัวด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหา
ขัดแย้งด้วยเหตุผล กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้าน

ตารางที่ 4.21 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข
และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้านของ
กลุ่มตัวอย่าง

สัมพันธภาพในครอบครัว	ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว			
	ด้านการตอบสนอง ความต้องการขั้น พื้นฐาน	ด้านฐานะทาง เศรษฐกิจของ ครอบครัว	ด้านการให้ความ ช่วยเหลือและการ พึ่งพาซึ่งกันและกัน	ด้านความมั่นคง ปลอดภัยใน ครอบครัว
ด้านการอยู่ร่วมกัน อย่างสงบสุขและ แก้ปัญหาขัดแย้งด้วย เหตุผล	.57*	.41*	.57*	.58*
	แปลผล	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($P < .01$)

จากตารางที่ 4.21 พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ
สุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ด้านความ
มั่นคงปลอดภัยในครอบครัว ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ด้านการให้ความ
ช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ของกลุ่มตัวอย่าง
อยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือมีค่าสหสัมพันธ์กันในทางบวกเท่ากับ .58, .57, .57 และ .41
ตามลำดับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “สัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม” ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย สรุป ผลการวิจัย พร้อมทั้งอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

1.1.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

1.1.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี ที่ศึกษาใน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ปีการศึกษา 2550 ตั้งแต่ระดับชั้น ปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 จำนวน 388 คน จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 12,671 คน โดยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นเพื่อคำนวณสัดส่วนในแต่ละชั้นปีโดยเทียบ บัญญัติไตรยางค์ และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลาก เพื่อให้ได้ตัวอย่างในแต่ละชั้นปี

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัยมี ทั้งหมด 47 ข้อแบ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล 6 ข้อ แบบสอบถามสัมพันธภาพใน ครอบครัว 21 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว 20 ข้อ นำแบบสอบถามไป ทดสอบ (pre-test) กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครและนำกลับมาหาความเชื่อถือได้

(Reliability) ของเครื่องมือโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาช (Cronbach's alpha-coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น $\alpha = .93$

หลังจากนั้นนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมต่อไป

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

1.3 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “สัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม” มีผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยมี 4 ส่วนโดยแบ่งการนำเสนอเป็น 5 ประการ คือ

1.3.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

1.3.2 สัมพันธภาพในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

1.3.3 ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

1.3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวมกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง

1.3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวแต่ละด้านกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้านของกลุ่มตัวอย่าง

1.3.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพของการพักอาศัย ลักษณะที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ภูมิลำเนาเดิม และสถานภาพสมรสของบิดามารดา

ผลการวิจัยสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.3 มีอายุระหว่าง 21-26 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.5 อาศัยอยู่กับบิดามารดา คิดเป็นร้อยละ 43.8 อาศัยอยู่หอพักหรือคอนโดมิเนียม คิดเป็นร้อยละ 38.7 มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 55.4 และบิดามารดามีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 72.9

1.3.2 สัมพันธภาพในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยสัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวม ด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆของครอบครัว และด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล

1) สัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีสัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านได้แก่ การมีความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัว และการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล มีสัมพันธภาพอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03, 3.65 และ 3.57 ตามลำดับ ในขณะที่การทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว มีสัมพันธภาพอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29

2) สัมพันธภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน พบว่าสมาชิกในครอบครัวกลุ่มตัวอย่างมีความรักและเอื้ออาทรต่อกัน ให้การดูแลและเอาใจใส่กัน และกันทั้งในยามทุกข์และสุข ห่วงใยและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเกิดปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มีความรู้สึกอบอุ่น และต่างเคารพนับถือซึ่งกันและกัน มีสัมพันธภาพอยู่ในระดับมาก โดยมิตค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07, 4.03, 4.02, 4.02, และ 4.01 ตามลำดับ

3) สัมพันธภาพในครอบครัวด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว พบว่าสมาชิกในครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง รับประทานอาหารร่วมกัน ทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจภายในบ้านร่วมกัน เช่น ชมโทรทัศน์ร่วมกัน มีสัมพันธภาพอยู่ในระดับมาก โดยมิตค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 และ 3.49 ตามลำดับ ในขณะที่การช่วยกันทำงานบ้าน การไปเยี่ยมเยียนญาติมิตรร่วมกัน การไปร่วมเทศกาลสำคัญ เช่น ทำพิธีกรรมหรือทำบุญทางศาสนา ร่วมกัน การทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านร่วมกัน เช่น ไปท่องเที่ยวหรือไปดูภาพยนตร์ และการเล่นกีฬาด้วยกันมีสัมพันธภาพอยู่ในระดับปานกลางโดยมิตค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51, 3.45, 3.43, 2.95, และ 2.71 ตามลำดับ

4) สัมพันธภาพในครอบครัวด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัว พบว่าสมาชิกในครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเงินของครอบครัว มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การพูดคุยบอกกล่าวปรึกษาหารือกัน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษา มีสัมพันธภาพอยู่ในระดับมาก โดยมิตค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73, 3.71, 3.69 และ 3.63 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ มีสัมพันธภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยมิตค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50

5) สัมพันธภาพในครอบครัวด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล พบว่าสมาชิกในครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งในครอบครัวส่วนใหญ่จะไม่ใช้กำลังในการแก้ปัญหา เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งในครอบครัวส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ในกรณีมีความคิดเห็นไม่ตรงกันมักตกลงกันได้โดยง่าย มีสัมพันธภาพอยู่ในระดับมาก โดยมิตค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79, 3.70 และ 3.58 ตามลำดับ ส่วนในกรณีมีความคิดเห็นไม่ตรงกันสมาชิกในครอบครัวพูดคุยกันด้วยเหตุผล มีสัมพันธภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยมิตค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32

1.3.3 ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวในภาพรวม ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพิงซึ่งกันและกัน และด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว

1) ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านได้แก่ การตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน และการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพิงซึ่งกันและกัน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และ 3.60 ตามลำดับ ส่วนความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 และ 3.39 ตามลำดับ

2) ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน พบว่าสมาชิกในครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง ให้การสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องการศึกษาเล่าเรียน ความพอใจกับบ้านที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของครอบครัว การดูแลเอาใจใส่เรื่องความเป็นอยู่และอาหารการกิน การได้รับการดูแลเมื่อเกิดเจ็บป่วย และสภาพความเป็นอยู่ด้านอุปโภคบริโภค โดยทั่วไปของครอบครัว มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96, 3.95, 3.89, 3.88 และ 3.88 ตามลำดับ

3) ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่าครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง มีเงินเพียงพอสำหรับใช้จ่ายตลอดเดือน และการได้รับการเกื้อหนุนทางการเงินจากครอบครัวเสมอและไม่เคยขาดแคลน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และ 3.58 ตามลำดับ ส่วนการเก็บออมเงินไว้ใช้ในระยะเวลา และการต้องใช้บริการสวัสดิการทางสังคมหรือสงเคราะห์จากรัฐเสมอ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 และ 2.84 ตามลำดับ

4) ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพิงซึ่งกันและกัน พบว่าสมาชิกในครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง การได้รับการช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา การช่วยเหลือแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน และการช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82, 3.80 และ 3.75 ตามลำดับ ส่วนเมื่อไม่ว่างหรือติดภารกิจสมาชิกในครอบครัวสามารถทำหน้าที่แทนกันได้ และการคิดว่าเป็นภาระของครอบครัว มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 และ 3.15 ตามลำดับ

5) ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว พบว่าสมาชิกในครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง พอใจกับการดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว

สมาชิกในครอบครัวต่างทำหน้าที่ของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี และบิดามารดามีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90, 3.82 และ 3.77 ตามลำดับ ส่วนชุมชนที่อยู่อาศัยไม่มีปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างกันรวมทั้งไม่มีปัญหาอาชญากรรม การไม่เคยถูกทอดทิ้งให้ต้องอยู่บ้านเพียงลำพังคนเดียว และเมื่อกลับบ้านหลังเลิกเรียนแล้วมักไม่มีใครอยู่บ้านเลยจนค่ำ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35, 3.27 และ 3.11 ตามลำดับ

1.3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวโดยภาพรวมกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก กล่าวคือ มีค่าสหสัมพันธ์ในทางบวกเท่ากับ .81

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวในแต่ละด้านกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าสัมพันธ์ภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัวและด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้ง ด้วยเหตุผลมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับค่อนข้างสูงโดยมีค่าสหสัมพันธ์ในทางบวกเท่ากับ .76, .74 และ .62 ตามลำดับ ส่วนด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสหสัมพันธ์ในทางบวกเท่ากับ .59

1.3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวแต่ละด้านกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้านของกลุ่มตัวอย่าง

1) สัมพันธ์ภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกันกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้านของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าสัมพันธ์ภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกันมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าสหสัมพันธ์ในทางบวกเท่ากับ .74, .72 และ .67 ตามลำดับ ส่วนด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสหสัมพันธ์ในทางบวกเท่ากับ .45

2) สัมพันธ์ภาพในครอบครัวด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้านของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าสัมพันธ์ภาพในครอบครัวด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ

ในชีวิตครอบครัว ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าสหสัมพันธ์ในทางบวกเท่ากับ .57, .54, .50 และ .41 ตามลำดับ

3) สัมพันธภาพในครอบครัวด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆของครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้านของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน และด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าสหสัมพันธ์กันในทางบวกเท่ากับ .73, .69 และ .66 ตามลำดับ ส่วนด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสหสัมพันธ์กันในทางบวกเท่ากับ .42

4) สัมพันธภาพในครอบครัวด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้านของกลุ่มตัวอย่างพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสหสัมพันธ์กันในทางบวกเท่ากับ .58, .57, .57 และ .41 ตามลำดับ

2. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “สัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม” ได้พบประเด็นที่น่าสนใจและได้แยกอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. สัมพันธภาพในครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
2. ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
3. ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

2.1 สัมพันธภาพในครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

สัมพันธภาพในครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มีสัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านย่อยพบว่าการมีความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัว และการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล มีสัมพันธภาพอยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง สัมพันธภาพในครอบครัวมีความอบอุ่น มีความรักใคร่ผูกพันกันและยังดำรงอยู่ในระบบของวัฒนธรรมไทยในเรื่องการเคารพซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยในส่วนของสัมพันธภาพในครอบครัวในแต่ละด้านพบว่า ด้านความรัก เคารพนับถือซึ่งกันและกัน สมาชิกในครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ต่างเคารพนับถือซึ่งกันและกันและในส่วนของแต่ละด้านย่อย ทั้งหมดมีสัมพันธภาพอยู่ในระดับมาก เนื่องจากระบบสังคมวัฒนธรรมไทยยังให้ความรักความเอื้ออาทรซึ่งกันและกันอยู่และยังแสดงความเคารพนับถือกัน ให้ความช่วยเหลือและดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับ สายสุรี จุติกุล (2540 :13-25) ที่กล่าวว่า ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดีควรจะต้องมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรักความผูกพันกันของสมาชิกในครอบครัว สมาชิกทุกคนในครอบครัวต้องเอาใจใส่ดูแลและเอื้ออาทรต่อกัน สมาชิกในครอบครัวต้องเคารพซึ่งกันและกัน และยังคงสอดคล้องกับวิทยา นาควัชร (2537 :258) ที่กล่าวว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวต้องประกอบด้วย การมีความสัมพันธ์กันอย่างมั่นคง มีศรัทธาต่อกัน รักกัน มีความปรารถนาดีต่อกัน รวมทั้ง พรพจน์ กิ่งแก้ว (2538 : 18) กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัว เป็นสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครัวเรือนเดียวกัน ประกอบด้วย มีการยอมรับซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือเอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน

ในส่วนของการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว ผลการวิจัย พบว่าสมาชิกในครอบครัวรับประทานอาหารร่วมกัน สมาชิกในครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มักทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจภายในบ้านร่วมกันมีค่าสัมพันธภาพอยู่ระดับมาก ส่วนที่เหลือมีระดับสัมพันธภาพอยู่ในระดับปานกลางและ เมื่อเปรียบเทียบกับสัมพันธภาพในด้านอื่นๆแล้วยังพบว่า ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวมีระดับสัมพันธภาพน้อยที่สุดแสดงให้เห็น ในสังคมยุคปัจจุบัน พ่อแม่หรือสมาชิกภายในครอบครัวมีภารกิจที่เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งอาจทำให้ไม่ค่อยมีเวลาที่จะอยู่ร่วมกันมากนัก ส่งผลกระทบถึงกิจกรรมในด้านอื่นๆด้วย และจากการที่พบว่าระดับสัมพันธภาพในด้านนี้มีค่าน้อยที่สุดนั้นอาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยไม่ได้พักอาศัยอยู่กับครอบครัว กลุ่มตัวอย่างมาจากต่างจังหวัดถึงร้อยละ 55.4 จึงทำให้ขาดโอกาสในการทำกิจกรรมร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัว

นอกจากนั้นแล้วการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกในครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ของครอบครัวทุกด้าน ซึ่งบ่งบอกถึงความเป็นลักษณะครอบครัวยุคใหม่ ที่สมาชิกภายในครอบครัวรับรู้เรื่องราวและมีส่วนร่วมรับรู้ร่วมกันกับปัญหาที่เกิดขึ้น มีการปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน เมื่อนำผลที่ปรากฏเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพซึ่งเป็นเรื่องส่วนบุคคลก็จะมีความเป็นลักษณะของครอบครัวสมัยใหม่คือให้ตัดสินใจในการเลือกอาชีพโดยอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับ โอลสัน (Olson, 1979 : 6) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การร่วมพิจารณาปัญหาครอบครัวร่วมกัน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาสำคัญๆ ในครอบครัว หรือการใช้เวลาอยู่ร่วมกัน หรือการที่สมาชิกในครอบครัวทำกิจกรรมร่วมกัน รวมทั้งความมีอิสระภาพ ซึ่งการที่สมาชิกมีอำนาจในการปกครองตนเองและการไม่บังคับให้สมาชิกในครอบครัวทำตามอำเภอใจของตนเอง เป็นการเคารพสิทธิในเรื่องส่วนตัวของสมาชิก

และนอกจากนั้นแล้วด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล ผลการวิจัยพบว่า ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ส่วนใหญ่สมาชิกในครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มีสัมพันธภาพอยู่ในระดับมาก ยกเว้นเมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งในครอบครัวสมาชิกส่วนใหญ่พูดคุยกันด้วยเหตุผลมีความสัมพันธ์น้อยกว่าด้านอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกภายในครอบครัวยังมีความกลมเกลียวและความสามัคคีรวมทั้งการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ มอร์โรว์ และ วิลสัน (Morrow and Wilson 1961 : 501 - 510) เกี่ยวกับ ลักษณะของความสัมพันธ์ในครอบครัว (Family Relation) ประกอบด้วย การกลมเกลียวสามัคคีปรองดองระหว่างสมาชิกในครอบครัว ซึ่งมีความสอดคล้องกับ อินทรา ปัทมินทร และ อมรากุล อินโชนนท์ (2537 : 9 -18) กล่าวว่า สายสัมพันธ์ที่กระหว่างผู้ปกครองและบุตรควรมีทัศนคติที่ดีในด้านความรัก ความอบอุ่นต่อกัน สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้ พร้อมความตั้งใจที่นำไปสู่ความสำเร็จและความพึงพอใจภายในครอบครัว และสมาชิกต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พร้อมทั้งจะให้อภัยต่อกัน

สัมพันธภาพในครอบครัวที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีความสอดคล้องกับผลงานของสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ที่ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่อง “ครอบครัวอยู่ดีมีสุข” โดยกำหนดให้สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นองค์ประกอบหนึ่งของดัชนีชี้วัดครอบครัวอยู่ดีมีสุข ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

- 1) ครอบครัวที่สมาชิกมีการแสดงออกถึงความรัก เคารพนับถือซึ่งกันและกัน และเอื้ออาทรต่อกัน
- 2) ครอบครัวที่สมาชิกมีโอกาสอยู่พร้อมหน้ากันและทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ร่วมกันเป็นประจำ

3) ครอบครัวที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจในเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัวร่วมกัน

4) ครอบครัวที่อยู่รวมกันอย่างสงบสุข สมาชิกในครอบครัวแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล ไม่ใช้ความรุนแรง ด้านร่างกาย วาจา และจิตใจต่อกัน

2.2 ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มีความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านย่อยพบว่า ส่วนมากก็ยังคงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ยังอยู่ในระดับน่าพอใจในระบบสังคมปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยในส่วนของความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวในแต่ละด้าน ซึ่งด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานนั้นทั้งหมดมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สามารถกล่าวได้ว่าครอบครัวยังให้การสนับสนุนในทุกๆด้านกับสมาชิกภายในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Glatzer (1987) กล่าวว่าครอบครัวเป็นแหล่งสนับสนุน โดยครอบครัวเป็นแหล่งตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ สามารถทำให้นุคคลพึงพอใจในความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลได้ ทั้งอาหาร ยารักษาโรค เสื้อผ้าและบ้านที่อยู่อาศัย ตลอดจน ความต้องการทางอารมณ์ด้านพื้นฐานของมนุษย์ การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวทำให้นุคคลมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต และมีความพึงพอใจและสอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิต เศรษฐสมบัติ (2547 :18) กล่าวว่า ความรู้สึกที่ดีต่อสภาพที่เป็นอยู่รวมทั้งสิ่งที่ได้รับจากการกระทำต่างๆ ซึ่งเกิดจากการปรับตัวของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ จรรยา สุวรรณทัต(2544 :5-43) กล่าวว่า ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวเป็นความปรารถนาของทุกคน รวมถึงการมีความสุขมีความพอใจในสภาพความเป็นอยู่ในครอบครัว การได้รับการตอบสนองความต้องการทางร่างกายและจิตใจจากครอบครัว และบุคคลในครอบครัว

ในส่วนของด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวผลการวิจัยพบว่าครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ถ้ามีเงินเพียงพอสำหรับใช้จ่ายตลอดเดือน และการได้รับการเกื้อหนุนทางการเงินจากครอบครัวเสมอและไม่เคยขาดแคลน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าสมาชิกในครอบครัว ยังให้ความสำคัญกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและนำมาเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวซึ่งสอดคล้องกับจรรยา สุวรรณทัต (2523 : 54-56) กล่าวว่า ครอบครัวใดที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจไม่ขัดสนย่อมนำมาซึ่งความสงบสุขและความพึงพอใจของครอบครัว และวัชรภรณ์ เฟ่งจิตต์ (2543 : 45-59) พบว่า ฐานะทางการเงินของครอบครัว มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว และยังสอดคล้องกับ

งานวิจัย Dr. Walter Schumm (2007) พบว่า ด้านเศรษฐกิจการเงินในครอบครัว เป็นส่วนสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกันผลการวิจัยพบว่า สมาชิกในครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้รับการช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน และการช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าสมาชิกภายในครอบครัวยังได้รับความช่วยเหลือและสามารถพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้ไม่มีความรู้สึก โดดเดี่ยว ซึ่งสอดคล้องกับจรรยา สุวรรณทัต (2523 : 54-56) กล่าวว่า การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ที่ราบรื่นในครอบครัว จะเป็นเครื่องมือในการป้องกันปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังคงคล้องกับความคิดเห็นของ อัจฉรา นวจินดา และกาญจนา ลุศนันท์ (2543 : 242-243) ที่กล่าวว่าความผูกพัน ความรัก ความเข้าใจ ความใกล้ชิด กุ้้นเคย ความสนิทสนม การให้อภัยซึ่งกันและกัน ตลอดจนการปฏิบัติต่อกันอย่างอบอุ่นระหว่างสมาชิกในครอบครัว ถ้าครอบครัวมีความสัมพันธ์อันดีและมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก็จะเป็นเหมือนเกราะที่คุ้มครองสมาชิกในครอบครัวให้เกิดความมั่นคงและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว จะเป็นพื้นฐานที่ดีของสังคมและช่วยเสริมสร้างความผาสุก ความราบรื่น ความมั่นคงและความเป็นปึกแผ่นแก่ประเทศชาติ

และนอกจากนั้นด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว ผลการวิจัยพบว่าสมาชิกในครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม พอใจกับการดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว และต่างทำหน้าที่ของตนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจด้านความมั่นคงปลอดภัยภายในครอบครัว ภายในบ้านมีความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางร่างกายและทางใจ ซึ่งเมื่อสมาชิกกลับบ้านแล้วไม่พบสมาชิกอื่นเลยก็ยังคงมีความรู้สึกที่มั่นคงและปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับ Glatzer และคณะ (1987:39-51) ที่ระบุว่าเราทุกคนมีครอบครัวที่เราเติบโตและเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ บุคคลต้องแต่งงานและสร้างครอบครัวของตนเอง ครอบครัวจึงเป็นแง่มุมของชีวิตที่สำคัญและมีผลกระทบต่อชีวิตของบุคคลทุกคนในสังคม ครอบครัวเป็นสังคมแรกที่มนุษย์รู้จักและผูกพัน เป็นแหล่งให้ความรู้ ความอบอุ่นมั่นคงและปลอดภัยแก่ชีวิต

ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวที่กล่าวมาข้างต้นได้ความสอดคล้องกับ Glatzer และคณะ (1987:39-51) กล่าวว่า ครอบครัวที่พร้อมหน้าเวดล้อมไปด้วย พ่อแม่ พี่น้องลูกหลานหรือสามีและภรรยาที่มีความเข้าใจอันดีต่อกันจึงมีความสำคัญต่อความรู้สึกถึงคุณค่าของตนและความเพียบพร้อมของชีวิต ครอบครัวยังสร้างกำลังใจให้แก่บุคคลและช่วยเยียวยาความตึงเครียดจากการใช้ชีวิตในด้านอื่นๆ ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นแหล่งที่ตอบสนองความต้องการทางอารมณ์พื้นฐานของ

มนุษย์ ได้แก่ ความรัก ความอาหารและความมั่นคงปลอดภัย และด้วยบทบาทหน้าที่นี้ครอบครัวจึงมีอิทธิพลสำคัญต่อความรู้สึกที่ดี อันรวมถึงความพึงพอใจในชีวิตบุคคลด้วย และ จรรยา สุวรรณทัต (2544 :5-43) กล่าวถึง ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ว่าความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวเกิดจากผลสัมฤทธิ์จากภารกิจของครอบครัวในแต่ละขั้นของการพัฒนาชีวิตครอบครัว สัมฤทธิ์ผลที่แสดงความสำเร็จในแต่ละขั้นตอนของชีวิตครอบครัวจะนำไปสู่ความพึงพอใจ การยอมรับและความสำเร็จของพัฒนางานในขั้นต่อไป ดังนั้นความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวเป็นความปรารถนาของทุกคน

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

2.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวมกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวโดยภาพรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ผลการวิจัยพบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงซึ่งสอดคล้องกับ อัมเบอร์สัน ดี (Umberson ,1992 :664) กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อสังคม สัมพันธภาพในครอบครัวที่อบอุ่น ใกล้ชิด จะสร้างความอบอุ่นใจ และความมั่นคงให้กับสมาชิกในครอบครัวได้ ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี สมาชิกในครอบครัวจะเกิดความรู้สึกมีคุณค่ามีความพึงพอใจในชีวิตและเจตคติที่ดีต่อสังคมยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงผกา ชื่นแสงเนตร (2538:106) ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสัมพันธภาพในครอบครัวพฤติกรรมการดูแลตนเองกับความพึงพอใจในชีวิต พบว่าครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี บุตรหลานให้ความรักเอาใจใส่และเคารพ ทำให้ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในชีวิตสูง และจากผลการศึกษาวิจัยยังสอดคล้องกับ Dragana และคณะ (2004:34-65) ได้ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว จากการเปลี่ยนแปลงสถานะภาพทางสังคมในประเทศเซอร์เบีย โดยการสำรวจจากครอบครัวที่มีลูกอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป พบว่าความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวเกิดจากปัจจัยหลายด้าน เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างกันสถานะทางการเงินและสถานการณทางบ้านที่ดีขึ้นจะช่วยส่งเสริมความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Glatzer (1987) ได้ศึกษากลุ่มชาวเยอรมันเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับครอบครัว ในแง่มุมต่างๆ พบว่า ครอบครัวเป็นแหล่งตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ สามารถทำให้บุคคลพึงพอใจในความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลได้ ทั้งอาหาร ยารักษาโรค เสื้อผ้าและบ้านที่อยู่อาศัย ตลอดจน ความต้องการทางอารมณ์ด้านพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่การได้รับการยอมรับ การได้รับความรัก ความอาหารและความมั่นคงปลอดภัย และการเป็นที่ต้องการจากผู้อื่น การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวทำให้บุคคลมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต และมีความพึงพอใจในชีวิตและยังได้สอดคล้องกับ สุรกุล เชนอบรม (2541 : 54-55) ที่กล่าวโดยสรุปว่า การศึกษาความพึงพอใจในชีวิตโดยภาพรวมตลอด 20 กว่าปีที่ผ่านมา ผล

การศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิต ได้แก่ รายได้ การอยู่อาศัยร่วมกัน ภาวะสุขภาพ และการทำกิจกรรม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิต ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวมกับ ความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวในด้านย่อยๆ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ผลการวิจัยพบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวทุกด้าน โดยส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่า สัมพันธภาพในครอบครัวของสังคมไทยยังคงมีการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานกับสมาชิกทุกคนในครอบครัว การให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในระบบของสังคมไทยมานาน ถึงแม้ว่าระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันจะมีการเปลี่ยนแปลงไป ความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัวเป็นความต้องการของสมาชิกในครอบครัวของทุกๆ ครอบครัว แต่ระบบเศรษฐกิจ ระบบของสังคมที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ย่อมทำให้นั้ผู้นำครอบครัวของทุกครอบครัวควรระมัดระวัง และเป็นสิ่งต้องคำนึงถึง เพื่อไม่ให้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวลดน้อยลง

อย่างไรก็ตามจากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สัมพันธภาพในครอบครัวส่งผลต่อความพึงพอใจในครอบครัว เช่น ความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน กับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่ดีในด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้กับบุคคลเพื่อให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ

2.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวแต่ละด้านกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้าน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

1) ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกันกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกันกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มาจากต่างจังหวัดร้อยละ 55.4 เนื่องจากสังคมต่างจังหวัดยังเป็นสังคมที่มีความบริสุทธิ์ในด้านการให้ความรัก เคารพนับถือซึ่งกันและกันอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ถึงแม้ว่านักศึกษาจะเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ เมื่อกลับไปต่างจังหวัดก็พบว่ายังปฏิบัติตนอยู่เช่นเดิม จึงถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ดียังคงอยู่ในระบบของสังคมไทยในปัจจุบัน ระบบความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติยังคงเหนียวแน่นในระบบของสังคมไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย พวงผลา ชื่นแสงเนตร (2538: 106) ที่ศึกษาเรื่องสัมพันธภาพในครอบครัวพฤติกรรมการดูแลตนเองกับความพึงพอใจในชีวิต โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวดีหรือในครอบครัวมีสัมพันธภาพดี บุตรหลานให้ความรักเอาใจใส่และเคารพ ทำให้ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในชีวิตสูงและผลการวิจัยของลักษณะ หนูนนาค (2544:113)

ที่พบว่าวัยรุ่นที่มีความพึงพอใจในชีวิตระดับดีมีผลมาจากวัยรุ่นมีสัมพันธภาพที่ดีกับบิดามารดาและมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกันกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้าน พบว่าด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกันกับด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุดในค่าความสัมพันธ์ด้านอาจมีผลมาจากนักศึกษาอาศัยอยู่กับบิดามารดามากที่สุดจึงทำให้ความสัมพันธ์ทั้งสองด้านนี้มีความสัมพันธ์กันในทิศทางที่ดี ซึ่งถือได้ว่าเป็นความรับผิดชอบที่ผู้ปกครองยังดูแลให้ความสำคัญเรื่องความต้องการขั้นพื้นฐาน ซึ่งความสัมพันธ์ทางด้านนี้จะไม่สามารถพบได้ในสังคมตะวันตก ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีย์มาศ นาคะผดุงรัตน์ (2542: 73-78) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อผู้สูงอายุ พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวยังมีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนด้านเงินทอง สิ่งของและบริการ หรือมีการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน และยังสอดคล้องกับ ชลลดา ภักดีประพฤทธิ (2541) ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางครอบครัว การได้รับการตอบสนองจากครอบครัวตามความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุในเขตเมือง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์ (2544 : 4-26) กล่าวว่าครอบครัวมีหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการด้านจิตใจของสมาชิก โดยการให้ความรัก ความอบอุ่น การเอาใจใส่แก่สมาชิกเพื่อให้สมาชิกมีความสุขจิตใจดี มีบุคลิกภาพที่มั่นคง เมื่อสมาชิกมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว รู้สึกว่าได้รับความรักความอบอุ่นและไม่ถูกทอดทิ้ง รวมทั้งรู้สึกว่าจะมีคนช่วยเหลือตน เมื่อตนอยู่ในภาวะลำบาก และยังได้สอดคล้องแนวคิดของ พรณพิมล หล่อตระกูล (2544:43-48) กล่าวถึง ภารกิจพื้นฐานที่ครอบครัวควรจะต้องทำ คือการจัดหาความจำเป็นพื้นฐานแก่ชีวิต เช่น อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ดังนั้น การที่ค่าความสัมพันธ์ระหว่าง ความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกันกับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานมีค่าความสัมพันธ์สูงที่สุด เป็นสิ่งที่สมควรอย่างยิ่งเพราะปัจจัยทั้งสองด้านเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทุกครอบครัวต้องปฏิบัติแก่สมาชิกถือเป็นหน้าที่ขั้นพื้นฐานของครอบครัวจึงแสดงให้เห็นว่าครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างเป็นครอบครัวที่มีความรับผิดชอบแก่สมาชิกและเป็นครอบครัวที่พร้อมจะสร้างบุคคลกรที่ดีให้แก่สังคม

ในส่วนของสัมพันธภาพในครอบครัวด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกันกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กันปานกลาง ถือว่าเป็นแนวโน้มน่าดีถึงแม้ว่าความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้ง 2 ด้านนี้จะมีค่าความสัมพันธ์

กันน้อยที่สุดในการวิจัยครั้งนี้ แต่ยังคงแสดงให้เห็นว่าในสังคมไทยฐานะในครอบครัวไม่ใช่เรื่องสำคัญมากกว่าการให้ความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน กับการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ก็มีความสัมพันธ์กันปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างกันในด้านนี้ ยังคงถือว่าเป็นไปในทิศทางบวก และเป็นสิ่งที่ดียังคงอยู่ในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ซึ่งถ้าความรัก ความอบอุ่น ความนับถือซึ่งกันและกัน ในครอบครัวมีเพียงพอให้กับสมาชิกในครอบครัว และทำให้สมาชิกมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไปถึงบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกภายในครอบครัวด้วย ซึ่งปัจจุบันนี้โครงสร้างสังคมสอนให้บุคคลมีความเห็นแก่ตัวมากกว่าที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ โอลสัน (Olson 1979:5) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพในครอบครัว และสรุปว่าครอบครัวที่มีความสัมพันธ์น้อย คือ มีประสบการณ์ร่วมกันน้อย ไม่ใกล้ชิดกัน เป็นครอบครัวที่โดดเด่นมีการหย่าร้าง แม้สมาชิกในครอบครัวจะมีการปกครองตนเองสูง มีอิสรภาพและเป็นตัวของตัวเองสูง แต่มักจะมีอารมณ์อ่อนไหวรุนแรง รวมถึงไม่มีความรู้สึกอยากติดต่อกับผู้อื่นในครอบครัว และมีผลทำให้มีความพึงพอใจในชีวิตน้อย และยังสอดคล้องกับ Clifford L. Broman (1988:743) ได้ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของคนผิวดำในสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดให้บทบาทหน้าที่ในครอบครัว (ด้านการทำงานในครัวเรือน) ระหว่างสามีและภรรยาเป็นตัวทำนายความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า ผู้หญิงเกือบสองเท่าของผู้ชายรู้สึกว่าการตนเองทำงานหนักจากการทำงานบ้าน รู้สึกว่าตนถูกเอาเปรียบและมีผลทำให้มีระดับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวต่ำ แสดงให้เห็นว่า การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันมีผลต่อสัมพันธ์ภาพและความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

นอกจากนั้นความสัมพันธ์ด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน กับด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันไม่แตกต่างไปจากความสัมพันธ์ในด้านอื่นๆ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้ง 2 ด้านนี้ ซึ่งสอดคล้องกับสุริย์มาส นาคะผดุงรัตน์ (2542: 73-78) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อผู้สูงอายุ โดยการศึกษาผู้สูงอายุจากชมรมข้าราชการและครูอาวุโสของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า สัมพันธ์ภาพในครอบครัว ความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ความรักใคร่ปรองดองกัน มีความสัมพันธ์กับการดำรงรักษาไว้ซึ่งระบบครอบครัวหรืออาจกล่าวได้ว่าสัมพันธ์ภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว

2) ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้าน ผลการวิจัยสัมพันธ์ภาพในครอบครัวด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้านพบว่าทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันปานกลาง อาจมีผลมาจากที่นักศึกษามาจากต่างจังหวัด

และพักอาศัยอยู่หอพัก หรือคอนโดมิเนียมเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ไม่มีเวลาที่จะทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวได้มากนัก แต่ยังคงถือได้ว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับที่ดี สอดคล้องกับ มอร์โรว์ และ วิลสัน (Morrow and Wilson 1961: 501-510) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัว การสนับสนุนด้านอารมณ์และสิ่งแวดล้อมในครอบครัว การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันในครอบครัว มีการรักใคร่ผูกพันซึ่งกันและกัน มีความเห็นอกเห็นใจกัน และมีความกลมเกลียวสามัคคีปรองดองระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นตัวเชื่อมโยงที่ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความสุขและความพึงพอใจ

เมื่อพิจารณา การทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวกับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานแก่ชีวิต พบว่ามีความสัมพันธ์กันปานกลาง เป็นเพราะว่านักศึกษาไม่ได้อยู่กับผู้ปกครองการทำกิจกรรมร่วมกัน รวมทั้งการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานแก่ชีวิตจึงน้อยลงไป และสภาวะทางด้านจิตใจยังเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อความต้องการของสมาชิกภายในครอบครัวอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ชลลดา ภัคตีประพฤทธิ์ (2541) พบว่า ปัจจัยที่อาจมีความสัมพันธ์กับการได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานคือการทำกิจกรรมต่างๆ และยังสอดคล้องผลการวิจัยของ บลาซแมน และคณะ (Bachman and others.1967: 115-121) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในสังคมของวัยรุ่น พบว่า ผู้มีความพึงพอใจในชีวิตสูงจะมี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับสมาชิกในครอบครัว ญาติ พี่น้อง รวมทั้งยังมีกิจกรรมการไปท่องเที่ยว ไปกินอาหารนอกบ้าน ไปเล่นกีฬาและกิจกรรมอื่นๆบ่อยครั้ง

อย่างไรก็ตาม ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวกับด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กันปานกลาง ค่าความสัมพันธ์น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ เนื่องจากนักศึกษามีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดและการเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯทำให้ต้องใช้ค่าจ้างที่ค่อนข้างสูง อีกทั้งการใช้จ่ายของตัวนักศึกษาเองก็มีผลด้วยเช่นกัน และในปัจจุบันระบบเศรษฐกิจที่ต้องมีการแข่งขันสูงมีผลกระทบต่อฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ดังนั้นจึงส่งผลในด้านการทำกิจกรรมของสมาชิกร่วมกันในครอบครัวจึงมีน้อยลงซึ่งสอดคล้องกับ ชลลดา ภัคตีประพฤทธิ์ (2541:) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัวและความเพียงพอของรายได้ และจากผลงานวิจัยของโจน (Jones 1990) พบว่าขณะที่พ่อแม่มีรายได้สูงจะมีสัมพันธภาพในครอบครัวสูง แสดงว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมาจากอิทธิพลของฐานะทางการเงินของครอบครัว

ในส่วนของการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวกับการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์กันปานกลาง เนื่องจากกิจกรรมของสมาชิกภายในครอบครัวอาจมีความแตกต่างกันทางด้านเวลา การพบปะสังสรรค์การให้เวลาซึ่งกันและกันจึงน้อยลง รวมทั้งการที่นักศึกษามีได้อยู่ในภูมิลำเนาเดิมออกมาพักอาศัยอยู่ในหอพักเป็นส่วนใหญ่จึง

ทำให้การให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกันและการทำกิจกรรมร่วมกันน้อยลงทำให้ความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้งสองด้านนี้น้อยลงไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ โอลสัน (Olson 1979: 5) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว และสรุปว่าครอบครัวที่มีความสัมพันธ์น้อย คือ มีประสบการณ์ร่วมกันน้อยไม่ใกล้ชิดกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของสุรกุล เจนอบรม (2541 : 54-55) จากผลการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตในหลายๆเรื่อง พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิต ได้แก่ รายได้ การอยู่อาศัยร่วมกัน ภาวะสุขภาพ และการทำงาน และยังคงสอดคล้องกับอรุณี บุญอุรพิชญ์ (2542: 54-56) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุศูนย์บริการสาธารณสุข ภาค 2 กรุงเทพมหานครพบว่า การได้ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ทำให้แสดงออกถึงความสามารถของตนเต็มที่ เกิดการยอมรับ มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต

นอกจากนั้น ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวกับด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่านักศึกษา นักศึกษาส่วนหนึ่งอยู่หอพักหรือคอนโดมิเนียม รวมทั้งนักศึกษาบางส่วนมาจากต่างจังหวัด บวกกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน จึงไม่เอื้อให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้แต่ความสัมพันธ์ในด้านนี้ก็ยังมีแนวโน้มว่าคืออยู่ สอดคล้องกับแนวคิดของมาสโลว์ กล่าวถึง ความต้องการ ซึ่งความพึงพอใจของมนุษย์จะเกิดขึ้น เมื่อความต้องการได้รับความตอบสนอง และความต้องการนั้นจะพัฒนาขึ้นตามลำดับขั้นตามความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น ความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการทางด้านอารมณ์ ความอยากสนุกสนาน ความรัก ความอบอุ่น และความ ต้องการความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการมีหน้ามีตา เมื่อความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะมีความพึงพอใจในชีวิตและมีความสุข

3) ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้านผลการวิจัยพบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆของครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้านในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง และพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ซึ่งในครอบครัวสังคมยุคใหม่ บิดามารดาส่วนมากจะสอนให้บุตรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาต่างๆในครอบครัวมากกว่าจะใช้วิธีการตัดสินใจแต่เพียงผู้เดียว สอดคล้องกับโอลสัน (Olson 1979 : 6) กล่าวว่าสัมพันธภาพในครอบครัว การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การร่วมพิจารณาปัญหาครอบครัวร่วมกัน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาสำคัญๆ ในครอบครัว มีผลต่อความพึงพอใจ

เมื่อพิจารณาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆของครอบครัวกับด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน พบว่ามีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง มีความสอดคล้อง

กับ Glatzer(1987) ได้ศึกษากลุ่มชาวเยอรมันเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับครอบครัว ในแง่มุมต่างๆ พบว่าครอบครัวเป็นแหล่งสนับสนุน โดยครอบครัวเป็นแหล่งตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ สามารถทำให้บุคคลพึงพอใจในชีวิต การได้รับการยอมรับ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เรื่องต่างๆของครอบครัว การได้รับความรัก ความเอาใจเป็นสิ่งที่ต้องการจากผู้อื่น การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวทำให้บุคคลมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต และมีความพึงพอใจในชีวิต

อย่างไรก็ตามด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆของครอบครัวกับด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่ามีความสัมพันธ์กันปานกลางเนื่องจากในภาวะเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบันส่งผลให้ภาวะการเงินของแต่ละครอบครัว และอาจส่งผลกระทบต่อสมาชิกภายในครอบครัวที่มีความต้องการทางการเงินใช้จ่ายต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โจน (Jones 1990) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง ความเครียด รายได้ เชื้อชาติ โครงสร้างของครอบครัวและสัมพันธภาพของพ่อแม่ในกลุ่มหัวก้าวหน้าในรัฐเวอร์จิเนีย ในสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ความเครียดภายในครอบครัวและรายได้มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพของพ่อแม่ พ่อแม่ที่มีระดับความเครียดสูงจะมีสัมพันธภาพในระดับต่ำ ขณะที่พ่อแม่มีรายได้สูงจะมีสัมพันธภาพในครอบครัวสูง แสดงว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมาจากอิทธิพลของฐานะทางการเงินของครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของDragana และ คณะ(2004:34-65) ได้ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว จากการเปลี่ยนแปลงสถานะทางสังคม ในประเทศเซอร์เบีย โดยการสำรวจจากครอบครัวที่มีลูกอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป พบว่าความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวเกิดจากปัจจัยหลายด้าน เช่น เพศอายุ การศึกษาอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างกันสถานะทางการเงิน และสถานการณืทางบ้านที่ดีขึ้นจะช่วยส่งเสริมความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

ในส่วนของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัวกับการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง สอดคล้องกับแนวคิดของ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549:99) กล่าวว่า ความพึงพอใจในชีวิตจะขึ้นอยู่กับความสุขของแต่ละคน ที่พัฒนาจากการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหา จากการขัดแย้งทางใจและภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของช่วงชีวิตได้ ตั้งแต่เด็กจนถึงชราภาพ ทั้งนี้ความสัมพันธ์กับบุคคลที่ใกล้ชิดและสำคัญต่อคนนั้น จะเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นมีความผูกพันที่มีส่วนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้เกิดขบวนการเรียนรู้และตัดสินใจผ่านพ้นวิกฤต

นอกจากนั้น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัวกับด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันโดยมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง นอกจากความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัวในด้านลักษณะทางกายภาพแล้ว ความมั่นคงปลอดภัยที่อยู่ภายในจิตใจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน การให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญเป็นสิ่งที่สมาชิกรับรู้เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นทั้งในด้านบวกและด้านลบย่อมเป็นสิ่งที่ดีและส่งผลต่อความ

มั่นคงปลอดภัย ดังนั้น สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว (2545:4-11) ที่ได้พัฒนา คณิตชีวิตครอบครัวอยู่ดีมีสุข จึงจัดการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจในเรื่องสำคัญต่างๆ ของครอบครัวเป็นเกณฑ์ด้านหนึ่งในการชีวิตการมีความสุขของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

4) ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวรายด้านผลการวิจัยพบว่าด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว รายด้าน มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง ซึ่งพบว่านักศึกษาส่วนมากอยู่หอพัก หรือคอนโดมิเนียม อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นได้ และอาจเป็นไปได้ที่บิดามารดาอยู่ ร่วมกันให้ความรักครอบครัวความอบอุ่นกับสมาชิกในครอบครัวเพียงพอ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ จรรยา สุวรรณทัต (2523 : 54-56) ที่กล่าวไว้ว่า สัมพันธภาพที่ราบรื่นในครอบครัวจะเป็นเครื่องมือ ในการป้องกันปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ การรู้จักบทบาท และหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนสามารถปฏิบัติการให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ ของตนเอง พ่อแม่มีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนบุตร โดยใช้เหตุและผล และบุตรเองก็มีหน้าที่เคารพ เชื่อฟัง รวมทั้งมีความสอดคล้องกับ วิทยา นาควัชร (2537 :258) กล่าวว่า สัมพันธภาพที่ดี ระหว่างสมาชิกในครอบครัวต้องประกอบด้วย การมีความสัมพันธ์กันอย่างมั่นคง มีศรัทธาต่อกัน รักกัน มีวินัย รับผิดชอบ และรู้จักบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน มีความปรารถนาดีต่อกัน และ สามารถแสดงความรักผสมผสานออกมาได้อย่างเหมาะสม

เมื่อพิจารณาด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล กับ การตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานพบว่ามีความสัมพันธ์กันปานกลาง การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวในระบบของสังคมไทยจากอดีตที่ผ่านมายึดถือระบบอาวุโส ซึ่งเป็นระบบที่ สังคมไทยคุ้นเคยและสามารถที่จะใช้ระบบอาวุโสเข้าไปแก้ไขปัญหาคือขัดแย้งซึ่งกันและกัน ภายในครอบครัว ซึ่งบางครั้งอาจรวมถึงการตอบสนองความต้องการปัจจัยขั้นพื้นฐานแก่ชีวิตของ สมาชิกภายในครอบครัวด้วยเช่นกัน ซึ่งความต้องการขั้นพื้นฐานแก่ชีวิตของสมาชิกครอบครัวย่อม มีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นการจัดข้อขัดแย้งจึงจำเป็นต้องหาเหตุผลเข้ามาช่วยไกล่เกลี่ย ด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุณี บุญอรพิภิญโญ (2542: 54-56) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุศูนย์บริการสาธารณสุข ภาค 2 กรุงเทพมหานครพบว่า การมีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต ด้าน การให้คำแนะนำและปรึกษาหารือ พบว่าการเป็นที่ปรึกษาแนะนำและให้กำลังใจแก่บุตรหลานใน การแก้ไขปัญหา การแบ่งเบาภาระของบุตรหลานทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณค่าตนยังมีความสำคัญ ส่งผลให้ เกิดความพึงพอใจในชีวิตสูง

ในส่วนของการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผลกับ ความฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวพบว่ามีความสัมพันธ์กันปานกลาง เนื่องจากการร่วมกันกับครอบครัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมมีจำนวนน้อย ถึงแม้ว่าแท้จริงแล้วสมาชิกทุกคนภายในครอบครัวมีความต้องการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข แต่ด้วยความจำเป็นอาจทำให้ไม่สามารถอยู่อาศัยร่วมกันได้ และจากในภาวะเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบันส่งผลให้ภาวะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีผลกระทบไปด้วย อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้งสองด้านนี้มีค่าความสัมพันธ์น้อยที่สุดในการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้นการรับรู้ความจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ฐานะการเงินของครอบครัว เป็นสิ่งที่สมาชิกทุกคนจะต้องรับรู้และช่วยกันแก้ไขยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นซึ่งจะส่งผลให้การอยู่ร่วมกันมีสงบสุข

อย่างไรก็ตามการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล ด้วยการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน พบว่ามีความสัมพันธ์กันปานกลาง จากการศึกษาอยู่หอพักหรือคอนโดมิเนียม ทำให้มีความหนักแน่นและการมีความเอื้อเฟื้อต่อครอบครัว ซึ่งถือได้ว่ายังมีคุณค่าอยู่ในระบบของสังคมไทยที่ยังคงให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน นอกจากนั้นระบบครอบครัวไทยมีการขัดแย้งกันน้อยถึงแม้ว่าจะมีการขัดแย้งกันบ้างแต่ก็สามารถที่จะแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี ซึ่งส่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขได้ สอดคล้องกับนวรรตน์ ศรีรัฐเพชร (2539) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และลูก กับรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่นตอนกลางและวัยรุ่นตอนสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และลูกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคล โดยใช้การแสดงออกแบบใช้ความอ่อนโยนแบบประนีประนอมและแบบหันหน้าเข้าหากัน และยังสอดคล้องกับสกอลนิคส์ เอชี และ สกอลนิคส์ เจเอช (Skolnick AC. And Skolnick JH. 1983) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวระหว่างวัยรุ่นกับบิดามารดา สรุปว่า การมีสัมพันธภาพระหว่างกันอย่างพอเหมาะการช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน บุตรจะเกิดการรับรู้จากบิดามารดาโดยไม่เกิดความขัดแย้งกับสัมพันธภาพในครอบครัว

นอกจากนั้นแล้วการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล กับความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัวพบว่ามีความสัมพันธ์กันปานกลาง อาจเป็นผลมาจากการเข้ามาศึกษาที่มีใช้ภูมิปัญญาเดิมของนักศึกษาทำให้อยู่กับครอบครัวน้อยและสามารถลดความขัดแย้ง และการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในครอบครัวเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของสมาชิกภายในครอบครัว และเมื่อไหร่ก็ตามที่เกิดปัญหาและไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ความมั่นคงปลอดภัยภายในครอบครัวย่อมไม่เกิดขึ้น ดังนั้นการที่สมาชิกในครอบครัวช่วยกันแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล ส่งผลถึงความมั่นคงปลอดภัยภายในครอบครัวด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรีย์มาส นาคะผดุงรัตน์ (2542: 73-78) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการสนับสนุน

ทางสังคมที่มีต่อผู้สูงอายุ พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการดำรงรักษาไว้ซึ่งระบบครอบครัวหรืออาจกล่าวได้ว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ดังต่อไปนี้

3.1.1 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ดังนั้นจึงเป็นข้อยืนยันว่าสัมพันธภาพในครอบครัวนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว อันเป็นส่วนที่ช่วยให้การดำเนินชีวิตครอบครัวของบุคคลมีความสุข ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทั้งภาครัฐและเอกชนจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวไทยให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรรณรงค์ให้ทุกฝ่ายทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม เห็นความสำคัญของสัมพันธภาพในครอบครัวว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตครอบครัวและต่อความมั่นคงแข็งแรงของสังคมในปัจจุบัน

3.1.2 ผลการวิจัยเป็นประโยชน์โดยตรงต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เนื่องจากทำให้ทราบถึงสถานการณ์ครอบครัวของนักศึกษาในด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ดังนั้น ข้อมูลดังกล่าวจึงสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแนะแนวให้คำปรึกษาหรือการให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยฯ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตครอบครัวได้อย่างมีความสุข อันจะส่งผลดีต่อการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังต่อไปนี้

3.2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว ในกลุ่มตัวอย่างอื่นที่มีความหลากหลาย เช่น กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ทั้งของรัฐและเอกชน หรือกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาหรือแม้แต่ในระดับประถมศึกษา

3.2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนทั่วไปตามกลุ่มอาชีพต่างๆ ซึ่งมีความหลากหลาย

ของอาชีพจะช่วยขยายความรู้ความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวได้ดียิ่งขึ้น

3.2.3 ควรศึกษาเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนถึงปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมสัมพันธภาพในครอบครัว รวมทั้งควรศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว เพื่อเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาสถาบันครอบครัวไทยต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540-2544) กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
- จกกลณี ค้อยเจริญ (2540) “สัมพันธภาพของวัยรุ่นกับบิดามารดาการเห็นคุณค่าในตนเอง กับปรับตัวของวัยรุ่นตอนคน” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- จรรยา สุวรรณทัต (2523, มิถุนายน) “ครอบครัวสัมพันธ์” *ครูปริทัศน์* 6(2)
- _____. (2527) “พัฒนาการทางสติปัญญาและความสามารถของวัยรุ่น” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม* หน้า 174-176 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
- _____. (2544) “ระบบครอบครัวและระบบสังคม” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา* หน่วยที่ 5 หน้า 5-5 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
- จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ (2543) *สุขภาพคนไทยปี 2543: สถานะสุขภาพคนไทย* กรุงเทพมหานคร อูษาการพิมพ์
- จิรเนาว์ ทศศรีและคณะ (2545) *ครอบครัวสัมพันธ์ ภาควิชาการพยาบาลสตูดิโอ-นารีเวชและผดุงครรภ์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*
- ชลลดา ภักดีประพฤทธิ (2541) “ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางครอบครัว การได้รับการตอบสนองจากครอบครัวตามความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุ ในเขตเมืองกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ชัชณะ รุ่งปัจฉิม (2544) “วิวัฒนาการและลักษณะครอบครัว” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา* หน่วยที่ 2 หน้า 2-51 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
- ศักดิ์ดาว ลิ้มพะสุต (2543) “แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูบุตรและสัมพันธภาพในครอบครัว” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นวรรตน์ ศรีรัฐเพชร (2539) “สัมพันธภาพของพ่อแม่ลูกกับรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่น” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒประสานมิตร
- นงเยาว์ ชัยทอง (2542) “การได้รับการดูแลและความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี” วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- บรรลุ ศิริพานิช (2547) *การพัฒนาครอบครัว คณะอนุกรรมการด้านครอบครัว สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี*
- บัณฑิต เตียงชนสมบัติ (2547) “การสนับสนุนทางสังคม การมีกิจกรรมกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปภาณี จิตวิวัฒนา (2542) *สังคมวิทยา พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช*
- พวงผกา ชื่นแสงเนตร (2538) “ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวพฤติกรรม การดูแลตนเองและความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ เขตพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก จังหวัดชลบุรี” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาอนามัย ครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543) *วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 8 (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด) กรุงเทพมหานคร สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร*
- พรพจน์ กิ่งแก้ว (2538) “องค์ประกอบทางครอบครัวที่มีผลต่อสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2540) *จิตวิทยาครอบครัว พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- พรรณพิมล หล่อตระกูล (2544) *สายใยรักสายใยครอบครัว สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กรุงเทพมหานคร สหมิตรพรินติ้ง*
- พิชญกานต์ สกฤตพานิช (2545) “ปัจจัยทางสังคมของครอบครัวที่มีผลต่อการปฏิบัติพัฒนากิจของครอบครัว ผู้สูงอายุหญิงในเขตชนบท อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- พูนสุข ช่วยทอง (2548) *ครอบครัวและสุขภาพเด็ก ภาควิชาอนามัยครอบครัว คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์วิบูลย์การปก*

- มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (2549) *คู่มือนักศึกษา 2549* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา-
ลาดพร้าว
- ราชบัณฑิตยสถาน (2546) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542* กรุงเทพมหานคร
นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น
- รัชจณา สิงห์ทอง (2545) “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเผชิญปัญหาความพึงพอใจในชีวิต
แรงสนับสนุนทางสังคมและ ภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี”
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยศิลปากร
- รุจา ภูไพบูลย์ *การพยาบาลครอบครัว แนวคิดทฤษฎีและการนำไปใช้* พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพมหานคร วีจี พรินต์ติ้ง 2541
- ลักษณะ หนูนนาค (2546) “ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความฉลาดทาง
อารมณ์ของวัยรุ่นในวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
ศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกพัฒนาการครอบครัวและสังคม สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
- วัชรารณณ์ เฟ่งจิตต์ (2543) “ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมทางวัตถุกับความพึงพอใจในชีวิต
การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้ปฏิบัติศาสนกิจตามแนวสันตือโสภณผู้เป็นสมาชิกสโมสร
โรตารีและพนักงานทั่วไปในองค์การขนาดใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิทยา นาควัชร (2537) *หมอวิทยาช่วยแก้ปัญหาการเลี้ยงลูกวัยรุ่น* กรุงเทพมหานคร
สามัคคีสาสน์
- วิเชียร เกตุสิงห์ (2538, กุมภาพันธ์-มีนาคม) “คำเฉลยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่าย ๆ ที่
บางครั้งก็พลาดได้” *ข่าวสารการวิจัยศึกษา* 18(3) : หน้า 8-11
- _____ (2541) *คู่มือการวิจัยเชิงปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- วีรวัฒน์ บันนิตมัย และ อุสา สุทธิสาคร (2542) “การฝึกทักษะทางอารมณ์” ใน *วารสาร
ประกอบการ สัมมนาเรื่อง EQ (Emotional intelligence) ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์
กับการสร้างความสำเร็จในชีวิต* กรุงเทพมหานคร สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย
- ศรีทับทิม (รัตนโกศล)พานิชพันธ์ (2517) *ครอบครัวสัมพันธ์* กรุงเทพมหานคร วิบูลย์กิจการพิมพ์
- ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549) *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย วัยรุ่น-วัยสูงอายุ* พิมพ์ครั้งที่ 9
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย (2538) “แนวคิดหลักการวิธีการงานพัฒนาและสวัสดิการสังคม”
กรุงเทพมหานคร สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว (2545) “รายงานขั้นสุดท้าย โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัด ครอบครัวอยู่ดีมีสุข” มหาวิทยาลัยมหิดล
- สาวิตรี ทยานศิลป์ (2541) “อิทธิพลของครอบครัวต่อความภาคภูมิใจในตัวเองของวัยรุ่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
- สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ และนิภา มนูญปัจ (2525) *ประชากรกับคุณภาพชีวิต* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ศรีอนันต์
- สุพัตรา สุภาพ (2541) *สังคมและวัฒนธรรมไทย* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์
- สุภมาส อังสุโชติ (2546) “การพัฒนาเครื่องมือวิจัย” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 2* หน่วยที่ 6 หน้าที่ 41-47 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
- สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์ (2544) “บทบาทและสัมพันธภาพในครอบครัว” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา* หน่วยที่ 4 หน้าที่ 4-26 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2544 สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
- สุรกุล เจนอบรม (2541) *วิสัยทัศน์ผู้สูงอายุและการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สูงอายุไทย* ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์นิชินแอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป
- สุรีย์มาศ นาคะผดุงรัตน์ (2542) “ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีชมรมข้าราชการและครูอาวุโสของกระทรวงศึกษาธิการ” วิทยานิพนธ์สาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สายสุรี จุติกุล (2540) *ความรักความอบอุ่นในครอบครัว* การพัฒนาครอบครัว หน้า 13-24 กรุงเทพมหานคร อมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ฝ่ายทะเบียนและประเมินผล คั่นคืนวันที่ 10 พฤศจิกายน 2550 จาก <http://ora.chandra.ac.th/uoc/report.php>
- โสภารธรรม เวียงเพิ่ม (2541) “ความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์เจตคติต่อบทบาททางเพศกับสัมพันธภาพในครอบครัวกับบทบาททางเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดหนองคาย” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- หลุย จำปาเทศ (2533) *จิตวิทยาของใจ* กรุงเทพมหานคร สามัคคีสาสน์
- อมราวดี ณ อุบล (2544) “สุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นที่มีลักษณะครอบครัวการอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- อัจฉรา นวจินดา และกาญจนา ลุศนันท์ (2543) *สุขภาพเพื่อชีวิต พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- อัญเชิญ ชัยลือรัตน์ (2549) “ความสัมพันธ์ระหว่างการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม และความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ” *วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*
- อรุณี บุญอุรพิภิญโญ (2542) “ความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์บริการสาธารณสุข ภาค 2 กรุงเทพมหานคร” *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- อินทรี ปัทมินทร และ อมราภรณ์ อินโชนานนท์(2537) “การสื่อสารในครอบครัว” *วารสารสถาบันสุขภาพจิต (มกราคม-เมษายน) : 9-18*
- Arena, M.P & Arrigo, B.A. (2005) *Behavioral Sciences and the Law. Social psychology, terrorism and identity: A preliminary reexamination of theory, culture, self, and society., 23, : 5-506.*
- Bachman and others. (1967) “Youth in transition-Volume . Ann Arbor , Michigan : Institute for Social Research, :115-121.
- Clifford, L.,Broman. (1988) *Household Work and Family Life Satisfaction of black. Department of Sociology: Michigan State University, 1988*
- Campbell, A (1976) “Subjective Measure of well being.” *American Psychologist.31: (February, 1976) :17-124.*
- Dragana Stjepanovic and other. (2004) “Satisfaction With Family Life In The Transformation Conditions Of Serbian Society.” *Philosophy, Sociology and Psychology. 3. Srebian : Facta University, 2004*
- Diener ,E., (1984) “Subiective well-being”. *Psychological Bulletin, pp 95 1984*
- Erikson, E.H. “Adulthood”. N.Y. : Horton. 1978 *อ้างอิงในพรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ จิตวิทยาครอบครัว กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิมพ์ครั้งที่ 4 2540*
- Ferrans, C.,& Powers, M. (1985) *Quality of Life Index: Development and Psychometric Properties. Advances in Nursing Science, 8, pp 15-24. October 1985*
- Friedman MM. Wilson RC. (1981) *Family Nursing : Theory & Assessment. New York. Appleton-Century-Crofts.*
- G. Erlene Carson. (1995) “Family stress, adolescent coping, and adolescent family life

- satisfaction.” *Sociology, Individual and Family Student* [Online]. 1995 Available <http://e-archive.library.okstate.edu/dissertations/AAI9601653> [Accessed April 1,2007]
- Glatzer,W.,&Mohr,H.M.(1987) “Quality of life : Concept and measurement.” *Social Indicators Research*, 19, pp 15-24.
- Glatzer, W., Mohr, H.M. Kerber,U., & Diewald, M. (1987) “Living conditions and their assessment.” *Social Indicators Ressearch*, 19, 39-121 1987
- Greenberg, M.T., J.M Siegal, and C.J. Leitch (1983) “The nature and importance of attachment relationships to parent and Peers during adolescence.” *Journal of Youth and Adolescence* 5 (October) : 373-386
- Holmes, CA (1989) “Health Care and Quality of life a review.” *Journal of Advanced Nursing*. 14 : 833
- Jones, B.W.(1990) *A study to examine to relationships among stress resources race family structure and Parent invulement in a group of head start parents.* Dissertation Abstracts International 7(January): 1872.
- Kramarska Olena. (2005) “Analysis Of Life Satisfaction In Ukraine.” Master Of Arts In Economics. Ukraine: National University “Kyiv-Mohyla Academy”.
- Leelakulthanit, O.,&Day, R. (1990) *Quality of life in Thailand.* *Social Indicators Research*, 27, (October) 41-57.
- Leelakulthanit, O.,&Day, R. (1993) *Cross cultural comparisons of quality of life of Thais and Americans.* *Social Indicators Research*, 30, pp 49-70. 1993
- Lemme, B.H. (1995) *Development in Adulthood. Needham Heights* pp 82-83 Asimon & Schuster Company 1995.
- Macionis, John. C (1995) *Sociolgy.* 5 ed : Englewoods Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
อ้างถึงใน ชุขณะ รุ่งปัจฉิม “หน่วยที่ 2 วิวัฒนาการและลักษณะครอบครัว” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา หน้า 2-5 นนทบุรี สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544
- Maslow,A.H. (1970) “Motivation and Personality. 2th ed. New York :Harper and Row.
- Morrow WR, Wilson RC. (1961) “Family Relation of Bright High-Achieving and Under-AchievingHigh School Boy”. *Child Development.* 32. pp 501-510 1961

- Moos, H.R. and S.B. Moos. (1986) *Family Environment Scale Manual*. 2nd ed. California: Consulting Psychologist Press.
- Neugarten, B.L., Havighrest, R. J., & Tobin, S.S. (1986) "The measurement of life satisfaction." *Journal of Gerontology*.
- N. Stinnett Storng (1983) "Families : A Proteait. Prevention in Family Services." (Sage : Beverly Hills New York. Collier Macmillan Publishers.
- Olson, D., Sprenkle D. & Ruselle C. (1979) "Circumplex model of marital and family system: Cohesion and adaptability dimensions. Family types and clinical applications." *Family process*.
- Oishi, S., Diener, E., Suh, E., & Lucas, R.E.. (1999) "Value as a moderator in subjective well-being." *Journal of personality*, 67, 157-184.
- Orpen, C.. (1972) *Work and nonwork satisfaction: A causal-correlation analysis*. *Journal of Applied Psychology*, 63, 530-532.
- Poitrenaud, J et al. (1979) "Factor Related to Attitudes toward Retirement among French Preretired Managers and Top Executives." *Journal of Gerontology*. 34 pp 723-727
- Ruut Veenhoven. (2006) *How do we assess how happy we are. New directions in the study of happiness*. Netherlands: Erasmus University Rotterdam.
- Sastre M.T.M. (1999) " Lay Conceptions of Well-Being and Rules Used in Well-Being Judgments Among Young, Middle-Aged, and Elderly Adults." *Social Indicators Reserch*[Online].(1999) Available: <http://www.ingentaconnect.com/content/klu/soci/1999/00000047/00000002/0...3/4/2550> [Accessed April 1, 2007]
- Schulz, A. David. (1982) "The Changing Family : Its Future. 3 ed. New Jersey : Prentice-Hall, อ้างถึงใน ชูษณะ รุ่งปัจฉิม "หน่วยที่ 2 วัฒนาการและลักษณะครอบครัว" ใน เอกสาร การสอนชุดวิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา หน้า 2-5 นนทบุรี สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544
- Shin, D.C., & Johnson, D.M. (1977) "Avowed happiness as an overall assessment of the quality of life." *Social Indicators Research*, 5, 475-492. 1977
- Stinnett, N. (1983). "Strong families: A portrait. In D. R. Mace (Ed.), *Prevention in family services: Approaches to family wellness*." Sage: Beverly Hills, New York. Collier Macmillan Publishers.

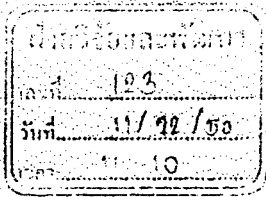
Umberson D. (1992) *Relationship between adult children and their parents : psychological Consequence for both generation . journal of marriage and the family* 157 (April) :674-644.

Walter Schumm. (2007) "How satisfied are you with family life" *Human Ecology*
[Online](n.d.)Available: http://doriant.ext.vt.edu/cf/family_checkup/index.html
[Accessed April 1,2007].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. หนังสือขออนุญาตใช้เครื่องมือในการวิจัย
2. หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาเครื่องมือ
3. หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย

เลขที่ 5468
วันที่ 6 SA. 2550 เวลา 15.30 น.
ชื่อ

ที่ ศธ 0522.21/1625

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

30 พฤศจิกายน 2550

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ใช้เครื่องมือเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

เนื่องด้วย นางขวัญนันทน์ จิมทัม รหัสประจำตัว 2447100773 นักศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการพัฒนาครอบครัวและสังคม สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "สัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม"

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะขอใช้เครื่องมือด้านสัมพันธภาพในครอบครัว โดยขอใช้ ดัชนีชี้วัด "ครอบครัวอยู่ดีมีสุข" ด้านสัมพันธภาพในครอบครัวของสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผู้อำนวยการ

ขอแสดงความนับถือ

- เพื่อโปรดทราบและพิจารณา

- สมการแจ้ง

นางสาวขวัญนันทน์ จิมทัม
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ชิตานันท์ วัฒนกุล

(รองศาสตราจารย์ปาริฉัตร ช่างสิงห์)

สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์
โทร. 0-2503-3573

โทรสาร 0-2503-3639

Handwritten signature

ที่ ศธ 0522.21/๑๖๖๑

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

17 ธันวาคม 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน รองศาสตราจารย์สุมาลี ไชยสุภรากล
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางขวัญฉินัน ฉิมท้วม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอก
การพัฒนาคอร์ปครีวและสังคม สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สัมพันธภาพในคอร์ปครีวกับความพึงพอใจในชีวิตคอร์ปครีว
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาพร้อมนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวม
ข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้
เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและ
กระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ
และพิจารณาเครื่องมือวิจัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง
เครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ปาริฉัตร ช้างสิงห์)

รักษาการแทนประธานกรรมการประจำสาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์

สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์

โทร. 0-2503-3573

ที่ ศธ 0522.21/๑/๖๖๙

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
 จังหวัดนนทบุรี 11120

17 ธันวาคม 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
 เรียน คุณจิรพันธ์ ขำนอง
 สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางขวัญชนัน ฉิมท้วม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอก
 การพัฒนาครอบครัวและสังคม สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว
 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาพร้อมนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวม
 ข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้
 เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและ
 กระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ
 และพิจารณาเครื่องมือวิจัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง
 เครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษานำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
 จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ปรีดิศร์ ช้างสิงห์)

รักษาการแทนประธานกรรมการประจำสาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์

สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์

โทร. 0-2503-3573

โทร. 0-2503-3573

ที่ ศธ 0522.21/ 008

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

3 มกราคม 2551

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

เนื่องด้วย นางขวัญชินัน จิมท้วม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอก การพัฒนาครอบครัวและสังคม สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นจะต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 388 ชุด โดยแบ่งเป็นชั้นปีที่ 1 จำนวน 118 ชุด นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 97 ชุด นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 104 ชุด และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 69 ชุด โดยจะเก็บข้อมูลในวันที่ 7-17 มกราคม 2551

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ปรีดิตร ช้างสิงห์)

รักษาการแทนประธานกรรมการประจำสาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์

สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์

โทร. 0-2503-3573

โทรสาร 0-2502-2620

ภาคผนวก ข

1. ตารางผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาข้อคำถาม (IOC) รายข้อ
2. แบบทดสอบ

ตารางแสดงผลการเสนอความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

ประเด็นย่อย	ข้อคำถามที่	คะแนนความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC	การแปลความหมาย
		คนที่1	คนที่2			
ด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน	1	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	2	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	3	1	0	1	0.5	ตรงเชิงเนื้อหา
	4	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	5	1	0	1	0.5	ตรงเชิงเนื้อหา
ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว	6	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	7	1	0	1	0.5	ตรงเชิงเนื้อหา
	8	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	9	1	0	1	0.5	ตรงเชิงเนื้อหา
	10	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	11	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	12	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจในเรื่องสำคัญของครอบครัว	13	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	14	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	15	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	16	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	17	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล	18	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	19	0	0	0	0	ไม่ตรงเชิงเนื้อหา
	20	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	21	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	22	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา

ค่าIOC มีค่าตั้งแต่ 0.5 แสดงว่าข้อคำถามข้อนั้นสอดคล้องกับตารางวิเคราะห์ประเด็นหลักและประเด็นย่อย แปลความหมายได้ว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

ตารางแสดงผลเสนอความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแบบสอบถามความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

ประเด็นย่อย	ข้อความที่	คะแนนความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC	การแปลความหมาย
		คนที่1	คนที่2			
ด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน	1	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	2	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	3	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	4	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	5	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	6	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	7	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	8	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	9	1	0	1	0.5	ตรงเชิงเนื้อหา
ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน	10	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	11	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	12	1	0	1	0.5	ตรงเชิงเนื้อหา
	13	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	14	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว	15	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	16	1	0	1	0.5	ตรงเชิงเนื้อหา
	17	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	18	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	19	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา
	20	1	1	2	1	ตรงเชิงเนื้อหา

ค่าIOC มีค่าตั้งแต่ 0.5 แสดงว่าข้อความข้อนั้นสอดคล้องกับตารางวิเคราะห์ประเด็นหลักและประเด็นย่อย แปลความหมายได้ว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

แบบสอบถามเรื่อง สัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง () หน้าคำตอบที่เลือก หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

	สำหรับผู้วิจัย
หมายเลขประจำตัว (ID)	/ / / / / 1-4
1. เพศ 1 () หญิง 2 () ชาย	/ / 5
2. อายุของท่านในปัจจุบัน.....ปี	/ / / / 6-7
3. ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่กับอยู่อาศัย 1 () บิดามารดา 2 () บิดาผู้เดียว 3 () มารดาผู้เดียว 4 () ญาติ 5 () บิดามารดาและญาติ 6 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	/ / 8
4. ลักษณะที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน 1 () บ้านของบิดามารดา 2 () บ้านเช่า 3 () บ้านของญาติ 4 () หอพัก / คอนโดมิเนียม	/ / 9
5. ภูมิลำเนาเดิมของท่าน 1 () กรุงเทพฯ 2 () ปริมณฑล 3 () ต่างจังหวัด	/ / 10
6. สถานภาพสมรสของบิดามารดา 1 () สมรสอยู่ด้วยกัน 2 () สมรสไม่ได้อยู่ด้วยกันเพราะความจำเป็น 3 () หย่าร้าง 4 () บิดาหรือมารดาเสียชีวิต 5 () อื่นๆ โปรดระบุ.....	/ / 11

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

โปรดตอบคำถามตามความคิดเห็นของท่าน โปรดใส่เครื่องหมาย / ในช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุด

ด้านความรักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	สำหรับผู้วิจัย
1	สมาชิกในครอบครัวมีความรักและเอื้ออาทรต่อกัน						// 12
2	สมาชิกในครอบครัวต่างเคารพนับถือซึ่งกันและกัน						// 13
3	สมาชิกในครอบครัวให้การดูแลเอาใจใส่กันและกันทั้งในยามทุกข์และยามสุข						// 14
4	สมาชิกในครอบครัวห่วงใยและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเกิดปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง						// 15
5	สมาชิกในครอบครัวทำให้ท่านมีความรู้สึกอบอุ่น						// 16

ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

6	สมาชิกในครอบครัวรับประทานอาหารร่วมกัน						// 17
7	สมาชิกในครอบครัวร่วมกันทำงานบ้าน						// 18
8	สมาชิกในครอบครัวมักทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจภายในบ้านร่วมกัน เช่น ชมโทรทัศน์ร่วมกัน						// 19
9	สมาชิกในครอบครัวมักเล่นกีฬาด้วยกัน						// 20

ข้อที่	ข้อความ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	สำหรับผู้วิจัย
10	สมาชิกในครอบครัวมักทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านร่วมกัน เช่น ไปท่องเที่ยวหรือไปดูภาพยนตร์ เป็นต้น						/ / 21
11	สมาชิกในครอบครัวไปเยี่ยมเยียนญาติมิตรร่วมกัน						/ / 22
12	สมาชิกในครอบครัวไปร่วมเทศกาลสำคัญ เช่น ทำพิธีกรรมหรือทำบุญทางศาสนาด้วยกัน						/ / 23

ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหรือตัดสินใจในเรื่องสำคัญของครอบครัว

13	สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ						/ / 24
14	สมาชิกในครอบครัวพูดคุย บอกกล่าวปรึกษาหารือกันในเรื่องต่างๆ						/ / 25
15	สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษา						/ / 26
16	สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเงินของครอบครัว						/ / 27
17	สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ						/ / 28

ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุผล

18	กรณีมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน สมาชิกในครอบครัวมักตกลงกันได้โดยง่าย						/ / 29
----	---	--	--	--	--	--	--------

ข้อที่	ข้อความ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	สำหรับผู้วิจัย
19	เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งใน ครอบครัวสมาชิกส่วนใหญ่ หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า						/ / 30
20	เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งใน ครอบครัวสมาชิกส่วนใหญ่พูดคุย กันด้วยเหตุผล						/ / 31
21	เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งใน ครอบครัวสมาชิกส่วนใหญ่จะไม่ใช้ กำลังในการแก้ปัญหา						/ / 32

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจในชีวิตครอบครัว

โปรดตอบคำถามตามความคิดเห็นของท่าน โปรดใส่เครื่องหมาย / ในช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุด

การตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	สำหรับผู้วิจัย
1	ท่านพอใจกับบ้านที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของครอบครัว						/ / 33
2	ท่านพอใจกับสภาพความเป็นอยู่ด้านอุปโภคบริโภคโดยทั่วไปของครอบครัว						/ / 34
3	สมาชิกในครอบครัวดูแลเอาใจใส่เรื่องความเป็นอยู่และอาหารการกินของท่าน						/ / 35
4	ท่านได้รับการดูแลจากสมาชิกในครอบครัวเมื่อท่านเจ็บป่วย						/ / 36
5	สมาชิกในครอบครัวให้การสนับสนุนและส่งเสริมท่านในเรื่องการศึกษาเล่าเรียน						/ / 37

ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

6	ครอบครัวของท่านมีเงินเพียงพอสำหรับใช้จ่ายตลอดเดือน						/ / 38
7	ครอบครัวของท่านมีการเก็บออมเงินไว้ใช้ในระยะยาว						/ / 39
8	ท่านได้รับการเกื้อหนุนทางการเงินจากครอบครัวเสมอและไม่เคยขาดแคลน						/ / 40

ข้อที่	ข้อความ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	สำหรับผู้วิจัย
9 *	ครอบครัวท่านต้องใช้บริการ สวัสดิการทางสังคมหรือสังคม สงเคราะห์จากรัฐเสมอ เช่น การใช้ บริการ โครงการ 30 บาทรักษาทุก โรคหรือ การกู้ยืมเพื่อการศึกษา						/ / 41

ด้านการให้ความช่วยเหลือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน

10	สมาชิกในครอบครัวของท่าน ช่วยเหลือแบ่งเบาภาระซึ่งกันและ กัน						/ / 42
11	ท่านได้รับการช่วยเหลือจากสมาชิก ในครอบครัวเมื่อท่านมีปัญหา						/ / 43
12	เมื่อท่านไม่ว่างหรือติดภาระกิจ บุคคลอื่นในครอบครัวสามารถทำ หน้าที่แทนท่านได้						/ / 44
13 *	ท่านคิดว่าท่านเป็นภาระของ ครอบครัว						/ / 45
14	ในครอบครัวของท่านมีการ ช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและ กัน						/ / 46

ด้านความมั่นคงปลอดภัยในครอบครัว

15	บิดามารดาของท่านมีสัมพันธ์ภาพที่ ดีต่อกัน						/ / 47
16	สมาชิกในครอบครัวของท่านต่างทำ หน้าที่ของแต่ละคน ได้เป็นอย่างดี						/ / 48
17	ท่านพอใจกับการดำรงชีวิตอยู่ใน ครอบครัวของท่าน						/ / 49

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	สำหรับผู้วิจัย
18 *	เมื่อกลับบ้านหลังเลิกเรียนแล้วท่านมักพบว่าไม่มีใครอยู่บ้านเลขจนคำ						/ / 50
19	ท่านไม่เคยถูกทอดทิ้งให้ต้องอยู่บ้านเพียงลำพังคนเดียว						/ / 51
20	ชุมชนที่ท่านอยู่อาศัยไม่มีปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างกันรวมทั้งไม่มีปัญหาอาชญากรรม						/ / 52

ภาคผนวก ค

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมเดิมชื่อ "โรงเรียนฝึกหัดครูมัธยม" ก่อตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2483 เปิดทำการสอนในปีการศึกษา 2484 เพื่อวัตถุประสงค์ในการผลิตครูประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม (ป.ม.) โดยมีหม่อมหลวงมานิจ ชุมสาย เป็นอาจารย์ใหญ่คนแรก และจัดให้มีการเรียนการสอนโดยใช้อาคารเรียนในเขตวังจันทรเกษมด้านหลังกระทรวงศึกษาธิการ จึงเรียกกันติดปากว่าป.ม.หลังกระทรวงต่อมาในปี

ต่อมาในปีพ.ศ. 2501 กระทรวงศึกษาธิการประกาศยกฐานะโรงเรียนฝึกหัดครูมัธยมเป็นวิทยาลัยครูและเปลี่ยนหลักสูตรการผลิตครูจาก ป.ม. เป็น ป.กศ. ชั้นสูง (ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง) และย้ายไปตั้งที่ ซอยสังฆะวิวัฒนะ 2 (ลาดพร้าว 23) ตำบลลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร และมีชื่อใหม่มาวิทยาลัยครูจันทรเกษม เพราะเคยอยู่ในเขตวังจันทรเกษมมาก่อน

ในปีพ.ศ. 2515 วิทยาลัยครูจันทรเกษม ได้เปิดให้มีการ สอนนักศึกษาภาคนอกเวลาหรือภาคค่ำในระดับป.กศ.ชั้นสูงซึ่งได้พัฒนาเป็นภาคสมทบในปัจจุบัน

ในปีพ.ศ. 2517 วิทยาลัยครูจันทรเกษมขยายการผลิตครูถึงระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาเอกคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ทั่วไป โดยใช้หลักสูตรวิทยาลัยวิชาการศึกษา (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในปัจจุบัน) และเปิดสอน ค.บ.หลักสูตร 2 ปี วิชาเอกอุตสาหกรรมศิลป์ สาขาก่อสร้างและศิลปหัตถกรรมและมีวิชาเอกหรือโปรแกรมวิชาอื่นๆเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ในปีพ.ศ. 2526 สถาบันได้เริ่มเปิดสอนวิชาเอกอื่น นอกเหนือจากสายครูแต่เรียกชื่อว่า ป.กศ. ชั้นสูง สาขาเทคนิคอาชีพ ได้แก่ วิชาเอกอังกฤษบริการ วารสารและประชาสัมพันธ์ ศิลปกรรม ธุรกิจการท่องเที่ยว กสิกรรม การอาหาร เสื้อผ้า งานไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ ในการจัดการศึกษาแก่บุคลากรประจำการ สถาบันได้เริ่มเปิดภาคนอกเวลา เมื่อพ.ศ. 2515 ต่อมาได้มีโครงการภาคนอกเวลาอื่นๆคือ โครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ, (อคป.) ในปี พ.ศ. 2522 และมี กศ.บป.รุ่นที่ 1 ในปี พ.ศ. 2529

ในปีพ.ศ. 2527 มีพระราชบัญญัติวิทยาลัยครูฉบับที่ 2 และวิทยาลัยครูจันทรเกษมแบ่งส่วนราชการเป็นคณะวิชา 5 คณะวิชา มีการสอนสาขาวิชาการอื่น นอกเหนือจากสาขาวิชาการศึกษาหรือสายครู คือ จัดการศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ในระดับปริญญาตรีและอนุปริญญา

ในปีพ.ศ. 2528 พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 มีผลบังคับใช้ให้วิทยาลัยครูจันทรเกษม รวมกลุ่มอยู่ใน "สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์" ซึ่งพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 ได้กำหนดให้วิทยาลัยครูรวมกันเป็นกลุ่ม เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน

ร่วมกันและสภาการศึกษาได้ออกข้อบังคับว่าด้วยกลุ่มวิทยาลัย พ.ศ. 2528 กลุ่มวิทยาลัยครูจึงพัฒนาไปเป็น "สหวิทยาลัย" และวิทยาลัยครูจันทระเกษมสังกัดอยู่ใน "สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์"

ในปีพ.ศ. 2534 วิทยาลัยครูจันทระเกษมได้รับคัดเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นสถาบันดีเด่นรางวัลพระราชทานระดับอุดมศึกษา

ในปีพ.ศ. 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานนามวิทยาลัยครูใหม่ว่า "สถาบันราชภัฏ" เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 ดังนั้นวิทยาลัยครูจันทระเกษมจึงได้เปลี่ยนนามใหม่เป็น "สถาบันราชภัฏจันทระเกษม"

ในปีพ.ศ. 2538 นายกรัฐมนตรีได้นำพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยและประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับฎีกา เมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2538 มีผลบังคับใช้วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2538 วิทยาลัยครูจึงเปลี่ยนเป็นสถาบันราชภัฏ ในบททั่วไปมาตรา 7 "ให้สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาระดับปริญญาตรีและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัย ให้บริการวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู" เฉพาะทางด้านการผลิตบัณฑิต สถาบันราชภัฏทุกแห่งสามารถผลิตบัณฑิตได้สูงกว่าระดับปริญญาตรี ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาวิทยาลัยครูจันทระเกษมจึงเปลี่ยนชื่อมาเป็นสถาบันราชภัฏจันทระเกษม

ในปีพ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ประกาศใช้ มีผลให้ สถาบันราชภัฏจันทระเกษมยกฐานะเป็น "มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษม"

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษมมีพื้นที่ 89 ไร่ ตั้งอยู่เลขที่ 39 / 1 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เชื่อมต่อกับเขตลาดพร้าว และห้วยขวาง อยู่ติดกับกรมส่งเสริมการส่งออก และตรงข้ามกับศาลอาญาและกรมอัยการ สถานที่ที่อยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัย ได้แก่ ใกล้สถานีรถไฟฟ้ามหานคร และสถานีรถไฟฟ้ามหานคร รัชดาภิเษก มีรถประจำทาง รถตู้ปรับอากาศผ่านหลายสาย รถปรับอากาศ ปอ.185, ปอ.136, ปอ.206, ปอ.529 รถโดยสารธรรมดา สาย 38, 126, 136, 134 ก, 178, 179, 206 (คู่มือนักเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษม 2549)

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษม ได้จัดการศึกษาโดยแบ่งคณะออกเป็น 6 คณะ และแบ่งสาขาออกเป็น 67 สาขาวิชาดังนี้

- คณะศึกษาศาสตร์
- คณะเกษตรและชีวภาพ
- คณะมนุษยศาสตร์
- คณะวิทยาการจัดการ
- คณะวิทยาศาสตร์
- วิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก

การจัดการศึกษาและระดับหลักสูตร และ สาขาวิชาที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี

สาขาวิชาศิลปศาสตร์ ปริญญาตรี 4 ปี

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ปริญญาตรี 4 ปี

สาขาวิชาการศึกษา ปริญญาตรี 5 ปี และปริญญาตรี 4 ปี

สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ปริญญาตรี 4 ปี

สาขาวิชาการแพทย์แผนจีน ปริญญาตรี 5 ปี

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาที่เปิดสอน

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศส.บ.) ระดับปริญญาตรี 4 ปี

สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน

สาขาวิชาดนตรีไทย

สาขาวิชาดนตรีสากล

สาขาวิชานาฏศิลป์และศิลปการแสดง

สาขาวิชาภาษาไทย

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารธุรกิจ

สาขาวิชาภาษาจีน

สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ

สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ

สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสธุรกิจ

สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ

สาขาวิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์เชิงท่องเที่ยว

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์

สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา

สาขาวิชาศิลปกรรม

สาขาวิชาจิตวิทยา

สาขาวิชานิติศาสตร์ (วารสารศาสตร์)

สาขาวิชานิติศาสตร์ (การประชาสัมพันธ์)

สาขาวิชานิติศาสตร์ (วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์)

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ

สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) ระดับปริญญาตรี 4 ปี

- สาขาวิชาการผลิตและการจัดพืชเพื่อชุมชนเมือง (การผลิตพืช)
- สาขาวิชาการผลิตและการจัดพืชเพื่อชุมชนเมือง (ธุรกิจและการจัดการพืช)
- สาขาวิชาวิทยาการผลิตและสุขภาพสัตว์ (การผลิตสัตว์ปลอดภัย)
- สาขาวิชาวิทยาการผลิตและสุขภาพสัตว์ (สุขภาพสัตว์)
- สาขาวิชาส่งเสริมและธุรกิจเกษตร (ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร)
- สาขาวิชาส่งเสริมและธุรกิจเกษตร (วิสาหกิจการเกษตร)
- สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (การแปรรูปอาหาร)
- สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (อุตสาหกรรมอาหาร)
- สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (ความปลอดภัยด้านอาหาร)
- สาขาวิชาคณิตศาสตร์
- สาขาวิชาสถิติประยุกต์
- สาขาวิชาเคมี
- สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
- สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์
- สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
- สาขาวิชาชีววิทยา
- สาขาวิชาฟิสิกส์
- สาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพ
- สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา
- สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ความปลอดภัย
- สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
- สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี
- สาขาวิชาเทคโนโลยีโยธา
- สาขาวิชาเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์
- สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ระดับปริญญาตรี 5 ปี

- สาขาวิชาการศึกษามัธยมศึกษา
- สาขาวิชาการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานเอกคณิตศาสตร์
- สาขาวิชาการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานเอกภาษาจีน
- สาขาวิชาการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานเอกพลศึกษา

สาขาวิชาการศึกษาระดับพื้นฐานเอกภาษาอังกฤษ
 สาขาวิชาการศึกษาระดับพื้นฐานเอกวิทยาศาสตร์
 สาขาวิชาการศึกษาระดับพื้นฐานเอกศิลปกรรม
 สาขาวิชาการศึกษาระดับพื้นฐานเอกสังคมศึกษา
 สาขาวิชาการศึกษาระดับพื้นฐานเอกภาษาไทย
 สาขาวิชาการศึกษาระดับพื้นฐานเอกการประถมศึกษา

ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ระดับปริญญาตรี 4 ปี

สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตบริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) ระดับปริญญาตรี 4 ปี

สาขาวิชาการบัญชี
 สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร
 สาขาวิชาการตลาด
 สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์
 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
 สาขาวิชาการจัดการทั่วไป

หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ ปริญญาตรี 4 ปี

นิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) สาขาวิชานิติศาสตร์

หลักสูตรการแพทย์แผนจีนบัณฑิต

การแพทย์แผนจีนบัณฑิต (พจ.บ.)

จำนวนนักศึกษา ที่ลงทะเบียนในภาคการศึกษา ที่ 2 ปีการศึกษา 2550

ปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2550) มีนักศึกษาระดับปริญญาตรี 12,961 คน แบ่งออกเป็น

นักศึกษาระดับปีที่ 1 3,864 คน
 นักศึกษาระดับปีที่ 2 3,174 คน
 นักศึกษาระดับปีที่ 3 3,385 คน
 นักศึกษาระดับปีที่ 4 2,248 คน

ข้อมูลจาก สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ฝ่าย
 ทะเบียนและประเมินผล พ.ศ. 2550

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางอัยย์ณญา อยวัฒน์ฐกร (ขวัญชินัน ฉิมท้วม)
วัน เดือน ปีเกิด	15 ธันวาคม 2503
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	กศบ. คหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พ.ศ. 2526
สถานที่ทำงาน	-
ตำแหน่ง	-